

Dziennik Urzędowy

Unii Europejskiej

L 301

Wydanie polskie

Legislacja

Tom 55

30 października 2012

Spis treści

II Akty o charakterze nieustawodawczym

DECYZJE

2012/660/UE:

- ★ **Decyzja Komisji z dnia 27 marca 2012 r. w sprawie środków nr SA. 26909 (2011/C) wdrożonych przez Portugalię na rzecz restrukturyzacji Banco Português de Negócios (BPN) (notyfikowana jako dokument nr C(2012) 2043) ⁽¹⁾** 1

2012/661/UE:

- ★ **Decyzja Komisji z dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie pomocy państwa nr SA.33015 (2012/C), którą Malta planuje wdrożyć na rzecz Air Malta plc. (notyfikowana jako dokument nr C(2012) 4198) ⁽¹⁾** 29

Cena: 3 EUR

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

PL

Akty, których tytuły wydrukowano zwykłą czcionką, odnoszą się do bieżącego zarządzania sprawami rolnictwa i generalnie zachowują ważność przez określony czas.

Tytuły wszystkich innych aktów poprzedza gwiazdka, a drukuje się je czcionką pogrubioną.

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI

z dnia 27 marca 2012 r.

**w sprawie środków nr SA. 26909 (2011/C) wdrożonych przez Portugalię na rzecz restrukturyzacji
Banco Português de Negócios (BPN)***(notyfikowana jako dokument nr C(2012) 2043)***(Jedynie tekst w języku portugalskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

(2012/660/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia
uwag⁽¹⁾ zgodnie z przywołanym art. 108 ust. 2 Traktatu
i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. Procedura

- (1) W dniu 2 listopada 2008 r. rząd Portugalii zatwierdził projekt ustawy w sprawie nacjonalizacji udziałów stanowiących kapitał podstawowy Banco Português de Negócios, S.A. (zwanego dalej „BPN” lub „bankiem”). Ustawę tę opublikowano w dniu 11 listopada 2008 r. jako ustawę nr 62-A/2008 („ustawa w sprawie nacjonalizacji”). Do nacjonalizacji BPN doszło w dniu 12 listopada po cenie zerowej.
- (2) W dniu 5 listopada 2008 r. władze portugalskie poinformowały Komisję o zatwierdzeniu projektu ustawy przez rząd Portugalii. W dniach 11 i 13 listopada 2008 r. poinformowały one Komisję o publikacji ustawy w sprawie nacjonalizacji.
- (3) Komisja natychmiast zażądała przedstawienia dalszych informacji na temat wszelkich środków pomocy państwa, które mają zostać udzielone BPN w ramach procedury nacjonalizacji, oraz przedstawienia planu restrukturyzacji BPN.

- (4) Portugalia nie zgłosiła wcześniej żadnego ze środków przyznanych BPN przez państwo. Portugalia poinformowała Komisję o tych środkach ze znacznym opóźnieniem, dopiero po wielokrotnych wezwaniach, aby to uczyniła.

- (5) W tym kontekście w dniu 14 listopada 2008 r. Komisja wystosowała wezwania do udzielenia informacji dotyczących szczególnych środków pomocy państwa przyznanych BPN oraz do przedstawienia planu restrukturyzacji. Następnie w dniach 5 stycznia oraz 23 i 29 kwietnia 2009 r. Komisja wysłała ponaglenia.

- (6) Władze portugalskie odpowiedziały na wezwania do udzielenia informacji w dniach 8 stycznia, 28 kwietnia i 23 czerwca 2009 r., nie udzielając informacji dotyczących specjalnych środków pomocy państwa na rzecz BPN ani nie dostarczając planu restrukturyzacji. W piśmie z dnia 23 czerwca 2009 r. władze portugalskie wskazały, że rozważają możliwość rozdzielania aktywów BPN i sprzedaży banku.

- (7) Komisja powtórzyła wezwanie do udzielenia informacji w dniach 17 lipca, 4 i 14 września oraz 30 listopada 2009 r., a także 5 lutego i 16 marca 2010 r.

- (8) Władze portugalskie udzieliły odpowiedzi w dniu 14 sierpnia 2009 r., wskazując, że zabezpieczone gwarancją państwa papiery komercyjne o łącznej wartości 2 mld EUR miały zostać wyemitowane przez BPN i subskrybowane przez Caixa Geral de Depósitos („CGD”). Według władz portugalskich gwarancja wynikała bezpośrednio z ustawy w sprawie nacjonalizacji,

⁽¹⁾ Dz.U. C 371 z 20.12.2011, s. 14.

a zatem nie mogła stanowić pomocy państwa. W dniu 12 października 2009 r. władze portugalskie przesłały dalsze informacje dotyczące interwencji ze strony CGD i państwa. Władze portugalskie przedstawiły dodatkowe informacje w dniach 21 listopada 2009 r., 17 i 18 lutego oraz 31 marca 2010 r.

- (9) Po spotkaniu z władzami portugalskimi w dniu 16 czerwca 2010 r. dnia 12 sierpnia 2010 r. Komisja ponownie wezwała władze portugalskie między innymi do niezwłocznego przedstawienia planu restrukturyzacji BPN. Ponieważ nie przedstawiono takiego planu, w dniu 31 sierpnia 2010 r. Komisja przesłała oficjalne ponaglenie na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (obecnie art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) ⁽¹⁾.
- (10) W dniu 14 września 2010 r. władze portugalskie przesłały dokument zatytułowany „Memorando: a nacionalização, a reestruturação e a reprivatização projectada do Banco Português de Negócios, SA” (zwany dalej „memorandum z dnia 14 września 2010 r.”), w którym przedstawiono plan restrukturyzacji BPN i główne elementy procesu prywatyzacji.
- (11) Ustaliwszy, iż w memorandum z dnia 14 września 2010 r. nadal brakuje pewnych informacji, w dniu 29 września 2010 r. Komisja przesłała pismo, w którym wezwała władze portugalskie do przedstawienia dodatkowych informacji. W wiadomości e-mail z dnia 15 listopada 2010 r. władze portugalskie zwróciły się o przedłużenie terminu na udzielenie odpowiedzi, na co Komisja wyraziła zgodę pismem z dnia 18 listopada 2010 r. Władze portugalskie przekazały dodatkowe wyjaśnienia pismem z dnia 26 listopada 2010 r. oraz w wiadomości e-mail z dnia 25 stycznia 2011 r.
- (12) W dniu 16 lutego 2011 r. Komisja wezwała do wyjaśnienia szeregu punktów oraz do przedstawienia dalszych danych. Władze portugalskie udzieliły odpowiedzi w dniu 16 marca 2011 r.
- (13) W ramach spotkań poprzedzających podpisanie w dniu 17 maja 2011 r. protokołu ustaleń ⁽²⁾ (zwanego dalej „protokołem ustaleń”) między Portugalią a Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Centralnym i Komisją Europejską Komisja odbyła spotkanie z zarządem BPN w dniu 27 kwietnia 2011 r. W protokole ustaleń przewidziano sprzedaż BPN do końca lipca 2011 r. Dlatego też w dniu 20 maja 2011 r.

Komisja przesłała wezwania do udzielenia informacji na temat restrukturyzacji banku i planowanego procesu sprzedaży. Ponieważ władze portugalskie nie udzieliły żadnej odpowiedzi, w dniu 8 lipca 2011 r. przesłano ponaglenie wraz z dodatkowym wezwaniem do udzielenia informacji w związku z doniesieniami prasowymi dotyczącymi dalszych środków państwowych przekazywanych BPN w formie gwarancji państwa. W dniu 5 sierpnia 2011 r. władze portugalskie przedstawiły przegląd procesu prywatyzacji.

- (14) W dniu 10 sierpnia 2011 r. Komisja odbyła spotkanie z władzami portugalskimi. W trakcie spotkania i później w dniu 28 sierpnia 2011 r. władze portugalskie przekazały Komisji dodatkowe informacje. Komisja otrzymała dalsze informacje w dniach 14 września i 14 października 2011 r.
- (15) Decyzją z dnia 24 października 2011 r. („decyzja z dnia 24 października 2011 r.”) Komisja wszczęła postępowanie przewidziane w art. 108 ust. 2 Traktatu pod numerem sprawy SA.26909 w odniesieniu do domniemanej pomocy przyznanej BPN i Banco BIC Português S.A. („BIC”) ⁽³⁾.
- (16) Decyzję z dnia 24 października 2011 r. opublikowano w dniu 20 grudnia 2011 r. Żadne uwagi stron trzecich nie wpłynęły w terminie wynoszącym jeden miesiąc.
- (17) W dniu 9 grudnia 2011 r. Portugalia przekazała Komisji umowę ramową zawartą między BIC a władzami portugalskimi w tym samym dniu (zwaną dalej „umową ramową”).
- (18) W dniu 20 stycznia 2012 r. Portugalia przekazała swoją odpowiedź na uwagi zawarte w decyzji z dnia 24 października 2011 r. Tego samego dnia władze portugalskie przekazały również dodatkowe informacje, w tym nowy plan restrukturyzacji BPN (zwany dalej „planem restrukturyzacji ze stycznia 2012 r.”) oraz odpowiedź na dodatkowe pytania, które Komisja zadała w dniu 21 grudnia 2011 r. w odniesieniu do umowy ramowej. W dniu 3 lutego 2012 r. informacje te uzupełniono o plan operacyjny i przywrócenia rentowności sporządzony przez BIC, który dalej do celów niniejszej decyzji uznaje się za integralną część planu restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. Dalsze informacje przedstawiono w dniach 10, 17 i 23 lutego 2012 r. w odpowiedzi na dodatkowe pytania, które Komisja skierowała do władz portugalskich w dniach 8, 14 i 17 lutego 2012 r. W dniu 16 marca 2012 r. Portugalia przedstawiła Komisji serię zobowiązań.

⁽¹⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ Portugalia, „Memorandum Of Understanding On Specific Economic Policy Conditionality” (Protokół ustaleń dotyczący szczegółowych warunków w zakresie polityki gospodarczej), z dnia 17 maja 2011 r., http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/mou/2011-05-18-mou-portugal_en.pdf.

⁽³⁾ BIC jest małym bankiem prowadzącym działalność w Portugalii od 2008 r. Więcej szczegółowych informacji na jego temat przedstawiono w pkt (53).

- (19) Podczas postępowania miały miejsce liczne wymiany informacji, telekonferencje i spotkania między państwem portugalskim, BPN i Komisją.

2. Opis beneficjentów i środków pomocy

2.1 Beneficjent i jego trudności

- (20) BPN jest instytucją finansową z siedzibą w Portugalii świadczącą szeroki zakres usług bankowych. BPN znacjonalizowano w dniu 11 listopada 2008 r. i wówczas bank posiadał sieć obejmującą 213 oddziałów (z czego 4 we Francji), około 2 200 pracowników, zaś łączna wartość jego aktywów wynosiła 6,6 mld EUR, co stanowiło około 2 % wartości wszystkich aktywów portugalskiego sektora bankowości detalicznej.
- (21) Według władz portugalskich ⁽¹⁾ od lata 2008 r. BPN miał problemy z płynnością, a w dniu 18 lipca 2008 r. agencja ratingowa Moody's obniżyła jego rating z Baa1 do Baa3 ⁽²⁾. Chociaż pod koniec sierpnia BPN wykazywał nadwyżkę płynności w wysokości 316 mln EUR, do dnia 22 października 2008 r. odnotował poważny niedobór płynności w wysokości 831 mln EUR, a jego rachunek depozytowy w Banku Portugalii („BP”) odbiegał znacznie od średnich kwot, które musiałby utrzymać, aby spełniać limity ustanowione w przepisach. Na tym etapie w październiku 2008 r. podjęto szereg inicjatyw, aby bank mógł przezwyciężyć problemy z płynnością, których doświadczał, oraz aby zapobiec zaleganiu z płatnościami, w szczególności za sprawą przyznania szczególnej pomocy w zakresie płynności w postaci kredytów oraz za sprawą innych operacji dokonanych przez BP oraz przez będące własnością państwa CGD ⁽³⁾.
- (22) Z uwagi na wielkość łącznych strat BPN władze portugalskie uznały, iż w świetle „wysokiego ryzyka, na jakie narażone byłoby [BP i CGD]” przyznanie dalszej pomocy na utrzymanie płynności finansowej jest niewykonalne ⁽⁴⁾. Akcjonariusze BPN przedstawili plan, który rząd uznał jednak za niewykonalny na podstawie opinii BP wydanej w dniu 30 października 2008 r. Ponieważ BPN nie spełniał już wymogów dotyczących wypłacalności ze względu na wysoki poziom utraty wartości ⁽⁵⁾, rząd przedstawił Parlamentowi wniosek w sprawie nacjonalizacji BPN po cenie zerowej ⁽⁶⁾. Wniosek ten zatwierdzono w dniu 11 listopada 2008 r. ustawą nr 62-A/2008 („ustawa w sprawie nacjonalizacji”).
- (23) Według władz portugalskich utrata wartości wynikała z nieprawidłowości i nielegalnych praktyk wykrytych

przez BP i w ramach audytów zewnętrznych przeprowadzonych w czerwcu 2008 r., które następnie opisano w sprawozdaniu BP z 2009 r. jako stanowiące „stałe i umyślne przypadki nadużyć dokonywane na najwyższym szczeblu zarządu grupy” ⁽⁷⁾. Praktyki te doprowadziły do wszczęcia dochodzeń i szeregu postępowań w sprawie naruszenia administracyjnego („processos de contra-ordenação”) oraz do wniesienia skargi do Biura Prokuratora Generalnego Republiki.

- (24) Na mocy ustawy w sprawie nacjonalizacji CGD powierzono zadanie polegające na zarządzaniu BPN, mianowaniu członków organów zarządzających BPN oraz ustanowieniu celów w zakresie zarządzania BPN w terminie 60 dni od daty nacjonalizacji. Ponadto w ustawie w sprawie nacjonalizacji przewidziano również, że wszelkie środki pomocy w uzyskaniu kredytu lub wsparcia płynności podjęte przez CGD „na rzecz BPN w związku z nacjonalizacją lub w zastępstwie państwa (...) zabezpiecza się gwarancją państwa” ⁽⁸⁾.

2.2 Środki w zakresie wsparcia finansowego przyznane przed nacjonalizacją

- (25) Przed nacjonalizacją w listopadzie 2008 r. BPN skorzystał już z szeregu środków wsparcia finansowego opisanych przez władze portugalskie jako „specjalne środki w zakresie pomocy na utrzymanie płynności” ⁽⁹⁾. W dniu 17 lutego 2010 r. władze portugalskie poinformowały Komisję, że w okresie do dnia 30 października 2008 r. BPN otrzymał specjalne środki wsparcia płynności zarówno od CGD, jak i BP na łączną kwotę 501,6 mln EUR, na które składały się cztery kredyty udzielone BPN przez CGD na łączną kwotę 315 mln EUR ⁽¹⁰⁾ i awaryjne wsparcie płynnościowe przyznane w październiku 2008 r. przez BP na łączną kwotę 186,6 mln EUR ⁽¹¹⁾.
- (26) Chociaż BP otrzymał zwrot środków po nacjonalizacji, spłata czterech kredytów udzielonych przez CGD nastąpiła dopiero w dniu 9 marca 2009 r. wraz z emisją pierwszego papieru komercyjnego przez BPN.

⁽¹⁾ Nota w sprawie Banco Português de Negócios z dnia 17 lutego 2010 r.

⁽²⁾ Zob. na przykład pkt 96 sprawozdania Banku Portugalii z 2008 r. dotyczącego stabilności finansowej.

⁽³⁾ CGD jest bankiem w całości należącym do państwa portugalskiego.

⁽⁴⁾ Nota w sprawie Banco Português de Negócios z dnia 17 lutego 2010 r., s. 4.

⁽⁵⁾ Przedmiotową utratę wartości oszacowano po nacjonalizacji na „osiągającą poziom powyżej 20 % całkowitej wartości aktywów posiadanych w tym czasie przez BPN”, zob. memorandum z dnia 14 września 2010 r., s. 17.

⁽⁶⁾ Zgodnie z ocenami zarówno Deutsche Bank, a jak i Deloitte w dniu nacjonalizacji wartość aktywów i wartość finansowa BPN były ujemne.

⁽⁷⁾ Sprawozdanie Banku Portugalii z 2008 r. dotyczące stabilności finansowej przywołane na s. 16 memorandum z dnia 14 września 2010 r.

⁽⁸⁾ Art. 2 ust. 9 ustawy w sprawie nacjonalizacji.

⁽⁹⁾ Zob. s. 3 dokumentu przesłanego przez władze portugalskie zatytułowanego „Nota: Banco Português de Negócios, S.A.” z dnia 17 lutego 2010 r.

⁽¹⁰⁾ W październiku 2008 r. CGD podpisał z BPN trzy umowy na kredyty krótkoterminowe: (i) w dniu 9 października 2008 r. na kwotę 200 mln EUR zabezpieczoną zastawem na określonych aktywach oraz przyrzeczeniem przekazania praw z tytułu hipoteki do budynków kontrolowanych przez BPN; (ii) w dniu 28 października 2008 r. na dodatkową kwotę 15 mln EUR oraz (iii) w dniu 29 października 2008 r. w postaci nowego kredytu na 20 mln EUR. CGD udzielił czwartego kredytu krótkoterminowego do celów zapewnienia płynności BPN na dodatkową kwotę 80 mln EUR; odnośną umowę podpisano w dniu 3 listopada 2008 r. Wszystkich czterech kredytów udzielono według jednomiesięcznej stopy Euribor powiększonej o spread wynoszący 1 %; w przypadku drugiego, trzeciego i czwartego kredytu przysługiwały te same prawa w zakresie zabezpieczenia jak w przypadku pierwszego kredytu na kwotę 200 mln EUR.

⁽¹¹⁾ Zgodnie z dokumentem „Nota on BPN” z dnia 17 lutego 2010 r. instrument awaryjnego wsparcia płynnościowego przyznano w dniu 17 października 2008 r., a następnie powiększono w dniu 27 października 2008 r.

2.3 Środki wsparcia finansowego po nacjonalizacji

- (27) W marcu 2009 r. BPN wyemitował papiery komercyjne z gwarancją subskrypcji przez CGD oraz gwarancją państwa na łączną kwotę 2 mld EUR. O przedmiotowych gwarancjach państwa poinformowano Komisję dopiero w dniu 14 sierpnia 2009 r.
- (28) W piśmie z dnia 17 lutego 2010 r. władze portugalskie wspomniały również, że w dniu 27 października 2009 r. upoważniono CGD do subskrypcji kolejnych papierów komercyjnych zabezpieczonych gwarancją państwa na kwotę 1 mld EUR. Następnie w wiadomości e-mail z dnia 14 czerwca 2010 r. Komisja otrzymała dalsze informacje, zgodnie z którymi łączna wartość gwarancji państwa na zabezpieczenie papierów komercyjnych wyemitowanych przez BPN i subskrybowanych przez CGD wzrosła do 4 mld EUR, ponieważ w kwietniu 2010 r. zorganizowano trzecią emisję papierów komercyjnych BPN, które CGD subskrybowało na kwotę 1 mld EUR.
- (29) W tym kontekście należy zauważyć, że od momentu nacjonalizacji w listopadzie 2008 r. do czerwca 2011 r. BPN stale korzystał z instrumentów kredytowych

rynku pieniężnego przyznanych mu przez CGD. W dniu 28 lutego 2009 r. kwoty należne CGD ze strony BPN w ramach tych instrumentów krótkoterminowych osiągnęły wartość w przybliżeniu 2,2 mld EUR. Z danych przedstawionych przez władze portugalskie wynika, że kwoty te zmniejszono poprzez emisję papierów komercyjnych, o których mowa w pkt (27) i (28) ⁽¹⁾.

- (30) Do czerwca 2011 r. wartość ekspozycji BPN wobec CGD w instrumentach rynku pieniężnego wynosiła w przybliżeniu 1 mld EUR. Mimo że dokonywano codziennego finansowania, zdaniem władz portugalskich miało ono charakter strukturalny o dłuższych terminach zapadalności ⁽²⁾ i również zostało zastąpione czwartą, ostatnią emisją papierów komercyjnych z czerwca 2011 r. w ramach rozpoczęcia dwóch emisji – każda o wartości 500 mln EUR.
- (31) Z danych dostarczonych przez władze portugalskie w dniu 3 lutego 2012 r. wynika, że pozostająca kwota należna CGD ze strony BPN (oprócz emisji papierów komercyjnych) wynosiła 433,7 mln EUR w dniu 31 grudnia 2011 r. i 232 mln EUR w dniu 31 stycznia 2012 r.

Tabela 1

Przegląd płynności uzyskanej przez BPN od CGD, stan na dzień 31 grudnia 2011 r.

	Zabezpieczone bezpośrednią gwarancją państwa	Kredyty udzielone przez CGD (niezabezpieczone bezpośrednią gwarancją państwa)	Ogółem
BPN	1 400 000 000,00	433 732 654,56	1 833 732 654,56
Spółki celowe ⁽¹⁾	3 100 000 000,00	795 111 660,00	3 895 111 660,00
Ogółem	4 500 000 000,00	1 228 844 314,56	5 728 844 314,56

Źródło: Władze portugalskie

⁽¹⁾ Z rachunkowego punktu widzenia spółki celowe zostały oddzielone od BPN w dniu 31 grudnia 2010 r. i formalnie przejęte bezpośrednio przez państwo w dniu 15 lutego 2012 r.

- (32) Należy zauważyć, że na mocy art. 2 ust. 9 ustawy w sprawie nacjonalizacji wszystkie linie kredytowe lub instrumenty płynnościowe zaoferowane BPN przez CGD w kontekście nacjonalizacji mają być objęte gwarancją państwa portugalskiego.
- (33) Oczywiście jest zatem, że wszystkie kwoty zawarte w tabeli 1 powyżej były objęte gwarancją państwa zgodnie z art. 2 ust. 9 ustawy w sprawie nacjonalizacji oraz różnymi postanowieniami wydanymi przez Sekretarza Stanu ds. Skarbu Państwa i Finansów. Wynagrodzenie z tytułu gwarancji państwa ustalono na poziomie 0,2 % rocznie.

2.4 Restrukturyzacja BPN

Plan restrukturyzacji z 2010 r.

- (34) W dniu 16 września 2010 r. władze portugalskie przedstawiły Komisji wstępny plan restrukturyzacji z dnia 13 września 2010 r. (zwany dalej „planem restrukturyzacji z 2010 r.”).

- (35) W planie tym władze portugalskie wyjaśniły swój zamiar podziału BPN na bank zachowujący dobre aktywa i na bank likwidujący złe aktywa, a następnie podjęcia próby sprzedaży banku zachowującego dobre aktywa.

Zakres reprivatyzacji banku: utworzenie spółek celowych

- (36) Państwo chciało dokonać sprzedaży „banku zachowującego dobre aktywa” BPN S.A., który miał być wyłącznie bankiem detalicznym, w ramach procedury otwartej. Procedura ta miała zostać przeprowadzona na podstawie zaproszenia do wyrażenia zainteresowania, którego specyfikacje („Caderno de Encargos”) władze portugalskie zatwierdziły w dniu 16 sierpnia 2010 r. ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Zob. s. 32 planu restrukturyzacyjnego ze stycznia 2012 r.

⁽²⁾ Zob. s. 28 planu restrukturyzacyjnego ze stycznia 2012 r.

⁽³⁾ Resolução do Conselho de Ministros n.º 57-B/2010 w sprawie reprivatyzacji BPN. W listopadzie 2009 r. zatwierdzono dekret z mocą ustawy określający ramy prawne do celów prywatyzacji BPN.

- (37) W ramach planu restrukturyzacji z 2010 r. szereg aktywów i pasywów BPN miało pozostać poza zakresem reprivatyzacji i miały one zostać przeniesione do trzech nowych spółek celowych – Parvalorem, Parups oraz Parparticipadas. Przedmiotowe spółki celowe miałyby na początku pozostać częścią BPN, a po sprzedaży zostałyby przekazane państwu. Pożyczki i kredyty zostałyby przeniesione do Parvalorem, nieruchomości i fundusze inwestycyjne do Parups, a jednostki zależne do Parparticipadas. Władze portugalskie wyceniły łączną wartość aktywów, które miały zostać przeniesione do spółek celowych, na kwotę 3 885 mln EUR, z czego 2 507 mln EUR przeniesiono do Parvalorem, 1 228 mln EUR do Parups i 150 mln EUR do Parparticipadas.
- (38) Kredyty przeniesiono według wartości nominalnej, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, papiery wartościowe i nieruchomości miały zostać przekazane po cenie zakupu, natomiast przedsiębiorstwa będące własnością BPN – według ich wartości księgowej. Władze portugalskie oszacowały, że łącznie utrata wartości na grudzień 2010 r. wynosiła 1 798 mln EUR, na co składały się następujące elementy: (i) kredyty: 1 474 mln EUR; (ii) nieruchomości: 16 mln EUR; (iii) jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych: 247 mln EUR; oraz (iv) papiery wartościowe: 61 mln EUR. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze portugalskie w dniu 20 stycznia 2012 r. aktywa te przeniesiono do spółek celowych w dniach 23 i 30 grudnia 2010 r.⁽¹⁾. Spółki celowe pozostały jednak częścią BPN do dnia 15 lutego 2012 r., kiedy to usunięto je z BPN i przeniesiono do innego przedsiębiorstwa kontrolowanego przez państwo.
- (39) Według władz portugalskich przeniesienia aktywów do spółek celowych dokonano na podstawie obiektywnych kryteriów, uwzględniając wielkość utraty wartości oraz fakt, że określone rodzaje działalności nie miały podstawowego znaczenia dla BPN po nacjonalizacji (kredyt konsumencki, bank inwestycyjny, zarządzanie aktywami, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi, działalność ubezpieczeniowa i międzynarodowa). BPN miał stać się bankiem czysto detalicznym o zmniejszonej ekspozycji na niepewność finansowania hurtowego.
- (40) Spółki celowe sfinansowały nabycie aktywów za pomocą dwóch linii finansowania na kwotę 3 895 mln EUR, na które składały się obligacje zabezpieczone gwarancją państwa na kwotę 3 100 mln EUR nabyte przez CGD oraz kredyty udzielone przez CGD zabezpieczone aktywami na łączną wartość 795 mln EUR. Dzięki przychodom ze sprzedaży aktywów spółkom celowym BPN mógł spłacić 3 900 mln EUR środków finansowania, które uzyskał od CGD, tj. papiery komercyjne na kwotę 3 600 mld EUR z początkowej kwoty 4 mld EUR (co oznacza, że gwarantowane przez państwo papiery komercyjne na kwotę 400 mln EUR pozostałyby niespłacone przez BPN), a także kredyty krótkoterminowe na rynku pieniężnym na kwotę 300 mln EUR.
- (41) Po przeniesieniu aktywów suma bilansowa BPN zmniejszyła się o około 30 %.
- (42) Zgodnie z informacjami uzyskanymi od władz portugalskich, aby umożliwić BPN spełnienie wymogów prawnych i regulacyjnych (tj. osiągnięcie kapitału podstawowego Tier I w wysokości 9 % wymaganego na 2011 r.⁽²⁾) oraz biorąc pod uwagę fakt, że po przeniesieniu aktywów do spółek celowych kapitał własny BPN nadal byłby ujemny, państwo musiałoby dokapitalizować BPN kwotą około 417 mln EUR⁽³⁾.

Pierwsze dwa wezwania do reprivatyzacji

- (43) Na podstawie wycen przeprowadzonych przez konsultantów będących stroną trzecią, tj. Deloitte ([...] (*) mln EUR) i Deutsche Bank ([...] mln EUR), cenę podstawową dla BPN (z wyłączeniem aktywów, które miały zostać przeniesione do spółek celowych) ustalono w zaproszeniu do składania ofert opublikowanym przez Portugalię na kwotę 171,1 mln EUR. W międzyczasie nowy, ustanowiony przez CGD zarząd BPN rozpoczął proces restrukturyzacji banku. W okresie od grudnia 2008 r. do grudnia 2010 r. zmniejszono koszty operacyjne o [1–10] %; działalność BPN ograniczono w celu stworzenia banku w pełni skoncentrowanego na detalicznej bankowości komercyjnej. To ograniczenie działalności częściowo wynikało ze spadku depozytów w następstwie nacjonalizacji, ale również z przeniesienia aktywów do trzech spółek celowych. Dzięki zastosowaniu tych środków w 2010 r. ograniczono straty do [50–150] mln EUR, w porównaniu z [150–250] mln EUR w 2009 r. Z początkiem 2009 r. nowy zarząd, chcąc poprawić wizerunek banku i rozszerzyć ofertę produktów, przystąpił do wprowadzania [...] nowych produktów i realizacji nowych kampanii. Nowy zarząd podjął również działania na rzecz udoskonalenia systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej banku.
- (44) W odpowiedzi na pierwsze dwa wezwania do prywatyzacji nie zgłosiły się żadne zainteresowane strony w terminach do dnia 30 września i 30 listopada 2010 r.
- (45) W związku z niepowodzeniem procedury przetargowej w styczniu 2011 r. Portugalia poinformowała o zamiarze restrukturyzacji BPN w celu zwiększenia jego niezależności od CGD poprzez powołanie nowej rady dyrektorów niezależnej od CGD. Portugalia starała się również przyspieszyć przywrócenie normalnego funkcjonowania BPN poprzez przededefiniowanie marki i identyfikacji wizualnej banku oraz poprzez wzmocnienie planu naprawczego za pomocą cięć kosztów i zwiększenia dynamiki handlowej. Pomimo wystosowania szeregu wezwań Komisja nie otrzymała jednak żadnego aktualnego planu restrukturyzacji.
- (46) W protokole ustaleń z dnia 17 maja 2011 r. rząd zobowiązał się do rozpoczęcia nowego procesu prywatyzacji.

(2) Zob. dokument „Aviso de Banco de Portugal n° 3/2011”, w którym zobowiązuje się instytucje kredytowe do osiągnięcia na zasadzie skonsolidowanej współczynnika kapitału podstawowego Tier I w wysokości 9 % do dnia 31 grudnia 2011 r.

(3) Zob. odpowiedź władz portugalskich z dnia 17 lutego 2012 r., pytanie 7.

(*) Dane poufne.

(1) Zob. s. 35 planu restrukturyzacyjnego ze stycznia 2012 r.

- (47) W przedmiotowym protokole ustaleń władze portugalskie zobowiązały się do „rozpoczęcia procedury sprzedaży Banco Português de Negócios (BPN) w trybie przyspieszonym oraz bez ustalonej ceny minimalnej. W tym celu przedstawia się Komisji nowy plan do zatwierdzenia zgodnie z regułami konkurencji. Nabywca ma zostać znaleziony najpóźniej do końca lipca 2011 r. Aby ułatwić sprzedaż, trzy istniejące spółki celowe posiadające aktywa zagrożone i niezwiązane z podstawową działalnością BPN oddzielono od BPN oraz umożliwiono przeniesienie większej liczby aktywów do tych spółek w ramach negocjacji z potencjalnymi nabywcami. BPN wprowadza również kolejny program obejmujący ambitniejsze środki w zakresie cięcia kosztów w celu zwiększenia swojej atrakcyjności dla inwestorów. Po znalezieniu rozwiązania zabezpieczone gwarancjami państwa wiarytelności CGD wobec BPN oraz wszystkie powiązane spółki celowe zostaną przejęte przez państwo zgodnie z harmonogramem, który zostanie wówczas ustalony”⁽¹⁾.

Sprzedaż na rzecz BIC

- (48) Na początku maja 2011 r. podjęto trzecią próbę prywatyzacji bez ustalonej ceny minimalnej w celu znalezienia nabywcy BPN do dnia 31 lipca 2011 r., jak uzgodniono w protokole ustaleń.
- (49) Przeprowadzono procedurę przetargową, w trakcie której nawiązano kontakty z potencjalnymi zainteresowanymi nabywcami. Sporządzono również przegląd możliwości inwestycyjnych („IOO” – Investment Opportunity Overview). Zgodnie z IOO zainteresowane strony musiały przedstawić ofertę obejmującą do 100 % udziałów BPN, mogły jednak wnioskować o usunięcie z bilansu BPN dodatkowych aktywów i pasywów. Mogły one również wnieść o przygotowanie scenariuszy zakładających większe dokapitalizowanie. BPN podpisał z potencjalnymi oferentami memorandum regulujące zasady postępowania, co umożliwiło im dostęp do pomieszczenia do przeglądania danych utworzonego w dniu 15 czerwca 2011 r. na okres pięciu tygodni.
- (50) Do dnia 20 lipca 2011 r. złożono cztery wiążące oferty. Rady dyrektorów CGD i BPN dokonały analizy tych ofert i przedstawiły swoją opinię akcjonariuszowi, tj. państwu, do dnia 25 lipca 2011 r.
- (51) Odrzucono trzech z czterech oferentów, którzy przedstawili wiążące oferty. Według władz portugalskich dwóch oferentów (Montepio i Aníbal Ribeiro) nie spełniało wymogów memorandum podpisanego z BPN⁽²⁾. Oferta Montepio nie dotyczyła nabycia udziałów BPN, a jedynie wybranych aktywów i pasywów, natomiast Aníbal Ribeiro nie przedstawił wystarczających dowodów na posiadanie zdolności kierowniczych i finansowych pozwalających na prowadzenie banku. Trzecia oferta,

przedstawiona przez NEI⁽³⁾, spełniała wymogi memorandum, nie zawierała jednak wystarczających dowodów na posiadanie zdolności pozwalających na prowadzenie banku ani na posiadanie zdolności finansowej do przejęcia przyszłych potrzeb kapitałowych BPN.

- (52) Na podstawie jedynej ważnej oferty przedstawionej w ramach procedury przetargowej, którą złożył BIC w dniu 20 lipca 2011 r. („oferta BIC z dnia 20 lipca 2011 r.”), w dniu 31 lipca 2011 r. rząd podjął decyzję o kontynuowaniu wyłącznych negocjacji z BIC.
- (53) BIC otrzymał od BP zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie bankowości komercyjnej w dniu 9 października 2007 r., a w maju 2008 r. faktycznie rozpoczął działalność, koncentrując się głównie na obszarach bankowości korporacyjnej i prywatnej. Główni akcjonariusze BIC to grupa inwestorów z Angoli, a także udziałowcy portugalscy, tacy jak Amorim Projectos SGPS, SA (posiadające udział w wysokości 25 %). Według stanu na grudzień 2010 r. obrót BIC wynosił 389 mln EUR, przy czym łączna wartość aktywów wynosiła 1 mld EUR, natomiast na dzień 31 marca 2011 r. BIC posiadał kapitał w wysokości 32 mln EUR oraz 7 oddziałów. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Portugalię udział BIC w rynku w segmentach, w których prowadzi on działalność, wynosi mniej niż 1 %⁽⁴⁾.

Warunki sprzedaży

- (54) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze portugalskie po złożeniu przez BIC oferty z dnia 20 lipca 2011 r.⁽⁵⁾ przeprowadzono z BIC negocjacje zakończone podpisaniem w dniu 9 grudnia 2011 r. umowy ramowej o sprzedaż BPN na rzecz BIC⁽⁶⁾.
- (55) W ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r. określono jedynie ogólne warunki i przewidziano:
- (i) dokapitalizowanie przez państwo w celu umożliwienia BPN osiągnięcia współczynnika kapitału podstawowego Tier I w wysokości [9–18] % powiększonego o [100–300] mln EUR;
 - (ii) usunięcie części kredytów wybranych przez BIC w celu osiągnięcia wskaźnika kredytów do depozytów wynoszącego [110–150] %;
 - (iii) przeniesienie poza BPN wszystkich kredytów zagrożonych przekraczających próg w przybliżeniu [...] mln EUR (szacunkowy poziom tworzenia rezerw na kredyty w BPN);

⁽¹⁾ Pkt 2.10 i 2.11 protokołu ustaleń.

⁽²⁾ Memorandum, w którym określono zasady procedury, zostało podpisane przez BPN i strony, które zadeklarowały zainteresowanie wejściem do biura danych.

⁽³⁾ Núcleo Estratégico de Investidores (NEI), grupa inwestorów.

⁽⁴⁾ Zob. dokument przesłany przez władze portugalskie zatytułowany „Plano Revisto” z dnia 20 stycznia 2012 r., s. 125.

⁽⁵⁾ Minuta de contrato de compra e venda das acções no âmbito da reprivatização do Banco Português de Negócios, S.A.

⁽⁶⁾ Zgodnie z art. 2.5 lit. c) umowy ramowej umowa zostałaby rozwiązana, gdyby nie sfinalizowano sprzedaży do dnia 31 marca 2012 r. (z zastrzeżeniem możliwości przedłużenia tego terminu przez BIC).

- (iv) prawo BIC do usunięcia z bilansu BPN dodatkowych aktywów i pasywów (np. kredytów udzielonych instytucjom kredytowym, aktywów finansowych, nieruchomości, niektórych rezerw, innych aktywów i innych pasywów), które uzyskano poza zakresem zwykłej działalności;
- (v) przeniesienie poza BPN wybranych przez BIC depozytów, które nie odzwierciedlają warunków rynkowych;
- (vi) udzielenie wsparcia płynności na rzecz BIC przez CGD w wysokości do [150–650] mln EUR na okres [...] lat oprocentowanego według [...] miesięcznej stopy Euribor. Kwota ta zostałaby powiększona w przypadku spadku wartości depozytów poniżej [...] mld EUR;
- (vii) utrzymanie 500–600 pracowników BPN (z około 1 600 pracowników) oraz 160–170 oddziałów w placówkach należących do banku lub objętych umowami leasingowymi o terminie wymagalności do 12 miesięcy;
- (viii) przeniesienie na państwo kosztów związanych ze sporami, oraz
- (ix) cenę nabycia wynoszącą 30 mln EUR do uiszczenia przez BIC.
- (56) W wyniku negocjacji, które trwały około pięć miesięcy, w umowie ramowej przewiduje się:
- (i) dokapitalizowanie przez państwo w celu osiągnięcia minimalnego poziomu kapitału i dodatkowego poziomu wymaganego przez BIC – BIC zażądał, aby ostateczny poziom kapitału po wprowadzeniu zaproponowanych przez niego korekt bilansu wyniósł [200–400] mln EUR ⁽¹⁾;
- (ii) usunięcie części kredytów w BPN innych niż te kredyty, które zostały już przeniesione do spółek celowych od dnia 30 grudnia 2010 r. ⁽²⁾. Usunięcie dodatkowych kredytów pozwoliłoby na osiągnięcie wskaźnika kredytów do depozytów na poziomie [110–150] %. W ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r. wskaźnik ten ustalono na poziomie [110–150] %;
- (iii) prawo BIC do usunięcia z bilansu dodatkowych aktywów i pasywów (np. kredytów udzielonych instytucjom kredytowym, aktywów finansowych, nieruchomości, niektórych rezerw, innych aktywów i innych pasywów);
- (iv) prawo BIC do odsprzedaży w terminie [...] miesięcy kredytów, które są zagrożone od co najmniej [...] dni (maksymalnie do [...] wartości nominalnej całego portfela kredytów wybranego przez BIC po odliczeniu istniejących depozytów), oraz za kwotę przekraczającą poziom tworzenia rezerw ([...] mln EUR ⁽³⁾) ⁽⁴⁾;
- (v) prawo BIC do przenoszenia depozytów po cenach na poziomie co najmniej [...] punktów bazowych powyżej właściwej stopy referencyjnej ⁽⁵⁾ lub do otrzymania od państwa różnicy w postaci wynagrodzenia ⁽⁶⁾;
- (vi) prawo BIC do żądania przeniesienia, przed zamknięciem, innych aktywów i pasywów BPN, takich jak kredyty udzielone instytucjom kredytowym, rzeczowe aktywa trwałe i aktywa finansowe itp.;
- (vii) udzielenie wsparcia płynności na rzecz BIC przez CGD do [> 2013 r.] w wysokości do [150–350] mln EUR oprocentowanego według [...] miesięcznej stopy Euribor ⁽⁷⁾ powiększonej o spread wynoszący [...] punktów bazowych. Przedmiotowe wsparcie płynności zostałoby udostępnione, gdyby poziom depozytów BPN spadł poniżej wartości [...] mld EUR;
- (viii) utrzymanie linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR udostępnionej przez CGD do [> 2013 r.] w odniesieniu do bieżącego programu emisji papierów komercyjnych z trzyletnią gwarancją państwa, lecz objętej zobowiązaniem ze strony CGD do niewzywania do spłaty kredytu przed [...];
- ⁽¹⁾ Władze portugalskie oszacowały kwotę zastrzyku kapitałowego niezbędną do osiągnięcia poziomu wymaganego przez BIC następująco: około [...] mln EUR we wrześniu 2011 r., [...] mln EUR w listopadzie 2011 r. i 600 mln EUR w styczniu 2012 r.
- ⁽²⁾ W dniu 15 lutego 2012 r. kontrolę nad spółkami celowymi przeniesiono z BPN na państwo.
- ⁽³⁾ Władze portugalskie zauważają, że aktualna wartość kredytów zagrożonych wynosi [...] mln EUR na wrzesień 2011 r., zob. dokument przesłany przez władze portugalskie zatytułowany „Plano Revisto” z dnia 20 stycznia 2012 r., s. 126.
- ⁽⁴⁾ Według władz portugalskich istniejące rezerwy powinny gwarantować, że w praktyce BIC nie będzie korzystał z tej możliwości, ponieważ aby mógł to uczynić, poziom kredytów zagrożonych musiałby się zwiększyć w pierwszym roku po sprzedaży o około [...] %.
- ⁽⁵⁾ Przedmiotowa stopa referencyjna może być różna w zależności od czasu trwania i waluty depozytów (EURIBOR/LIBOR).
- ⁽⁶⁾ Możliwość tę przewidziano w umowie ramowej, tak aby nie obejmować BIC zakresem postanowień jakichkolwiek mniej ostrożnych decyzji podjętych przez poprzedni zarząd BPN.
- ⁽⁷⁾ Zgodnie z odpowiedzią władz portugalskich z dnia 2 września 2011 r. i z dokumentem przesłanym przez władze portugalskie zatytułowanym „Plano Revisto” z dnia 20 stycznia 2012 r., s. 126 BIC może korzystać z tego wsparcia płynności nie dłużej niż przez trzy lata w czteroletnim okresie wykorzystania kredytów.

- (ix) utrzymanie w przybliżeniu połowy pracowników BPN (co najmniej 750 z około 1 600 pracowników). Państwo pokryłoby łączny koszt zamknięcia oddziałów, które nie zostałyby przejęte przez BIC, oraz wypłaty odszkodowań dla zwolnionych pracowników lub pracowników, których miejsce zatrudnienia uległoby zmianie;
 - (x) przeniesienie na państwo kosztów związanych z ryzykiem sporów;
 - (xi) cenę nabycia wynoszącą 40 mln EUR do uiszczenia przez BIC;
 - (xii) klauzulę dotyczącą ceny za podział z państwem 20 % zysków netto (po opodatkowaniu) w odniesieniu do zysków, które BPN ma wygenerować w ciągu następnych pięciu lat, przekraczających łącznie 60 mln EUR;
 - (xiii) zobowiązanie ze strony BIC do niewypłacania akcjonariuszom dywidend ani żadnych innych równoważnych korzyści w związku z BPN przez okres pięciu lat.
- (57) Zgodnie z planem restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. połączony podmiot wynikający ze sprzedaży BPN na rzecz BIC („połączony podmiot”) będzie rentowny po [...] latach zarówno według scenariusza odniesienia, jak i mniej korzystnego scenariusza. Szacuje się zatem, że współczynnik kapitału podstawowego Tier I połączonego podmiotu spadnie z [10–15] % aktywów ważonych ryzykiem połączonego podmiotu po pierwszym roku do [...] % po piątym roku. Prognozowany spadek byłby spowodowany ujemnymi wynikami uzyskanymi w pierwszych latach w związku z restrukturyzacją, którą ma przeprowadzić BIC, oraz z rozwojem działalności banku pod względem zmiany jego wielkości, tak aby przywrócić rentowność banku poprzez udzielanie większej liczby kredytów dla gospodarki. Restrukturyzacja obejmie inwestycje w agencje i wizerunek banku oraz w integrację procesów, procedur i organizacji, a także w technologie informacyjne. Oczekuje się, że stopa zwrotu z kapitału własnego wzrośnie z –[1–5] % w pierwszym roku do + [1–5] % w piątym roku, natomiast stopa zwrotu z aktywów wzrośnie z –[0–2] % w pierwszym roku do + [0–2] % w piątym roku.
- (58) W przypadku mniej korzystnego scenariusza charakteryzującego się wyższym poziomem kredytów zagrożonych i wyższymi kosztami finansowania oczekuje się, że współczynnik kapitału podstawowego Tier I spadnie z [10–15] % na koniec pierwszego roku do [8–12] % w piątym roku.
- (59) Ponadto w dniu 15 lutego 2012 r. państwo portugalskie dokonało zastrzyku kapitałowego na rzecz BPN na kwotę 600 mln EUR ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Wiadomość e-mail otrzymana od władz portugalskich w dniu 17 lutego 2012 r. w odpowiedzi na wezwanie do udzielenia informacji z dnia 8 lutego 2012 r., pytanie 17. Jak wynika z odpowiedzi, zastrzyk kapitałowy doprowadził do spłaty kredytów udzielonych przez CGD na rynku pieniężnym na kwotę 210 mln EUR.

3. Podstawy wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego

- (60) W decyzji z dnia 24 października 2011 r. Komisja wyraziła wątpliwości w kwestii, czy:
- BPN, jako podmiot połączony z nabywcą, jest rentowny;
 - pomoc przyznaną BPN ograniczono do minimum oraz czy sprzedaż na rzecz BIC była najtańszym wariantem w porównaniu ze scenariuszem zakładającym likwidację;
 - środki ograniczające zakłócenia konkurencji były wystarczające; oraz
 - proces sprzedaży wiązał się z pomocą na rzecz nabywcy.

4. Uwagi zainteresowanych stron

- (61) Komisja nie otrzymała żadnych uwag od osób trzecich.

5. Stanowisko państwa portugalskiego

5.1 Stanowisko państwa portugalskiego w sprawie decyzji z dnia 24 października 2011 r. (decyzji o wszczęciu postępowania)

- (62) Władze portugalskie utrzymują, że plan restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. jest zgodny z komunikatem w sprawie restrukturyzacji. Oprócz tego planu władze portugalskie przedstawiły pismem ze stycznia 2012 r. szereg uwag dotyczących decyzji z dnia 24 października 2011 r.
- (63) Według władz portugalskich przedmiotowe trzy rodzaje środków na rzecz BPN nie stanowią pomocy państwa.
- (64) Po pierwsze, Portugalia twierdzi, że środki wsparcia przyznane BPN przed nacjonalizacją, mianowicie awaryjne wsparcie płynnościowe oraz cztery kredyty udzielone przez CGD w październiku 2008 r., nie stanowią pomocy państwa. Portugalia twierdzi, że awaryjne wsparcie płynnościowe zostało przyznane przez BP niezależnie, z oprocentowaniem według stopy odsetek karnych oraz z zabezpieczeniem ze strony BPN. Kredyty udzielone przez CGD w październiku 2008 r. zostały przyznane na warunkach rynkowych po konkurencyjnej stopie oprocentowania i z odpowiednimi gwarancjami, a zatem nie przyniosły BPN żadnej korzyści gospodarczej.

- (65) Po drugie, Portugalia zaprzecza zaangażowaniu pomocy państwa w finansowanie przyznane BPN przez CGD po nacjonalizacji BPN (operacje na międzybankowym rynku pieniężnym i gwarantowanie emisji papierów komercyjnych przez CGD). Portugalia twierdzi, że były to transakcje handlowe, których warunki było porównywalne z warunkami transakcji realizowanych przez ostrożnych inwestorów prywatnych. Nie przyniosły one zatem BPN żadnej korzyści gospodarczej.
- (66) Ponadto władze portugalskie uważają również, że nie przyznano żadnej pomocy państwa na rzecz BIC jako nabywcy BPN. Władze portugalskie utrzymują, że proces sprzedaży był przejrzysty, obiektywny i niedyskryminacyjny. Oferta BIC była całościowo najlepsza z ekonomicznego punktu widzenia, a zatem należy ją uznać za odzwierciedlającą cenę rynkową. Umowa ramowa podpisana w dniu 9 grudnia 2011 r. w dużym stopniu oddawała warunki zawarte w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r. Władze portugalskie uważają również, że chociaż cena sprzedaży była ujemna, jedyna alternatywa dla sprzedaży (tj. likwidacja BPN) wiązałaby się z nałożeniem na państwo większych obciążeń finansowych oraz stanowiłaby zagrożenie dla stabilności krajowego systemu finansowego.
- (67) Jednocześnie Portugalia przyznaje, że niektóre środki na rzecz BPN stanowią pomoc państwa. Są to: gwarancja państwa dla papierów komercyjnych wyemitowanych przez BPN, przeniesienie wybranych aktywów do spółek celowych w 2010 r., dokapitalizowanie BPN przeprowadzone w dniu 15 lutego 2012 r. w celu sprzedaży, a także niektóre środki przyznane w kontekście planowanej sprzedaży na rzecz BIC (takie jak gwarancja państwa dla programu emisji papierów komercyjnych, który zostanie utrzymany po sprzedaży).
- (68) Ponadto Portugalia twierdzi, że wszystkie środki stanowiące pomoc państwa są zgodne z prawem UE, ponieważ mają one na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce portugalskiej zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu.
- (69) Według Portugalii plan restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. umożliwia przywrócenie długoterminowej rentowności BPN bez konieczności dalszej pomocy. Po pierwsze, państwo dokonało restrukturyzacji BPN poprzez rozdział aktywów i przeniesienie niektórych aktywów do spółek celowych, ograniczenie obecności BPN na rynku o ponad 50 % oraz wstrzymanie działalności, która nie stanowiła podstawy funkcjonowania banku detalicznego, a także poprzez różne środki kontroli ryzyka oraz ostrożną politykę handlową. Po drugie, według prognoz BIC, po włączeniu BPN do BIC połączony podmiot powinien osiągnąć pozytywne wyniki [...] w ramach planu restrukturyzacji zarówno według scenariusza odniesienia, jak i mniej korzystnego scenariusza. Po trzecie, ujemna cena sprzedaży jest do przyjęcia, ponieważ likwidacja byłaby droższym rozwiązaniem dla państwa i stanowiłaby zagrożenie dla stabilności finansowej.
- (70) Portugalia uważa, że środki są ograniczone do minimum niezbędnego do celów zagwarantowania stabilności portugalskiego sektora finansowego oraz do przywrócenia rentowności BPN.
- (71) Ponadto Portugalia twierdzi, że scenariusz zakładający sprzedaż był jedyną alternatywą dla droższego scenariusza zakładającego likwidację. W ramach innych wariantów (włączenie do CGD i samodzielna restrukturyzacja) nie byłoby możliwe wygenerowanie wystarczających środków wyrażonych w wartości bieżącej netto na rekompensatę wstępnych inwestycji, które byłyby konieczne. Portugalia szacuje, że koszt sprzedaży na rzecz BIC wyniesie około [...]–[...] mln EUR (z wyłączeniem potencjalnego wpływu niektórych przyszłych zdarzeń warunkowych, które zdaniem Portugalii nie zaistnieją), a więc będzie mniejszy niż koszt likwidacji zgodnie z wieloma różnymi scenariuszami.
- (72) Ponadto według Portugalii udzielenie BPN wsparcie płynności poprzez gwarancję na emisję papierów komercyjnych przez BPN po nacjonalizacji było konieczne do zapewnienia ciągłości działalności banku w trakcie restrukturyzacji.
- (73) W odniesieniu do wyboru aktywów przeniesionych do spółek celowych Portugalia uważa, że wyboru tego dokonano na podstawie obiektywnych kryteriów w celu wsparcia długoterminowej rentowności BPN oraz zainteresowania potencjalnych nabywców procesem reprivatyzacji. Portugalia twierdzi również, że dalsze przeniesienia aktywów w ramach sprzedaży na rzecz BIC są właściwe dla zagwarantowania przyszłej rentowności BPN oraz są ograniczone do minimum niezbędnego do umożliwienia sprzedaży.
- (74) Portugalia twierdzi, że zwiększenie kapitału BPN, którego dokonano w dniu 15 lutego 2012 r., ma zagwarantować, że BPN nie doświadczy niedoboru kapitału w okresie objętym planem restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. Zgodnie z zawartymi w planie prognozami dotyczącymi kapitału podstawowego Tier I oczekuje się, że współczynnik ten spadnie do [10–15] % w 2016 r. w przypadku scenariusza odniesienia oraz do [8–12] % w przypadku mniej korzystnego scenariusza w porównaniu z minimalnym poziomem obowiązkowym wynoszącym 10 %, który będzie obowiązywał od końca 2012 r. Portugalia utrzymuje również, że warunki sprzedaży zaproponowane przez BIC w ramach otwartego i przejrzystego procesu sprzedaży bez ustalonej ceny minimalnej stanowią minimum niezbędne do zapewnienia przyszłej rentowności BPN, ponieważ likwidacja byłaby droższym rozwiązaniem dla państwa i mogłaby zagrozić stabilności finansowej.

- (75) Portugalia twierdzi również, że zarówno byli akcjonariusze BPN, jak i sam bank w wystarczającym stopniu dzielili lub podzielił koszty procesu restrukturyzacji, zapewniając odpowiedni podział obciążenia. Poprzedni akcjonariusze BPN nie otrzymali żadnej rekompensaty w wyniku nacjonalizacji i stracili całość kapitału, który zainwestowali w bank.
- (76) Portugalia uważa jednak, że nie jest właściwe zabieganie o udział w podziale obciążenia klientów, którzy wnieśli do BPN dług podporządkowany, ze względu na szczególne okoliczności sprzedaży tych instrumentów [...]. W niektórych przypadkach z uwagi na specyfikację techniczną produktów BPN nie może odmówić klientom wypłaty odsetek w celu zwrotu kapitału.
- (77) Według Portugalii wkład BPN w proces restrukturyzacji jest również znaczny, ponieważ po nacjonalizacji zastąpiono jego zarząd, w znacznym stopniu zmieniono jego politykę handlową i zarządzania ryzykiem oraz jego działalność zostanie ograniczona o ponad 50 %.
- (78) Portugalia przyznaje, że przeniesienie aktywów do spółek celowych po wartości księgowej odbyło się powyżej rzeczywistej wartości ekonomicznej tych aktywów oraz bez wynagrodzenia dla państwa. Portugalia uważa jednak, że zapewniono wkład własny BPN poprzez nacjonalizację po cenie zerowej, po której nastąpiła gruntowna restrukturyzacja. Portugalia twierdzi, że każda korzyść, która mogła wyniknąć dla BPN z rozdziału aktywów pomiędzy spółki celowe, zostałyby częściowo odzyskana za pomocą ceny reprivatyzacji banku, którą ustalono na najwyższym możliwym poziomie. Portugalia jest również zdania, że wynagrodzenie z tytułu gwarancji państwa jest odpowiednie. Mimo że wynagrodzenie jest niższe (na poziomie 0,2 % rocznie) niż jest to wymagane dla gwarancji rządowych⁽¹⁾, każdy potencjalny dodatkowy dochód uzyskany przez BPN (lub każdy wydatek, który nie zostanie zrealizowany) w procesie restrukturyzacji będzie stanowił korzyść dla państwa, które obecnie jest właścicielem całości udziałów BPN.
- (79) W odniesieniu do podwyższenia kapitału BPN, którego dokonano w dniu 15 lutego 2012 r., Portugalia zauważa, że nie zmieni ono struktury akcjonariuszy BPN oraz że kapitał ten zostanie przynajmniej częściowo odzyskany za sprawą sprzedaży BPN, ponieważ sprzedaż przyczynia się do uniknięcia jeszcze większych kosztów likwidacji.
- (80) Portugalia uważa również, że środki przyjęte lub które mają zostać przyjęte przez państwo nie zakłócają konkurencji. Portugalia wskazuje, że udział połączonego podmiotu w rynku wyniesie mniej niż 1 % ([0–1] % udziału w rynku w sektorze bankowym, 14 pozycja pod względem udzielania kredytów klientom i 15 pozycja pod względem depozytów). Ponadto jest mało prawdopodobne, aby środki te wywarły niekorzystny wpływ na wejście zagranicznych banków na rynek krajowy, na co wyraźnie wskazuje fakt, iż sam BIC należy do angolskiej grupy finansowej. Portugalia uważa również, że nie istnieje żadna pokusa nadużycia, ponieważ bank znacjonalizowano, jego zarząd usunięto, jego akcjonariusze nie uzyskali żadnej rekompensaty, a bank poddano gruntownej restrukturyzacji.
- (81) Ponadto Portugalia twierdzi, że liczba środków podjętych w ramach przedmiotowego procesu byłyby odpowiednia i wystarczająca do ograniczenia jakiegokolwiek zakłócenia konkurencji. Przed nacjonalizacją obecność BPN na rynku była ograniczona (9 największy bank w Portugalii o udziałach w rynku na poziomie od [1–5] % do [1–5] % w zależności od rynku); przeprowadzono restrukturyzację banku, ograniczono jego obecność na rynku o ponad 50 % oraz ponownie skoncentrowano jego działalność na bankowości detalicznej. Do nacjonalizacji doszło bez jakiegokolwiek rekompensaty dla poprzednich akcjonariuszy, natomiast w jej następstwie zmieniono strategię handlową i politykę kontroli ryzyka BPN.
- (82) Władze portugalskie twierdzą również, że proces sprzedaży BPN był otwarty i przejrzysty. Ponadto BIC nie może wypłacać dywidend do 2016 r. w celu zagwarantowania, że wsparcie finansowe przyznane BPN jest wykorzystywane do zapewnienia długoterminowej rentowności banku. Dzięki umowie o podziale zysków zawartej między państwem a BIC w odniesieniu do wyników powyżej [...] mln EUR państwo może odzyskać część kosztów restrukturyzacji banku. Zdaniem władz portugalskich zobowiązanie się BIC do niepowoływania się w swoich informacjach handlowych na otrzymaną pomoc państwa gwarantuje, że pomoc ta nie jest wykorzystywana ze szkodą dla konkurentów. Inne możliwe zobowiązania przewidziane w wytycznych Komisji dotyczących restrukturyzacji banków (takie jak środki na rzecz promowania otwarcia rynku, limity udziału w rynku lub zbycie dodatkowych aktywów i działalności) nie są właściwe w kontekście restrukturyzacji BPN.

5.2 Zobowiązania podjęte przez państwo portugalskie

- (83) W odniesieniu do wdrożenia planu restrukturyzacji władze portugalskie podjęły następujące zobowiązania:

Poziom kapitału

- (84) Współczynnik kapitału podstawowego Tier I BPN w dniu sprzedaży na rzecz Banco BIC nie przekroczy [10–18] %.

⁽¹⁾ Zob. w szczególności Komunikat w sprawie zastosowania zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego, globalnego kryzysu finansowego, Dz.U. C 270 z 25.10.2008, s. 8.

- (85) Jeżeli Banco BIC lub połączony podmiot postanowią zwrócić kredyty państwu lub jakiegokolwiek jednostce kontrolowanej przez państwo po sprzedaży, wówczas spłaca państwu kapitał związany z tymi kredytami w wysokości [10–18] % aktywów ważonych ryzykiem danych kredytów.

Kredyty zagrożone

- (86) Banco BIC i połączony podmiot nie będą uprawnione do przeniesienia kredytów zagrożonych na państwo ani żadną jednostkę kontrolowaną przez państwo po [> 2013 r.].
- (87) Banco BIC lub połączony podmiot przeniosą kredyty zagrożone państwo lub jakąkolwiek jednostkę kontrolowaną przez państwo na warunkach określonych w pkt (85) powyżej wyłącznie po całkowitym wyczerpaniu rezerw dostępnych w dniu sprzedaży na rachunkach BPN.

Instrumenty płynnościowe

- (88) Istniejąca linia kredytowa na kwotę [150–500] mln EUR określona w umowie ramowej w związku z programem emisji papierów komercyjnych BPN i gwarantowana przez państwo nie będzie obowiązywać dłużej niż [...] lat od daty sprzedaży.
- (89) Minimalne wynagrodzenie z tytułu instrumentu płynnościowego w kwocie [200–400] mln EUR, który ma zostać przyznany przez CGD na rzecz Banco BIC lub połączonego podmiotu, będzie ustalone według stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych.
- (90) Do dnia 31 grudnia 2016 r. Portugalia będzie składać wniosek do Komisji o wcześniejsze zatwierdzenie przed każdym przyznaniem linii kredytowych lub udzieleniem gwarancji przez CGD lub państwo na rzecz Banco BIC lub połączonego podmiotu po sprzedaży.

Zakaz nabywania

- (91) Banco BIC i połączony podmiot nie będą nabywały przedsiębiorstw do dnia 31 grudnia 2016 r., chyba że całkowita łączna cena nabycia brutto zapłacona przez Banco BIC i połączony podmiot za wszystkie takie nabycia w roku obrotowym nie przekroczy kwoty [...] mln EUR. Przy obliczaniu całkowitej łącznej ceny nabycia brutto jakiegokolwiek takiego nabycia nie będzie uwzględniane przejęcie ani przeniesienie długu w związku z takimi nabyciami.

Dług podporządkowany

- (92) Do dnia 31 grudnia 2016 r. Banco BIC, połączony podmiot ani Portugalia nie będą korzystać z żadnych praw kupna w odniesieniu do długu podporządkowanego wyemitowanego przez BPN przed datą sprzedaży.

Marketing

- (93) Banco BIC ani połączony podmiot nie będą powoływać się na korzystanie z pomocy państwa w swoich kampaniach marketingowych ani w informacjach dla inwestorów.

6. Ocena

6.1 Istnienie pomocy

- (94) Zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Z powyższego wynika, że środek kwalifikuje się jako pomoc państwa, jeśli spełnia następujące cztery kryteria (łącznie):

— zasoby państwowe;

— selektywna korzyść;

— zakłócający wpływ na konkurencję; oraz

— wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

6.1.1. Środki na rzecz BPN i działalności gospodarczej po sprzedaży

6.1.1.1 Środki przyznane przed nacjonalizacją

- (95) Portugalia twierdzi, że środki przyznane BPN przed nacjonalizacją nie stanowią pomocy państwa. Środki te obejmują awaryjne wsparcie płynnościowe i cztery kredyty udzielone przez CGD przed nacjonalizacją BPN w październiku i listopadzie 2008 r.

Awaryjne wsparcie płynnościowe

- (96) W odniesieniu do awaryjnego wsparcia płynnościowego, jak wskazały władze portugalskie w swoich uwagach dotyczących decyzji z dnia 24 października 2011 r., BP podjęło niezależną decyzję o przyznaniu BPN awaryjnego wsparcia płynnościowego przed nacjonalizacją z oprocentowaniem według stopy odsetek karnych i z zabezpieczeniem w formie gwarancji zapewnionych przez BPN, bez gwarancji państwa.
- (97) W czasie przyznania instrumentu awaryjnego wsparcia płynnościowego (w dniach 17 i 27 października 2008 r.) nie podjęto żadnej decyzji w sprawie wypłacalności i nacjonalizacji BPN (ponieważ decyzje te zostały podjęte dopiero na początku listopada 2008 r.). Awaryjne wsparcie płynnościowe nie było elementem większego pakietu pomocy, ale raczej ofertą wsparcia płynności w ramach zwykłej działalności BP.

- (98) Komisja uznaje zatem, że zapewnienie przez BP awaryjnego wsparcia płynnościowego na rzecz BPN nie stanowi pomocy państwa zgodnie z komunikatem bankowym ⁽¹⁾.

Kredyty udzielone przez CGD

Zasoby państwowe

- (99) W odniesieniu do kredytów udzielonych przez CGD Komisja zauważa, że przed nacjonalizacją BPN bank otrzymał od CGD kredyty na łączną kwotę 315 mln EUR, a nie 235 mln EUR ⁽²⁾.
- (100) Komisja zauważa, że CGD w całości należy do państwa, które mianuje członków jego rady dyrektorów. Aby ustalić, czy kredyty te można przypisać państwu, należy poddać ocenie szczególne okoliczności, w jakich zostały one udzielone, w celu określenia, czy działania CGD były podyktowane względami odbiegającymi od zwykłej praktyki handlowej. W tym celu istotne są następujące kwestie.
- (101) Po pierwsze, w czasie przyznawania pierwszych trzech kredytów w październiku 2008 r. o trudnościach BPN było już powszechnie wiadomo. Według władz portugalskich BPN doświadczał problemów z płynnością od lata 2008 r., na co wskazywały istotne zmiany na stanowiskach zarządzających wyższego szczebla (dwukrotna zmiana od początku 2008 r.), audyty BPN przeprowadzone przez BP w czerwcu oraz obniżenie ratingu BPN przez agencję ratingową Moody's do Baa3 w dniu 18 lipca 2008 r. Ponadto drugiego, trzeciego i czwartego kredytu udzielono po dniu 22 października 2008 r., a zdaniem Portugalii już wtedy BPN odnotował poważny niedobór płynności. Każdy kredytodawca postępujący zgodnie ze zwykłą praktyką handlową przed udzieleniem dodatkowego kredytu zwróciłby się do BPN o podanie niezbędnych informacji na temat poziomu płynności i możliwości spłaty, dzięki czemu miałby świadomość niepewnej pozycji finansowej BPN.
- (102) Po drugie, kwoty kredytów były bardzo wysokie w porównaniu z wielkością bilansu i zobowiązań BPN w owym czasie, co stanowiło dla CGD znaczną indywidualną ekspozycję wobec banku znajdującego się w trudnej sytuacji.
- (103) Po trzecie, kredytów udzielono w październiku i listopadzie 2008 r. tuż po upadku Lehman Brothers w czasie, w którym rynki międzybankowe były w dużym stopniu niedostępne nawet dla najsilniejszych międzynarodowych instytucji finansowych, nie mówiąc już o bankach doświadczających poważnych problemów z płynnością.
- (104) Po czwarte, w odniesieniu do czwartego kredytu Komisja zauważa, że CGD nie tylko zarządzał BPN w interesie państwa na podstawie art. 2 ust. 7 ustawy w sprawie nacjonalizacji, ale również uzyskał gwarancję państwa na podstawie art. 2 ust. 9 ustawy w sprawie nacjonalizacji w odniesieniu do wszystkich kredytów i wsparcia płynności, których mógłby udzielić BPN w kontekście nacjonalizacji i „w zastępstwie państwa”.
- (105) Biorąc pod uwagę ogólną sytuację finansową i gospodarczą oraz w szczególności powszechnie znane trudności BPN, prawdopodobieństwo zapewnienia omawianego wsparcia płynności na rzecz BPN przez inną instytucję było znikome, co wyjaśnia, dlaczego władze portugalskie uznały środki w zakresie płynności ze strony CGD za środki o „szczególnym” charakterze (zob. pkt (25)).
- (106) Na podstawie wszystkich tych względów Komisja stwierdza, że decyzja CGD o udzieleniu przedmiotowych kredytów BPN przed jego nacjonalizacją nie stanowiła zwykłej decyzji handlowej. Taką decyzję należy uznać za możliwą do bezpośredniego przypisania państwu. Przedmiotowe kredyty stanowią zatem zasoby państwowe.

Korzyść

- (107) Ponieważ dzięki kredytom BPN mógł uzyskać płynność, której w przeciwnym razie nie byłby w stanie uzyskać na rynku, zapewniły one BPN płynność niezbędną do kontynuowania działalności i konkutowania między innymi o kredyty i depozyty na rynkach bankowych, na których był obecny.
- (108) Komisja uznaje zatem, że BPN uzyskał korzyść gospodarczą.

Selektywność

- (109) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą one korzyść wyłącznie BPN.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (110) Pomimo uwagi Portugalii, z której wynikało, że BPN zajmował dopiero dziewiątą pozycję w portugalskim sektorze bankowym przed nacjonalizacją, udzielenie kredytów przez CGD zakłóciło lub zagroziło zakłóceniem konkurencji, ponieważ stawiało BPN w korzystnym położeniu względem innych konkurujących banków, umożliwiając mu osiągnięcie płynności, której w przeciwnym razie nie byłby w stanie osiągnąć na rynku.

⁽¹⁾ Komunikat w sprawie zastosowania zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego, globalnego kryzysu finansowego, Dz.U. C 270 z 25.10.2008, s. 8.

⁽²⁾ Uwzględniając dokument przekazany w dniu 20 stycznia 2012 r., w którym jest mowa o kredycie w wysokości 80 mln EUR udzielonym w dniu 3 listopada 2008 r.

- (111) Ponieważ BPN uzyskał kredyty w okresie, gdy prowadził działalność na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym, w tym na przykład za pośrednictwem swojej francuskiej spółki zależnej, istniało zagrożenie, że środki te wpłyną również na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

Wniosek

- (112) Komisja uznaje zatem, że cztery kredyty na łączną kwotę 315 mln EUR udzielone BPN przez CGD w październiku i listopadzie 2008 r. stanowią pomoc państwa.

6.1.1.2. Środki przyznane po nacjonalizacji, niezwiązane konkretnie ze sprzedażą na rzecz BIC

- (113) Komisja ustaliła już w decyzji z dnia 24 października 2011 r., że nacjonalizacja nie stanowi pomocy na rzecz akcjonariuszy BPN.

- (114) Po nacjonalizacji BPN przyznano następujące środki, które nie były konkretnie powiązane ze sprzedażą na rzecz BIC:

a) gwarancję państwa na dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez BPN i sfinansowane przez CGD, w tym obie emisje papierów komercyjnych subskrybowane przez CGD i korzystanie z instrumentów kredytowych rynku pieniężnego zapewnionych przez CGD;

b) przeniesienie aktywów i pasywów do trzech spółek celowych należących do państwa.

Gwarancja państwa na pasywa wyemitowane przez BPN

Zasoby państwowe

- (115) Gwarancja państwa na papiery komercyjne wyemitowane przez BPN (i spółki celowe) oraz subskrybowane przez CGD, przyznana BPN po nacjonalizacji, była bezpośrednio finansowana przez państwo członkowskie. Ponadto na mocy art. 2 ust. 9 ustawy w sprawie nacjonalizacji wszystkie linie kredytowe lub instrumenty płynnościowe zaoferowane przez CGD na rzecz BPN (i spółek celowych) w kontekście nacjonalizacji miały być objęte gwarancją państwa portugalskiego. Nie podlega zatem dyskusji fakt, że całość finansowania przekazanego BPN (lub spółkom celowym) przez CGP po nacjonalizacji obejmuje zasoby państwowe.

- (116) Ponadto należy podkreślić, że po nacjonalizacji CGD było jedynym podmiotem zapewniającym finansowanie na rzecz BPN lub spółek celowych oraz że z czasem jego ekspozycja wzrosła, ponieważ inne zobowiązania osiągały termin wymagalności i nie zostały odnowione przez pierwotnych kredytodawców ani zastąpione kredytami uzyskanymi od innych instytucji. Brak alternatywnych źródeł finansowania dla BPN nie jest zaskakujący, biorąc pod uwagę fakt, że powszechnie wiadomo o jego trudnościach finansowych i niepewnej przyszłości.

Korzyść

- (117) Gwarancje państwa pozwoliły BPN uzyskać wsparcie finansowe w sytuacji, w której nie miał żadnej alternatywy na rynku.

- (118) Dzięki nim BPN mógł kontynuować działalność na rynku, konkurując z innymi jego uczestnikami (nie tylko w zakresie utrzymania działalności, ale również możliwości jej rozwoju w nowych obszarach), a także wywiązać się ze zobowiązań wobec klientów i innych uczestników rynku.

- (119) Na podstawie powyższego Komisja stwierdza, że gwarancje państwa przynoszą korzyść gospodarczą BPN.

Selektywność

- (120) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą one korzyść konkretnemu podmiotowi – BPN. Ponadto w zakresie tej części instrumentu płynnościowego, którą kontynuowano po sprzedaży, środki te przynoszą również korzyść połączonemu podmiotowi.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (121) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnętrzną wymianę handlową i zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

- (122) Gwarancje państwa na rzecz BPN umożliwiły BPN otrzymanie dużej kwoty finansowania, która nie była dostępna na rynku, oraz przyniosły BPN selektywną korzyść. Środki te umożliwiły BPN pozostanie na rynku i kontynuowanie działalności bez odczuwania negatywnych skutków jego wcześniejszej sytuacji. Stanowią one pomoc państwa.

Przeniesienie aktywów do spółek celowych

Zasoby państwowe

- (123) Usunięcie określonych aktywów z BPN i ich przeniesienie do spółek celowych należących w całości do państwa członkowskiego oznacza, że dane państwo członkowskie ponosi za nie pełną odpowiedzialność finansową i całe ryzyko związane z aktywami posiadanymi przez te spółki celowe, z których co najmniej niektóre mogą być niemożliwe do odzyskania. W związku z tym środki obejmujące zasoby państwowe.

Korzyść

- (124) Komisja uważa, że przeniesienie aktywów do spółek celowych przed sprzedażą według wartości księgowej wynoszącej 3,9 mld EUR (z utratą wartości szacowaną na 1,8 mld EUR) wiąże się z korzyścią dla BPN, ponieważ nie zapewniono przejrzystości *ex ante*, aktywa nie zostały wycenione według ceny rynkowej, a państwo nie otrzymało wynagrodzenia w ramach przeniesienia.
- (125) Komisja stwierdza, że przeniesienie aktywów według wartości księgowej, a nie wartości rynkowej przynosi korzyść gospodarczą BPN w porównaniu z jego konkurentami.

Selektywność

- (126) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą one korzyść konkretnemu podmiotowi – BPN.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (127) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnątrzunijną wymianę handlową i zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

6.1.1.3. Środki przyznane po nacjonalizacji, powiązane ze sprzedażą na rzecz BIC

- (128) Oprócz środków przyznanych po nacjonalizacji, które nie były powiązane ze sprzedażą na rzecz BIC, BPN otrzymał dodatkowe środki powiązane ze sprzedażą na rzecz BIC. Obejmują one:

- dokapitalizowanie BPN w celu sprzedaży;
- przeniesienie dodatkowych aktywów i pasywów BPN powiązane ze sprzedażą;
- prawo BIC do przekazania państwu kredytów zagrożonych po sprzedaży;
- przeniesienie na państwo, w celu sprzedaży, kosztów związanych z ryzykiem sporów; oraz
- przyznanie przez CGD instrumentu płynnościowego na rzecz połączonego podmiotu po sprzedaży oraz utrzymanie linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR w odniesieniu do papierów komercyjnych, po sprzedaży, zabezpieczonych przez państwo.

Dokapitalizowanie BPN w celu sprzedaży*Zasoby państwowe*

- (129) W dniu 15 lutego 2012 r. dokonano dokapitalizowania BPN na kwotę 600 mln EUR. Środek ten został

bezpośrednio zrealizowany przez państwo oraz z wykorzystaniem zasobów państwowych w celu sprzedaży na rzecz BIC.

Korzyść

- (130) Dokapitalizowanie BPN z dnia 15 lutego 2012 r. na kwotę 600 mln EUR obliczono w taki sposób, aby w momencie sprzedaży zapewnić BPN kapitał własny w wysokości [200–400] mln EUR. W momencie składania przez BIC oferty z dnia 20 lipca 2011 r. drugą z powyższych kwot szacowano na [10–18] % kapitału podstawowego Tier I. Kwota ta znacznie przewyższa wymagane minimum kapitałowe (9 % kapitału podstawowego Tier I na koniec 2011 r. i 10 % kapitału podstawowego Tier I na koniec 2012 r.)⁽¹⁾.

- (131) Komisja uznaje, że zastrzyk kapitałowy przynosi korzyść gospodarczą w odniesieniu do BPN oraz działalności gospodarczej po sprzedaży. Korzyść ta wynika z zagwarantowania, że po dokapitalizowaniu BPN, a następnie połączony podmiot będą miały dostęp do kapitału niezbędnego w celu osiągnięcia i przekroczenia wymaganego minimum kapitałowego. Kapitał ten umożliwi BPN, oraz umożliwi połączonemu podmiotowi, uczestnictwo w rynkach i udzielanie nowych kredytów w kontekście gospodarczym, w którym inni konkurenci muszą zmniejszać udział finansowania dłużnego.

Selektywność

- (132) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą one korzyść wyłącznie konkretnemu podmiotowi, tj. BPN oraz połączonemu podmiotowi, który będzie kontynuować działalność gospodarczą po sprzedaży.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (133) Portugalia twierdzi, że po nacjonalizacji BPN nadal zmniejszał swój udział w rynku oraz że udział w rynku połączonego podmiotu wyniesie mniej niż 1 % pod względem kredytów udzielanych klientom, środków klientów lub produktów bankowych oraz mniej niż 2 % na którymkolwiek z rynków właściwych. Przedmiotowe środki zakłócają jednak konkurencję lub grożą jej zakłóceniem, ponieważ stawiają BPN i połączony podmiot po sprzedaży na rzecz BIC w korzystnym położeniu względem konkurencyjnych banków. Nadwyżka kapitału połączonego podmiotu zabezpiecza działalność gospodarczą przed ryzykiem inwestycyjnym, które dotyka innych konkurentów. Zwiększa ona również prawdopodobieństwo, że dodatkowa płynność będzie dostępna dla obu beneficjentów, oraz może ułatwić przyszły rozwój BPN i połączonego podmiotu w kontekście gospodarczym, w którym inni konkurenci prowadzący działalność w Portugalii muszą zmniejszać udział finansowania dłużnego.

⁽¹⁾ Zob. dokument „Aviso de Banco de Portugal n° 3/2011”, w którym zobowiązuje się instytucje kredytowe do osiągnięcia na zasadzie skonsolidowanej współczynnika kapitału podstawowego Tier I w wysokości 9 % do dnia 31 grudnia 2011 r.

- (134) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnętrzną wymianę handlową oraz zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

- (135) Dokapitalizowanie BPN w wysokości 600 mln EUR, którego dokonano w lutym 2012 r., stanowi pomoc państwa.

Przeniesienie dodatkowych aktywów i pasywów z BPN powiązane ze sprzedażą

- (136) Do środków przyznanych w związku ze sprzedażą na rzecz BIC należy prawo BIC do żądania przeniesienia, przed zamknięciem, innych aktywów i pasywów BPN, takich jak kredyty udzielone instytucjom kredytowym lub rzeczowe aktywa trwałe i aktywa finansowe. Obejmują one również prawo BIC do przenoszenia depozytów po cenach na poziomie [...] punktów bazowych powyżej właściwej stopy referencyjnej lub do otrzymania od państwa różnicy w postaci wynagrodzenia za takie depozyty.

Zasoby państwowe

- (137) Usunięcie z BPN określonych kredytów i pasywów (w tym depozytów) wybranych przez BIC bezpośrednio finansuje państwo członkowskie. Wszystkie pozycje usuwane z BPN zostaną przeniesione według wartości księgowej do spółek celowych, które w całości należą do państwa członkowskiego, albo – w przeciwnym razie – będą podlegać jego odpowiedzialności finansowej. Tym samym państwo członkowskie będzie ponosiło obciążenia finansowe związane z zarządzaniem i dysponowaniem tymi aktywami i pasywami. Ponadto państwo członkowskie będzie musiało sfinansować różnicę między mającymi zastosowanie odsetkami od depozytów a progiem cenowym wynoszącym [...] punktów bazowych powyżej stopy referencyjnej.

Korzyść

- (138) Komisja uważa, że przeniesienie dodatkowych aktywów i pasywów do spółek celowych przed sprzedażą wiąże się z korzyścią dla BPN i połączonego podmiotu, ponieważ nie zapewniono przejrzystości *ex ante*, aktywa nie zostały wycenione według ceny rynkowej, a państwo nie otrzymało wynagrodzenia w ramach przeniesienia.
- (139) Komisja stwierdza, że przeniesienie aktywów według wartości księgowej, a nie wartości rynkowej przynosi korzyść gospodarczą BPN i połączonemu podmiotowi w porównaniu z jego konkurentami. BIC mógłby dowolnie wybrać aktywa do usunięcia na warunkach

umowy ramowej, a aktywa te ani nie zostałyby wycenione według wartości rynkowej, ani państwo nie otrzymałoby za nie zwrotu. Wręcz przeciwnie – w stopniu, w jakim wariant ten zmniejsza aktywa ważone ryzykiem BPN, doprowadziłby on do wzrostu współczynnika kapitałowego banku, a w rezultacie do zwiększenia jego zdolności do udzielania nowych kredytów i uczestnictwa w rynku. Po sprzedaży korzyść zostałaby przeniesiona na połączony podmiot.

- (140) Wynagrodzenie ze strony państwa z tytułu różnicy między mającymi zastosowanie odsetkami od depozytów a progiem cenowym wynoszącym [...] punktów bazowych powyżej stopy referencyjnej eliminuje koszt, który BPN musiałyby ponieść w normalnych okolicznościach, a w związku z tym stanowi korzyść dla BPN.

Selektywność

- (141) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą one korzyść wyłącznie na rzecz konkretnego podmiotu, którym jest BPN, oraz działalności gospodarczej, która będzie kontynuowana po sprzedaży.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (142) Przedmiotowe środki zakłócają konkurencję lub grożą jej zakłóceniem, ponieważ stawiają BPN i połączony podmiot po sprzedaży na rzecz BIC w korzystnym położeniu względem konkurencyjnych banków – dzięki nim BPN, w odróżnieniu od pozostałych konkurentów, nie musi zmniejszać udziału finansowania dłużnego, a tym samym BPN i połączony podmiot mogą udzielać większej liczby kredytów dla gospodarki.
- (143) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnętrzną wymianę handlową oraz zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

- (144) Przeniesienie dodatkowych aktywów i pasywów (w tym depozytów) z bilansu BPN do spółek celowych przed sprzedażą stanowi pomoc państwa.

Prawo BIC do przeniesienia na państwo kredytów zagrożonych po sprzedaży

- (145) BIC ma prawo do odsprzedaży w terminie [...] miesięcy kredytów, które są zagrożone od co najmniej [...] dni (do maksymalnie [...] % wartości nominalnej całego portfela kredytów wybranego przez BIC po odliczeniu istniejących depozytów), oraz za kwotę przekraczającą poziom tworzenia rezerw ([...] mln EUR).

Zasoby państwowe

- (146) Prawo BIC do usuwania dodatkowych aktywów i pasywów z bilansu po sprzedaży bezpośrednio finansuje państwo członkowskie. Wszystkie pozycje usuwane z BPN zostaną przeniesione według wartości księgowej do spółek celowych, które w całości należą do państwa członkowskiego, albo – w przeciwnym razie – będą podlegać jego odpowiedzialności finansowej. Tym samym państwo członkowskie ponosiłoby obciążenia finansowe związane z zarządzaniem i dysponowaniem tymi aktywami.

Korzyść

- (147) Zdaniem Komisji możliwość usuwania kredytów zagrożonych po sprzedaży sprawia, że BPN i połączony podmiot mogą rozszerzać swoją działalność i udzielać większej liczby kredytów w kontekście gospodarczym, w którym inni konkurenci prowadzący działalność w Portugalii muszą zmniejszać udział finansowania dłużnego. W istocie, gdyby utrzymano ten sam poziom kapitału własnego, współczynnik kapitałowy banku wzrósłby dzięki usunięciu kredytów zagrożonych i ograniczeniu aktywów ważonych ryzykiem. W rezultacie zwiększyłaby się zdolność banku do udzielania nowych kredytów i uczestnictwa w rynku.
- (148) Połączony podmiot również będzie miał przewagę nad swoimi konkurentami, gdyż borykają się oni z utratą wartości aktywów niższej jakości, którą muszą pokryć, ograniczając dostępny kapitał na udzielanie nowych kredytów. W odróżnieniu od konkurentów połączony podmiot nie będzie musiał ograniczać kapitału regulacyjnego wskutek tego rodzaju utraty wartości oraz malejącej wartości portfela kredytów.
- (149) Ponadto wariant, zgodnie z którym BIC zwraca państwu kredyty zagrożone nie później niż w terminie [...] od daty sprzedaży, może doprowadzić do zmiany aktywów ważonych ryzykiem BPN oraz osiągnięcia wyższego poziomu kapitału podstawowego Tier I niż poziom [10–18] % wskazany w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r. Komisja odnotowuje zobowiązanie Portugalii w tym zakresie, zgodnie z którym, jeżeli BIC lub połączony podmiot postanowią zwrócić kredyty państwu lub jakiegokolwiek jednostce kontrolowanej przez państwo po sprzedaży, wówczas spłaca państwu kapitał związany z tymi kredytami w wysokości [10–18] % aktywów ważonych ryzykiem danych kredytów oraz dodatkowo przeniosą kredyty zagrożone i spłaca kapitał związany z tymi kredytami państwu dopiero po całkowitym wyczerpaniu rezerw dostępnych w dniu sprzedaży na rachunkach BPN.

Selektywność

- (150) Przedmiotowy środek ma charakter selektywny, ponieważ przynosi korzyść wyłącznie na rzecz konkretnego podmiotu, którym jest BPN, oraz działalności gospodarczej, która będzie kontynuowana po sprzedaży.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (151) Przedmiotowy środek zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem, ponieważ stawia BPN i połączony podmiot po sprzedaży na rzecz BIC w korzystnym położeniu względem konkurencyjnych banków – dzięki niemu BPN, w odróżnieniu od pozostałych konkurentów, nie musi zmniejszać udziału finansowania dłużnego, a tym samym BPN i połączony podmiot mogą udzielać większej liczby kredytów dla gospodarki.
- (152) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnątrzunijną wymianę handlową oraz zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

- (153) W przypadku braku zobowiązania do zwrotu kapitału powiązanego z kredytami przedmiotowy środek może umożliwiać BPN i połączonemu podmiotowi dokonywanie zmiany aktywów ważonych ryzykiem banku po sprzedaży z mocą wsteczną. W rezultacie nastąpiłby proporcjonalny wzrost kapitalizacji banku. Tym samym środek przynosi korzyść bankowi i zakłóca konkurencję z innymi konkurentami. Środek stanowi pomoc państwa.

Przeniesienie na państwo ryzyka sporów*Zasoby państwowe*

- (154) Przeniesienie na państwo ryzyka sporów BPN stanowi pasywa, które przejmuje państwo.

Korzyść

- (155) Przejmując pasywa od BPN, państwo przyznaje korzyść na rzecz BPN i połączonego podmiotu w porównaniu z ich konkurentami, którzy muszą uwzględnić równoważne pasywa we własnym bilansie.

Selektywność

- (156) Przedmiotowy środek ma charakter selektywny, ponieważ przynosi korzyść wyłącznie konkretnemu podmiotowi (BPN i połączonemu podmiotowi powstającemu wskutek sprzedaży na rzecz BIC).

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (157) Środek zapewnia wsparcie kapitałowe dla BPN i połączonemu podmiotowi w sytuacji braku alternatywy na rynku oraz w przypadku, gdy inni konkurenci muszą uwzględnić tego rodzaju pasywa we własnym bilansie.

- (158) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnątrzunijną wymianę handlową oraz zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

- (159) Przedmiotowy środek zapewnia wsparcie kapitałowe i stanowi pomoc państwa.

Przyznanie przez CGD instrumentu płynnościowego na rzecz połączonego podmiotu po sprzedaży oraz utrzymanie linii kredytowej w wysokości [150–350] mln EUR w odniesieniu do papierów komercyjnych na rzecz BPN

Zasoby państwowe

- (160) Należy uznać, że przyznanie instrumentu płynnościowego w wysokości [150–350] mln EUR na rzecz połączonego podmiotu po sprzedaży oraz utrzymanie linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR w odniesieniu do papierów komercyjnych przez CGD na rzecz BPN po sprzedaży można przypisać państwu, zważywszy na szczególne okoliczności, w których doszło do przyznania tych środków.

- (161) Po pierwsze, CGD w całości należy do państwa, które mianuje członków jego rady dyrektorów. Jak stwierdzono w pkt (100) i (24), CGD został wyznaczony na mocy prawa do zarządzania BPN oraz uzyskał gwarancję państwa na podstawie art. 2 ust. 9 ustawy w sprawie nacjonalizacji w odniesieniu do wszystkich kredytów i wsparcia płynności, których mógłby udzielić BPN w kontekście nacjonalizacji i „w zastępstwie państwa”. Gwarancja ta ma nadal zastosowanie do linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR.

- (162) Po drugie, decyzje o przyznaniu instrumentu płynnościowego i linii kredytowej nie zostały podjęte niezależnie przez CGD, lecz stanowiły część warunków sprzedaży wynegocjowanych między BIC a władzami portugalskimi.

- (163) Zarówno przyznanie przez CGD instrumentu płynnościowego w wysokości [200–400] mln EUR na rzecz połączonego podmiotu po sprzedaży, jak i utrzymanie przez CGD linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR w odniesieniu do papierów komercyjnych po sprzedaży można zatem przypisać państwu członkowskiemu.

Korzyść

- (164) Dzięki przedmiotowym środkom BPN i połączony podmiot zyskują łatwy i tani dostęp do płynności.

- (165) W odniesieniu do linii kredytowej w wysokości [200–400] mln EUR przyznanej BIC przez CGD Komisja zauważyła, że zapewni ona margines bezpieczeństwa w odniesieniu do pozycji płynności połączonego podmiotu na wypadek wystąpienia odpływu depozytów po sprzedaży. CGD nie przyznało tego rodzaju linii kredytowej żadnemu innemu podmiotowi poza przedmiotowym połączonym podmiotem. Linia kredytowa stanowi zatem korzyść gospodarczą dla połączonego podmiotu.

- (166) Utrzymanie zabezpieczonej gwarancją państwa linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR do [...] w odniesieniu do bieżącego programu emisji papierów komercyjnych również przynosi BPN i połączonemu podmiotowi przewagę nad ich konkurentami pod względem dostępu do płynności.

Selektywność

- (167) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą korzyść wyłącznie konkretnemu podmiotowi (BPN i połączonemu podmiotowi powstałemu wskutek sprzedaży na rzecz BIC).

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

- (168) Korzyść przyznana BPN i połączonemu podmiotowi po sprzedaży zakłóca konkurencję, tym bardziej że koszty finansowania zewnętrznego na rynkach finansowych są obecnie wysokie.

- (169) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnątrzunijną wymianę handlową oraz zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

- (170) Przyznanie przez CGD instrumentu płynnościowego w wysokości [200–400] mln EUR na rzecz połączonego podmiotu po sprzedaży oraz utrzymanie linii kredytowej w wysokości [150–500] mln EUR w odniesieniu do papierów komercyjnych na rzecz BPN stanowi pomoc państwa.

6.1.1.4 Ewentualna pomoc dla nabywcy

- (171) Zgodnie z pkt 49 komunikatu bankowego, aby zagwarantować, że pomoc nie zostanie udzielona nabywcy instytucji finansowej sprzedawanej przez państwo, należy zadbać o to, by przestrzegane były określone warunki, w szczególności o to, aby: proces sprzedaży miał charakter otwarty, przejrzysty, niedyskryminacyjny i bezwarunkowy; sprzedaż następowała na warunkach rynkowych oraz aby państwo dążyło do uzyskania jak najwyższej ceny za sprzedawane aktywa i zobowiązania.

(172) Jeżeli chodzi o pierwszy wymóg, to chociaż proces sprzedaży rozpoczęto jako otwartą i bezwarunkową procedurę przetargową, wiążąca oferta złożona przez BIC nie była ofertą ostateczną pod względem szeregu istotnych aspektów proponowanej transakcji, w tym pod względem ostatecznego zakresu aktywów i pasywów BPN, które BIC zamierzał nabyć, oraz dokładnej liczby przejmowanych oddziałów i liczby zatrzymanych pracowników. Wszystkie te aspekty omówiono w trakcie późniejszych negocjacji dwustronnych między władzami portugalskimi a BIC i podsumowano w umowie ramowej z dnia 9 grudnia 2011 r. Nawet umowa ramowa nie jest ostateczna pod względem dokładnego zakresu, w jakim bank zostaje nabyty. W szczególności w umowie tej nie określa się aktywów i pasywów, które przejmie BIC, pomimo wyraźnego stwierdzenia, że w momencie sprzedaży BPN będzie posiadać kapitał własny w wysokości [200–400] mln EUR. Innymi słowy, ani w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r., ani w umowie ramowej nie precyzuje się przedmiotu zakupu dokonywanego przez BIC, jednak w obu dokumentach ustala się dokładną jego cenę.

(173) W związku z tym należy zauważyć, że umowa ramowa nie powinna odbiegać od warunków wiążącej oferty BIC z dnia 20 lipca 2011 r. poprzez przyznawanie dodatkowych korzyści na rzecz BIC lub połączonego podmiotu. W istocie, zważywszy na stosunkowo luźne warunki wiążącej oferty z lipca 2011 r., BIC mógł z łatwością uzyskać od państwa dodatkowe ulgi na przykład poprzez zmniejszenie zakresu aktywów i pasywów, które faktycznie nabywa. Tego rodzaju dodatkowe ulgi skutkowałyby wyższym współczynnikiem kapitału podstawowego Tier I niż wskazuje na to oferta BIC z lipca 2011 r., nie naruszając przy tym warunków procesu sprzedaży.

(174) Komisja z zadowoleniem przyjmuje zatem zobowiązanie Portugalii do ograniczenia poziomu kapitalizacji BPN w dniu sprzedaży do [10–18] % kapitału podstawowego Tier I zgodnie ze wskazaniami zawartymi w ofercie BIC. Dodatkowe zobowiązanie ze strony Portugalii, zgodnie z którym BIC spłaci kapitał związany z wszelkimi kredytami zagrożonymi zwróconymi przez niego państwu lub spółce będącej własnością państwa po sprzedaży, gwarantuje, że poziom kapitału podstawowego Tier I nie ulegnie nadmiernemu zwiększeniu po sprzedaży.

Zasoby państwowe

(175) Jak wykazano w sekcji 6.1.1.3, wszystkie środki związane ze sprzedażą na rzecz BIC obejmują zasoby państwowe.

Korzyść

(176) Ponieważ ani w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r., ani w umowie ramowej nie określono kapitału podstawowego Tier I (w obu dokumentach wskazuje się jedynie bezwzględłą wartość kapitału, który BPN ma posiadać w momencie sprzedaży, nie uwzględniając posiadanych przez bank aktywów ważonych ryzykiem ani prawa BIC do wyboru aktywów i pasywów, które mają zostać prze-

niesione do spółek celowych przed sprzedażą), Komisja zauważa, że BPN może ostatecznie osiągnąć wyższy współczynnik kapitału podstawowego Tier I od poziomu wskazanego w ofercie. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez władze portugalskie [10–18] % kapitału podstawowego Tier I stanowi poziom kapitału wskazany w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r.

(177) Komisja zauważa jednak, że Portugalia zobowiązała się do ograniczenia poziomu kapitalizacji BPN w dniu sprzedaży do [10–18] % kapitału podstawowego Tier I zgodnie ze wskazaniami zawartymi w ofercie BIC. Dzięki temu państwo będzie mogło uzyskać maksymalną cenę za sprzedawane aktywa i pasywa. Zobowiązanie to jest konieczne do zagwarantowania, że żadna korzyść nie zostanie przyznana na rzecz BIC.

(178) Ponadto korzystając z prawa do przeniesienia na rzecz państwa dalszych kredytów zagrożonych po sprzedaży, BIC mógłby jeszcze bardziej zmniejszyć zakres działalności banku, zwiększając tym samym współczynnik kapitału podstawowego Tier I dla połączonego podmiotu do poziomu wyższego niż poziom wskazany w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r. Mogłoby to przynieść dodatkową korzyść na rzecz BIC. Dodatkowe zobowiązanie ze strony Portugalii, zgodnie z którym BIC spłaci kapitał związany z wszelkimi kredytami zagrożonymi zwróconymi przez niego państwu lub spółce będącej własnością państwa po sprzedaży, gwarantuje, że poziom kapitału podstawowego Tier I nie ulegnie dalszemu zwiększeniu po sprzedaży. To dodatkowe zobowiązanie jest konieczne, aby uniknąć przyznania korzyści na rzecz BIC.

Selektywność

(179) Przedmiotowe środki mają charakter selektywny, ponieważ przynoszą korzyść konkretnemu podmiotowi, mianowicie BIC, oraz pośrednio połączonego podmiotowi.

Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową

(180) Biorąc pod uwagę pozycję BPN w portugalskim sektorze finansowym oraz fakt, że sektor finansowy jest otwarty na intensywną konkurencję na poziomie Unii, a także fakt, że BPN konkuruje z wieloma jednostkami zależnymi zagranicznych banków w Portugalii, Komisja uznaje, że wszelka korzyść wynikająca z użycia zasobów państwowych może wpływać na wewnątrzunijną wymianę handlową oraz zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

Wniosek

(181) Ze względu na zobowiązania podjęte przez Portugalię, Komisja może wywnioskować, że ostateczne wyniki procesu, w tym elementy uzgodnione z BIC w umowie ramowej, nie zmieniły wyniku procedury przetargowej oraz że proces sprzedaży nie przynosi BIC żadnej korzyści.

6.1.2 Ilościowe określenie pomocy

- (182) BPN i połączony podmiot, który będzie kontynuował działalność gospodarczą BPN, korzystały z szeregu środków pomocy państwa, które podsumowano poniżej.

Tabela 1

Środki pomocy przyznane BPN i połączonemu podmiotowi

Opis	Kwota w mln EUR
a) Kredyty udzielone przez CGD przed nacjonalizacją	315
b) Przeniesienie aktywów o wartości 3,9 mld EUR do spółek celowych przed rozpoczęciem procedury przetargowej	1 800–4 000
c) Zastrzyk kapitałowy dokonany przez państwo w dniu 15 lutego 2012 r.	600
d) Instrumenty płynnościowe przyznane przez CGD na rzecz BPN (od dnia 31 grudnia 2011 r.)	[150-500]
w tym objęte bezpośrednią gwarancją państwa	[200-400]
e) Instrumenty płynnościowe wymagane przez BIC dla połączonego podmiotu,	
w tym utrzymanie istniejącego programu emisji papierów komercyjnych	400
w tym nowy instrument płynnościowy	300

- (183) Po pierwsze, należy zauważyć, że nie wszystkie powyższe środki pomocy należy uznać za skumulowane, ponieważ według władz portugalskich niektóre środki zastąpiono innymi (przykładowo początkowe kredyty udzielone przez CGD przed nacjonalizacją zastąpiono papierem komercyjnym wyemitowanym przez BPN po nacjonalizacji).
- (184) Środki b) i c) obejmują albo zastrzyki kapitałowe, albo są równoważne zastrzykom kapitałowymi. Wynoszą one co najmniej 3 mld EUR lub około 50 % bilansu BPN sprzed nacjonalizacji. Ponadto łączna kwota gwarancji państwa na program emisji papierów komercyjnych przyznana przez Portugalię na rzecz BPN od czasu nacjonalizacji wynosi 5 mld EUR, z czego na dzień 31 grudnia 2011 r. wykorzystano 4,5 mld EUR.
- (185) Ponadto BIC ma prawo do przeniesienia depozytów po cenach przekraczających [...] punktów bazowych lub do uzyskania od państwa wynagrodzenia z tytułu różnicy, którego koszt Portugalia szacuje na około [...] EUR. Ponadto przeniesienie na państwo kosztów związanych

ze sporami oraz przeniesienie w kontekście sprzedaży dodatkowych aktywów i pasywów, w tym kredytów zagrożonych, z bilansu BPN do spółek celowych stanowi dodatkową pomoc, którą Portugalia uznała za niewymierną.

6.2 Zgodność różnych środków pomocy z rynkiem wewnętrznym: zastosowanie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE

- (186) W art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej upoważnia się Komisję do stwierdzenia zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym, jeżeli ma ona na celu „zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”.
- (187) Komisja przyznaje, że globalny kryzys finansowy może powodować poważne zaburzenia w gospodarce państwa członkowskiego oraz że środki wspierające banki mogą zaradzić tym zaburzeniom. Analizę tę potwierdzono w komunikacie bankowym, komunikacie o dokapitalizowaniu⁽¹⁾, komunikacie w sprawie aktywów o obniżonej jakości⁽²⁾ i komunikacie w sprawie restrukturyzacji⁽³⁾. Komisja podtrzymuje swoje stanowisko, że pomoc państwa można zatwierdzić na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu, biorąc pod uwagę ponowne wystąpienie warunków skrajnych na rynkach finansowych. Komisja potwierdziła ten pogląd, przyjmując komunikat w sprawie przedłużenia z 2011 r., w którym przedłuża się stosowanie zasad pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego na okres po dniu 31 grudnia 2011 r.⁽⁴⁾.
- (188) Kryzys finansowy i gospodarczy szczególnie mocno uderzył w Portugalię. Jego skutki w różnych decyzjach Komisji⁽⁵⁾ w sprawie zatwierdzenia środków przyjętych przez władze portugalskie w celu zwalczania kryzysu finansowego. Ponadto należy wziąć pod uwagę trudną sytuację gospodarczą i finansową, która doprowadziła Portugalię do złożenia w dniu 7 kwietnia 2011 r. oficjalnego wniosku o udzielenie międzynarodowej pomocy, w wyniku którego w dniu 17 maja 2011 r. podpisano protokół ustaleń.

⁽¹⁾ Dz.U. C 10 z 15.1.2009, s. 2.

⁽²⁾ Komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym, Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1.

⁽³⁾ Komunikat Komisji w sprawie przywrócenia rentowności i oceny środków restrukturyzacyjnych stosowanych w sektorze finansowym w dobie kryzysu zgodnie z regułami pomocy państwa, Dz.U. C 195 z 19.08.2009, s. 9.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji w sprawie stosowania reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego, Dz.U. C 356 z 6.12.2011, s. 8.

⁽⁵⁾ Decyzja Komisji z dnia 29 października 2008 r. w sprawie pomocy państwa nr NN60/2008 – Portugalski system gwarancji, Dz.U. C 9 z 14.1.2009, i sprostowanie, Dz.U. C 25 z 31.1.2009, przedłużona decyzją Komisji z dnia 22 lutego 2010 r. w sprawie pomocy państwa nr N51/2010, Dz.U. C 96 z 16.4.2010, przedłużona dalej decyzją Komisji z dnia 23 lipca 2010 r. w sprawie pomocy państwa nr N315/2010, Dz.U. C 283 z 20.10.2010, przedłużona dalej decyzją Komisji z dnia 21 stycznia 2011 r. w sprawie pomocy państwa nr SA.32158, Dz.U. C 111 z 9.4.2011, oraz przedłużona dalej decyzją Komisji z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie pomocy państwa nr SA.34034, dotychczas nieopublikowaną.

- (189) Zdaniem Komisji niekontrolowany upadek BPN pociągnąłby za sobą poważne konsekwencje dla gospodarki portugalskiej. Środki te można zatem ocenić na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu.

6.3 Zgodność z rynkiem wewnętrznym na podstawie komunikatu w sprawie restrukturyzacji

- (190) W komunikacie w sprawie restrukturyzacji określa się zasady pomocy państwa mające zastosowanie do restrukturyzacji instytucji finansowych w dobie kryzysu. Zgodnie z komunikatem w sprawie restrukturyzacji, aby restrukturyzacja instytucji finansowej w kontekście obecnego kryzysu finansowego była zgodna ze wspólnym rynkiem na mocy art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu, musi ona:

- (i) prowadzić do przywrócenia rentowności banku;
- (ii) uwzględniać wystarczający wkład własny beneficjenta (podział obciążenia);
- (iii) uwzględniać wystarczające środki służące ograniczeniu zakłócenia konkurencji.

6.3.1 Rentowność

- (191) Punkty 9 i 10 komunikatu w sprawie restrukturyzacji stanowią, że państwo członkowskie powinno przedstawić kompleksowy i szczegółowy plan restrukturyzacji zawierający pełne informacje dotyczące modelu działalności. W planie należy także podać przyczyny problemów instytucji finansowej i inne możliwości poza proponowanym planem restrukturyzacji.
- (192) W planie restrukturyzacji należy wykazać, że strategia banku opiera się na spójnej koncepcji oraz że bank odzyskał długoterminową rentowność bez udziału na pomocy państwa.
- (193) W pkt 17 komunikatu w sprawie restrukturyzacji potwierdza się, że sprzedaż (części) instytucji finansowej stronie trzeciej może pomóc przywrócić długoterminową rentowność. W przedmiotowym przypadku Komisja zauważyła, że władze portugalskie zdecydowały o sprzedaży BPN w drodze procedury przetargowej. W rezultacie działalność bankowa zostanie sprzedana BIC po dokonaniu pewnych dostosowań, zaś wybrane aktywa zostaną przeniesione do spółek celowych, tak aby je z czasem upłynnić. Komisja musi zatem ocenić, czy działalność bankowa BPN, która stanie się elementem działalności nabywcy (połączony podmiot), będzie rentowna.
- (194) W decyzji z dnia 24 października 2011 r. Komisja wskazała, że nie otrzymała planu operacyjnego, w którym skutecznie wykazano by rentowność BPN jako podmiotu połączonego z BIC, przez co nie mogła sformułować

wniosku w tym względzie. Portugalia przedstawiła szczegółowy plan operacyjny w odniesieniu do BPN połączonego z BIC w postaci planu restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. (w tym dodatkowe informacje dotyczące działalności i rentowności przedstawione w dniu 3 lutego 2012 r.).

- (195) Zgodnie z planem restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. część BPN sprzedawana BIC ma znacznie mniejszą sumę bilansową, wynoszącą około [...] mld EUR, w porównaniu z sumą bilansową BPN w momencie nacjonalizacji.
- (196) Łącznie z aktywami BIC połączony podmiot będzie w posiadaniu łącznych aktywów o wartości około [...] mld EUR.
- (197) W momencie sprzedaży na rzecz BIC bilans BPN zawiera jedynie bardziej rentowną działalność i najlepsze aktywa banku. W szczególności wyczyszczono przeniesiony do BIC portfel kredytów, a większość aktywów niepięnych przeniesiono do spółek celowych.
- (198) Na pasywa BPN składają się głównie depozyty detaliczne wynoszące 1 669 mln EUR i dłużni podporządkowane wynoszące 246 mln EUR.

Tabela 2

BPN po sprzedaży i po zastrzyku kapitałowym (pro forma) ⁽¹⁾

	W mln EUR
Środki pieniężne, banki centralne i instytucje kredytowe	[...]
Kredyty netto udzielane klientom	[...]
Pozostałe aktywa	[...]
AKTYWA RAZEM	[...]
Depozyty	[...]
Pozostałe zobowiązania	[...]
Dług podporządkowany	[...]
PASYWA RAZEM	[...]
Kapitał własny	[...]
PASYWA I KAPITAŁ RAZEM	[...]

⁽¹⁾ Dokument przekazany przez Portugalię z dnia 17 lutego 2012 r., załącznik II.

- (199) BIC będzie kontynuował realizację środków w zakresie restrukturyzacji wprowadzonych już przez tymczasowych administratorów, eliminując konkretne przyczyny problemów BPN.
- (200) Jak wskazano w pkt (24) powyżej, zarząd został w całości zastąpiony. Ze względu na szczególne okoliczności, które doprowadziły do nacjonalizacji BPN, a w szczególności na szereg domniemyanych przypadków nadużyć finansowych popełnionych przez poprzedni zarząd banku, nowy zarząd wszczął szereg postępowań sądowych⁽¹⁾ w obronie interesów banku. Całkowicie zmieniono procedurę oceny ryzyka banku w celu wdrożenia najlepszych praktyk.
- (201) Nowi administratorzy BPN skoncentrowali się również na optymalizacji struktury kosztów i przyjęli szereg inicjatyw służących zmniejszeniu kosztów operacyjnych. W okresie od grudnia 2008 r. do grudnia 2010 r. koszty operacyjne zmniejszono o około [...] mln EUR, a koszty zatrudnienia – o około [...] mln EUR.
- (202) Zgodnie z planem restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. strategia BIC polega na skoncentrowaniu się na podstawowej działalności detalicznej oraz na wykorzystaniu sieci BPN, tak aby stać się bankiem referencyjnym wspierającym transakcje handlowe i finansowe między Portugalią a Angolą.
- (203) Plan ten opiera się na uzasadnionych założeniach makroekonomicznych, z uwzględnieniem bieżącej sytuacji na rynkach w Portugalii oraz prognozy gospodarczej wskazującej na utrzymanie się recesji do 2014 r.
- (204) Z prognoz finansowych wynika, iż nawet w ramach scenariusza warunków skrajnych oczekuje się, że na koniec okresu restrukturyzacji (w dniu 31 grudnia 2016 r.) połączony podmiot powinien być w stanie pokryć swoje koszty i osiągnąć zwrot z kapitału własnego na poziomie około [1–10] %.
- (205) Oczekiwana wartość wstępnego kapitału regulacyjnego będzie znacznie wyższa od minimalnych wymogów kapitałowych, a współczynnik kapitału podstawowego Tier I osiągnie poziom około [10–18] % dzięki zastrzykowi kapitałowemu ze strony państwa.
- (206) Oczekuje się, że w wyniku znacznego zastrzyku kapitałowego dokonanego przez państwo prognozowane współczynniki kapitałowe banku w trakcie i na koniec okresu restrukturyzacji utrzymają się na poziomie przekraczającym wymogi minimalne, a tym samym zabezpieczą wypłacalność banku. Zgodnie z planem operacyjnym przedstawionym przez Portugalię i odzwierciedlonym w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. w ramach scenariusza odniesienia kapitał podstawowy

Tier I wyniesie na koniec okresu restrukturyzacji (w dniu 31 grudnia 2016 r.) [8–12] %, czyli nieznacznie powyżej minimalnych wymogów regulacyjnych ustalonych przez BP na poziomie 10 % na okres od grudnia 2012 r.⁽²⁾, natomiast w ramach scenariusza warunków skrajnych – nieco poniżej tego poziomu ([7–11] %), jak pokazano na wykresie 1 dołączonym do pkt (207).

- (207) Oczekuje się, że rozwój ten będzie wynikał głównie z konieczności wdrożenia planu operacyjnego określonego w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. poprzez udzielanie większego wolumenu kredytów dla gospodarki oraz ze skutków ujemnych wyników w pierwszych latach funkcjonowania planu restrukturyzacji. Zasadniczo ujemne wyniki będą spowodowane utrzymującą się wysoką strukturą kosztów banku w porównaniu z wielkością jego działalności, w połączeniu z kosztem restrukturyzacji, którą przeprowadzi BIC.

Wykres 1

Prognozy dotyczące połączonego podmiotu BPN/BIC w ramach scenariusza odniesienia na lata 2012–2016

[...]

- (208) Jeżeli chodzi o płynność, plan operacyjny opiera się głównie na depozytach z prognozowanym wzrostem w wysokości około [1–10] % rocznie. Zdaniem Komisji stabilne finansowanie połączonego podmiotu za pomocą depozytów jest ważnym elementem planu restrukturyzacji. Biorąc pod uwagę niewielki rozmiar połączonego podmiotu i jego potencjał wzrostu, prognozy w zakresie zmian wysokości depozytów są wiarygodne.
- (209) Jednocześnie Komisja uważa, że w celu zapewnienia rentowności połączonego podmiotu nie powinna zaistnieć żadna zachęta do zastępowania depozytów finansowaniem hurtowym. Podobnie ważne jest, aby wynagrodzenie z tytułu instrumentu płynnościowego wymagane przez BIC w celu zrekompensowania ewentualnego odpływu depozytów zostało zwiększone co najmniej do poziomu stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych. Zobowiązanie Portugalii w tym względzie jest niezbędne do zapewnienia zgodności pomocy na restrukturyzację z rynkiem wewnętrznym, biorąc pod uwagę fakt, że [...] posiada znaczną kwotę depozytów, które podlegają obecnie wynagrodzeniu powyżej stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych, tj. poziomowi, na którym BIC może zdecydować o nieutrzymywaniu tych depozytów. Jeżeli wynagrodzenie z tytułu nowych linii kredytowych nie zostałoby ustalone na poziomie stanowiącym dla BIC zachętę do utrzymania poziomu depozytów zgodnego z prognozami zawartymi w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r., BIC mógłby się skłaniać do zastąpienia depozytów tańszym finansowaniem ze strony CGD. Tego rodzaju zastąpienie mogłoby poprawić dochodowość połączonego podmiotu w perspektywie krótkoterminowej, jednocześnie zmniejszyłoby jednak szanse przywrócenia jego rentowności.

⁽¹⁾ W tym 45 pozwów przeciwko byłemu zarządowi BPN – 25 postępowań cywilnych i 20 postępowań kryminalnych.

⁽²⁾ Zob. zawiadomienie Banco de Portugal z dnia 10 maja nr 3.2011, Diário da República nr 95, seria II.

(210) W tym względzie należy również zauważyć, że linia kredytowa przyznana według stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych jest w dalszym ciągu korzystniejsza od warunków, które BIC ma szansę uzyskać na rynku. Chociaż nie przedstawiono Komisji żadnego porównywalnego punktu odniesienia w postaci podobnych transakcji zawieranych na rynku, Komisja wyraża wątpliwość, czy na rynku byłaby dostępna linia kredytowa o takim czasie trwania i takiej samej wielkości, nawet gdyby zastosowano wyższe poziomy oprocentowania. Ponadto Komisja uważa, że wskazane jest ustalenie wysokości wynagrodzenia z tytułu kredytów przyznanych przez CGD [...] według [...] miesięcznej stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych.

(211) Na podstawie powyższego wątpliwości Komisji co do rentowności BPN zostały rozwiązane.

6.3.2 Ograniczenie pomocy do minimum i podział obciążenia

(212) W komunikacie w sprawie restrukturyzacji zaznacza się, że odpowiedni wkład ze strony beneficjenta jest konieczny, aby ograniczyć pomoc do minimum oraz usunąć zakłócenia konkurencji i pokusy nadużycia. W tym celu: a) należy ograniczyć koszty restrukturyzacji i kwotę pomocy oraz b) wnieść znaczny wkład własny.

(213) Zasady dotyczące wkładu własnego banku będącego beneficjentem na etapie restrukturyzacji określono w sekcji 3 komunikatu w sprawie restrukturyzacji. W sekcji tej wymaga się, aby (i) pomoc na restrukturyzację była ograniczona do minimum wystarczającego do pokrycia kosztów niezbędnych do przywrócenia rentowności; (ii) bank będący beneficjentem w jak największym zakresie wykorzystywał zasoby własne w celu sfinansowania restrukturyzacji, na przykład poprzez sprzedaż aktywów; oraz (iii) koszty związane z restrukturyzacją w odpowiednim stopniu ponosili również inwestorzy, bilansując straty dostępnym kapitałem i ponosząc odpowiednią opłatę z tytułu interwencji państwa. Cel podziału obciążenia jest dwojaki: ograniczenia zakłóceń konkurencji i pokusy nadużycia⁽¹⁾.

(214) W planie restrukturyzacji należy wyraźnie wykazać, że pomoc została ograniczona do niezbędnego minimum. Koszty związane z restrukturyzacją powinno zatem ponosić nie tylko państwo, ale w maksymalnym stopniu powinni je również ponosić inwestorzy banku. Innymi słowy, wkład własny banku i właścicieli jego kapitału w restrukturyzację powinien być jak największy. Pomoc na restrukturyzację należy ograniczyć do pokrycia tylko tych kosztów, które są konieczne do przywrócenia rentowności. Oznacza to, że nie należy przekazywać przedsiębiorstwu zasobów państwowych, które zostałyby wykorzystane na finansowanie działań zakłócających rynek, niezwiązanych z procesem restrukturyzacji, takich jak np. nabycia⁽²⁾.

Ograniczenie pomocy do minimum

(215) W odniesieniu do ograniczenia pomocy do minimum w pkt 23 komunikatu w sprawie restrukturyzacji wskazuje się, że pomoc na restrukturyzację należy ograniczyć do pokrycia tylko tych kosztów, które są konieczne do przywrócenia rentowności.

(216) W tym celu Komisja musi poddać ocenie: po pierwsze twierdzenie władz portugalskich, że koszty związane ze sprzedażą BPN na rzecz BIC są niższe od kosztów, które poniosłaby Portugalia w przypadku likwidacji BPN; a po drugie kwestię, czy pomoc przyznaną na restrukturyzację BPN ograniczono do niezbędnego minimum.

Porównanie sprzedaży z kontrolowaną likwidacją

(217) W decyzji z dnia 24 października 2011 r. Komisja zakwestionowała szereg aspektów ilościowego porównania dwóch przedstawionych wówczas przez Portugalię scenariuszy.

(218) W planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. Portugalia przedstawiła zaktualizowane porównanie tych dwóch scenariuszy i dokonała zmiany swoich początkowych założeń w celu rozwiązania głównych obaw wyrażonych przez Komisję w decyzji z dnia 24 października 2011 r. dotyczących ewentualnych kosztów przeprowadzenia kontrolowanej likwidacji. Dokładniej mówiąc, Portugalia odniosła się do redukcji wartości kredytów i traktowania posiadaczy obligacji podporządkowanych.

(219) W szczególności Portugalia przedstawiła dodatkowe informacje oraz alternatywny punkt odniesienia dotyczący przyjętego przez nią założenia w odniesieniu do redukcji wartości do wartości księgowej w wysokości 30–50 % w przypadku sprzedaży kredytów. Portugalia przedstawiła również ostateczne dane liczbowe dotyczące kredytów ostatecznie przejętych przez BIC, których kwota nie była znana w momencie dokonywania wstępnego porównania w dniu 17 lutego 2012 r. Ponadto Portugalia usunęła ze scenariusza zakładającego kontrolowaną likwidację koszty związane z wynagrodzeniem na rzecz określonych posiadaczy obligacji podporządkowanych, jak określono w pkt (221).

(220) Komisja jest zdania, że z uwagi na obecną sytuację gospodarczą i znaczne zmniejszenie udziału finansowania dłużnego sektora bankowego zastosowanie redukcji wartości w przypadku sprzedaży portfela kredytów jest uzasadnione. Ponadto w przypadku konieczności utrzymywania kredytów do momentu ich zapadalności państwo musiałoby ponosić koszty finansowania i ryzyko kredytowe do terminu zapadalności. Komisja może zatem zaakceptować szacunkową niższą redukcję wartości przedstawioną przez Portugalię, tj. redukcję wartości w wysokości [20–50] %.

⁽¹⁾ Zob. pkt 22 komunikatu w sprawie restrukturyzacji.

⁽²⁾ Zob. sprawa T-17/03 *Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH* przeciwko Komisji [2006] Zb.Orz. s. II-1139.

(221) Jeżeli chodzi o posiadaczy obligacji podporządkowanych, Komisja przyjmuje, że na łączną kwotę 245 mln EUR składają się różne emisje. Możliwe, że [...]. Portugalia stwierdziła, że po ocenie prawnej warunków każdej emisji [...].

(222) W tabeli 3 przedstawiono przegląd szacunku wpływów/odpływów z uwzględnieniem zmienionych założeń, o których mowa w pkt (219)–(221) powyżej. W ramach tego szacunku uwzględniono jedynie koszty krańcowe związane z dwoma przedmiotowymi scenariuszami (a nie koszty już poniesione) i oparto się na danych bilansowych BPN w momencie sprzedaży na rzecz BIC ⁽¹⁾.

Tabela 3

Porównanie scenariusza zakładającego sprzedaż na rzecz BIC ze scenariuszem zakładającym kontrolowaną likwidację (dane podane w mln EUR)

		Sprzedaż na rzecz BIC	Likwidacja
ODPŁYWY			
1	Płatności z tytułu finansowania na rzecz instytucji kredytowych		[...] ⁽¹⁾
2	Płatności z tytułu depozytów klientów		[...]
3	Podwyższenie kapitału	[...]	
4	Posiadacze obligacji podporządkowanych z wyłączeniem emisji obligacji wieczystych – TBC		[...]
	Odprawy razem	[...]	[...]
WPŁYWY			
5	Sprzedaż kredytów klientów (2 114 mln EUR netto z redukcją wartości w wysokości 30 %)		[...]
6	Zwrot środków pieniężnych i kredytów na rzecz instytucji kredytowych		[...] ⁽²⁾
7	Cena sprzedaży BPN	[...]	
8	Premia ze sprzedaży depozytów – 2 % salda depozytów		[...]
	Wpływy razem		[...]
	SZACUNKOWA RÓŻNICA	[...]	[...]

⁽¹⁾ Wartość zadłużenia wobec instytucji kredytowych przejętego przez BIC przed dokonaniem zastrzyku kapitałowego przez państwo.

⁽²⁾ Wartość środków pieniężnych i kredytów na rzecz instytucji kredytowych przejętych przez BIC przed dokonaniem zastrzyku kapitałowego przez państwo.

(223) Ogólnie mówiąc, warianty zakładające kontrolowaną likwidację, zgodnie z którymi państwo wypłaciłoby wszystkie depozyty (inne niż depozyty wierzycieli podporządkowanych posiadających obligacje wieczyste) i wypłaciłoby pełną kwotę ekspozycji wobec instytucji kredytowych, byłyby bardziej kosztowne niż sprzedaż na rzecz BIC.

(224) Komisja dostrzega brak pewności związany z szeregiem założeń, a mianowicie możliwość odzyskania kredytów przeniesionych do BIC. Należy również uwzględnić fakt, że kontrolowana likwidacja mogłaby spowodować negatywne skutki uboczne dla zaufania do całego sektora bankowego i ratingu długu państwowego państwa członkowskiego.

(225) Na podstawie dostępnych informacji Komisja stwierdza, że wariant zakładający restrukturyzację banku, tj. sprzedaż na rzecz BIC, przyczynia się do ograniczenia kwoty pomocy do minimum.

Ograniczenie pomocy do minimum w ramach restrukturyzacji BPN

(226) Jak wskazano w pkt (182)–(185), BPN otrzymał znaczną kwotę pomocy zarówno przed nacjonalizacją, jak i po niej. Pomoc ta była niezbędna do utrzymania działalności banku na okres niezbędny do wdrożenia wybranego wariantu restrukturyzacji, czyli sprzedaży jego rentownych elementów na rzecz BIC i z czasem upłynięcia aktywów o obniżonej jakości. W wyniku procesu restrukturyzacji BPN przestanie istnieć jako niezależny bank. Suma bilansowa działalności w zakresie bankowości detalicznej, która zostanie przejęta przez BIC, wynosi mniej niż 35 % sumy bilansowej BPN sprzed nacjonalizacji. W panujących warunkach rynkowych środki te (w szczególności rozdział aktywów w zakresie bankowości innej niż detaliczna między spółki celowe) są silnie związane z rentownością banku pozostającego na rynku. Działalność i transakcje niewchodzące w zakres bankowości detalicznej przeniesiono do spółek celowych w celu ich likwidacji z czasem. Komisja uznaje, że znaczne opóźnienia we wdrażaniu restrukturyzacji BPN wiążą się z wyjątkowymi okolicznościami, które miały wpływ na gospodarkę portugalską i doprowadziły do podpisania protokołu ustaleń z dnia 17 maja 2011 r.

(227) Komisji wskazała w decyzji z dnia 24 października 2011 r., że poza środkami przyznanymi BPN przed sprzedażą BIC wymaga dodatkowych środków wymienionych w pkt (56).

(228) W decyzji z dnia 24 października 2011 r. Komisja podniosła kwestię, czy zastrzyk kapitałowy, którego żądał BIC, stanowił minimalną kwotę niezbędną do zapewnienia rentowności. Uwzględniając dostosowania bilansu, których BIC domagał się w swojej ofercie z dnia 20 lipca 2011 r., oraz sprawozdanie finansowe BPN z czerwca 2011 r., Portugalia oszacowała, że poziom kapitału wynoszący [200–400] mln EUR stanowi współczynnik kapitału podstawowego Tier I w wysokości [10–18] %.

⁽¹⁾ Dokument przekazany przez Portugalię z dnia 17 lutego 2012 r., załącznik II.

- (229) Portugalia twierdzi, że poziom kapitału jest wynikiem procedury przetargowej, jeżeli uwzględni się również cenę, którą BIC zapłaci państwu (40 mln EUR). Jest on uzasadniony kosztami ponownego ukierunkowania banku na jego podstawową działalność oraz koniecznością utrzymania wystarczającego buforu dodatkowego kapitału. Według Portugalii bufor ten jest odpowiedni do utrzymania wystarczającego poziomu kapitału własnego, zwłaszcza w początkowych latach połączenia, jeżeli uwzględni się również negatywną reputację BPN i trudną sytuację gospodarczą Portugalii.
- (230) Należy zauważyć, że zgodnie z planem restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. szacuje się, że na koniec czwartego roku po sprzedaży współczynnik kapitałowy osiągnie [8–12] %, a w ramach scenariusza warunków skrajnych – [7–11] % (nieznacznie poniżej minimum wymaganego na mocy prawa portugalskiego wynoszącego 10 %).
- (231) Komisja może zatem stwierdzić, że poziom kapitału odpowiadający współczynnikowi kapitału podstawowego Tier I w wysokości [10–18] % jest wynikiem procedury przetargowej i jest niezbędny do zapewnienia rentowności banku na podstawie planu restrukturyzacji ze stycznia 2012 r.
- (232) Za pozytywny Komisja uznaje również fakt, że umowa ramowa zawarta z BIC obejmuje zobowiązanie ze strony BIC do niewypłacania dywidend ani innych równoważnych korzyści akcjonariuszom w związku z BPN przez okres pięciu lat. Celem tego zobowiązania jest zagwarantowanie, że kapitał wniesiony do BPN nie opuści natychmiast banku w postaci zasobów rozdzielonych między akcjonariuszy.
- (233) Aktywa ostatecznie przejęte przez BIC różnią się jednak od tych przewidzianych w ofercie BIC z dnia 20 lipca 2011 r., a ponadto BIC zastrzega sobie prawo do zwrotu kredytów, które są zagrożone. Komisja jest zatem zdania, że w celu utrzymania pomocy na minimalnym poziomie wszelkie ograniczenia aktywów ważonych ryzykiem wynikające ze zwrotu kredytów państwu powinny się wiązać z obniżeniem kapitału do [10–18] % wartości ograniczenia aktywów ważonych ryzykiem. Obniżenie kapitału może się odbyć w formie redukcji wartości księgowej kredytów zwracanych państwu.
- (234) Komisja odnotowuje sugestię BIC, że połączony podmiot mógłby utrzymać współczynnik kapitału podstawowego Tier I na poziomie [10–18] % w przypadku zwrotu kredytów zagrożonych, udzielając nowych kredytów dla gospodarki. Według Komisji taki środek nie ograniczyłby pomocy do minimum z następujących powodów. Po pierwsze, współczynnik kapitału własnego BIC przed sprzedażą będzie niższy niż [10–18] % w dniu sprzedaży. Dlatego też jak tylko BPN połączy się z BIC, poziom kapitału podstawowego Tier I połączonego podmiotu natychmiast ulegnie obniżeniu (co odzwierciedlono w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r.).
- Podobnie, gdyby połączony podmiot miał utrzymać współczynnik kapitału podstawowego Tier I na poziomie [10–18] % po połączeniu, jego kapitalizacja byłaby wyższa niż kapitalizacja prognozowana przez BIC. Po drugie, w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. uwzględniono już udzielanie nowych kredytów dla gospodarki i w tym celu (bardzo wysoki) poziom kapitału podstawowego Tier I wynoszący [10–18] % uznaje się za wystarczający. Nie jest zatem konieczne przeznaczanie jeszcze większego kapitału niż ten przewidziany w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. na udzielanie nowych kredytów. W tym względzie Komisja pozytywnie ocenia zobowiązanie podjęte przez Portugalie, zgodnie z którym współczynnik kapitału podstawowego Tier I BPN w dniu sprzedaży na rzecz Banco BIC nie przekroczy poziomu [10–18] % oraz, jeżeli kredyty zagrożone zostaną przeniesione na państwo lub jakikolwiek inny podmiot kontrolowany przez państwo po sprzedaży, Banco BIC lub połączony podmiot przekażą państwu lub jakimkolwiek podmiotowi kontrolowanemu przez państwo wszelki kapitał związany z tymi kredytami do wysokości [10–18] % wartości aktywów ważonych ryzykiem kredytów.
- (235) Ponadto komunikat w sprawie restrukturyzacji stanowi, że zakaz nabywania jest konieczny do ograniczenia pomocy do niezbędnego minimum. W pkt 23 komunikatu w sprawie restrukturyzacji stwierdza się wyraźnie, że „nie należy przekazywać przedsiębiorstwu zasobów państwowych, które zostałyby wykorzystane na finansowanie działań zakłócających rynek, niezwiązanych z procesem restrukturyzacji. Na przykład, nabycia akcji innych przedsiębiorstw lub nowych inwestycji nie można finansować z pomocy państwa, chyba że jest to konieczne w celu przywrócenia rentowności przedsiębiorstwa”.
- (236) Komisja zauważa, że już w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. wskazano, że połączony podmiot stanie się podmiotem rentownym, który powinien osiągnąć zadowalający zwrot z kapitału własnego, a nawet oczekuje się, że osiągnie zyski. To przywrócenie rentowności nie opiera się na nabyciach. Wręcz przeciwnie – Komisja sądzi, że zakaz nabywania zapewni utrzymanie w banku kapitału uznawanego za niezbędny do celów restrukturyzacji, a tym samym przyczyni się do przywrócenia rentowności. W tym względzie Komisja twierdzi, że zobowiązanie Portugalii do egzekwowania zakazu nabywania jest niezbędne do zapewnienia zgodności pomocy na restrukturyzację z rynkiem wewnętrznym.

Wkład własny

- (237) Jeżeli chodzi o kwestię wkładu własnego, w komunikacie w sprawie restrukturyzacji wymaga się, aby koszty restrukturyzacji ponosiło nie tylko państwo, ale również dawni inwestorzy i byli akcjonariusze banku. Wymóg ten gwarantuje, że ratowane banki poniosą należytą odpowiedzialność za konsekwencje swoich zachowań w przeszłości, oraz tworzy odpowiednie zachęty na przyszłość.

- (238) W przedmiotowym przypadku Komisja pozytywnie ocenia fakt, że akcjonariusze stracili swoje udziały w banku bez żadnej rekompensaty. W ten sposób należycie uczestniczą oni w podziale obciążenia związanego z bankiem, którego wartość była ujemna według szacunków dwóch niezależnych podmiotów wyznaczonych przez Portugalię. Komisja pozytywnie ocenia również fakt, że rada dyrektorów BPN została zmieniona i zastąpiona w kontekście procesu nacjonalizacji.
- (239) Komisja zauważa jednak, że posiadacze obligacji podporządkowanych, będący w posiadaniu kwoty 245 mln EUR, pozostaną w prywatyzowanym banku i w dalszym ciągu mogą otrzymywać kupony.
- (240) W pkt 26 komunikatu w sprawie restrukturyzacji stwierdza się, że „nie powinny one [banki] jednak wykorzystywać pomocy państwa na wypłacanie wynagrodzenia z tytułu korzystania z własnych funduszy (kapitału i długów podporządkowanych), jeśli prowadzona działalność nie przynosi wystarczających zysków”.
- (241) Jeżeli chodzi o okres restrukturyzacji BPN, bank nie przestrzegał polityki Komisji w zakresie instrumentów hybrydowych, o której mowa w pkt 26 komunikatu w sprawie restrukturyzacji. W punkcie tym Komisja wyjaśniła, że w kontekście restrukturyzacji uznaniowe wyrównywanie strat (na przykład poprzez uwalnianie rezerw lub ograniczanie kapitału) przez banki będące beneficjentami w celu zagwarantowania wypłaty dywidendy i realizacji kuponów na zaległe długi podporządkowane jest zasadniczo niezgodne z celem, jakim jest podział obciążenia. Komisja zauważa, że w ramach realizacji kuponów nie przestrzegano tej zasady, co należy zrekompensować, przeprowadzając bardziej dogłębną restrukturyzację⁽¹⁾.
- (242) Według Komisji daleko idąca restrukturyzacja banku może stanowić wystarczającą rekompensatę za brak podziału obciążenia.
- (243) Ponieważ jednak bank jest obecnie w trakcie sprzedaży, konieczne jest wprowadzenie zakazu stosowania opcji kupna do dnia 31 grudnia 2016 r. w celu zapewnienia minimalnego poziomu podziału obciążenia między posiadaczami kapitału banku.
- (244) W tym względzie Komisja uznaje zobowiązanie Portugalii, zgodnie z którym do dnia 31 grudnia 2016 r. Banco BIC, połączony podmiot ani Portugalia nie będą korzystać z żadnych praw do opcji kupna w związku z długiem podporządkowanym wyemitowanym przez BPN przed datą sprzedaży, aby tym samym wspomóc proces restrukturyzacji BPN.
- Wynagrodzenie z tytułu środków pomocy*
- (245) Komisja zauważa, że wynagrodzenie z tytułu każdego ze środków pomocy wymienionych w pkt (182)–(185) powyżej, w szczególności z tytułu gwarancji, zastrzyku kapitałowego i przeniesienia aktywów do spółek celowych, nie jest zgodne z odnośnymi komunikatami Komisji.
- (246) Gwarancje państwa wyceniono na 20 punktów bazowych, czyli znacznie poniżej poziomu wynikającego ze stosowania zasad Komisji dotyczących wynagrodzenia z tytułu gwarancji państwa na pasywa wyemitowane przez instytucje finansowe.
- (247) Zastryk kapitałowy w wysokości 600 mln EUR dokonany na rzecz BPN w lutym 2012 r. wyraźnie nie wiąże się z wynagrodzeniem zgodnym z komunikatem w sprawie restrukturyzacji. W praktyce władze portugalskie nie spodziewają się otrzymać żadnego wynagrodzenia z tytułu wniesionego kapitału. Istotnie, zastrzyku kapitału dokonano w celu umożliwienia sprzedaży banku po ujemnej cenie.
- (248) Jeżeli chodzi o przeniesienie aktywów do spółek celowych według wartości księgowej, Komisja przyznaje, że z teoretycznego punktu widzenia przeniesienie aktywów do trzech spółek celowych ma na celu zabezpieczenie rentowności BPN i umożliwienie jego sprzedaży, niemniej przeniesienie według wartości księgowej wiąże się z pomocą, która nie jest zgodna z głównymi wymogami komunikatu w sprawie aktywów o obniżonej jakości. W szczególności przeniesienia dokonuje się według wartości księgowej, znacznie powyżej rzeczywistej wartości ekonomicznej i nie rozważa się żadnego wynagrodzenia na rzecz państwa. W komunikacie w sprawie aktywów o obniżonej jakości uznaje się, że dogłębną restrukturyzację może zrekompensować potencjalne przypadki niespełnienia głównych kryteriów zawartych w tym komunikacie, w tym kryteriów dotyczących wyceny. Dogłębną restrukturyzację BPN jest elementem, dzięki któremu Komisja mogłaby uznać ten środek za zgodny z komunikatem w sprawie aktywów o obniżonej jakości. Przeniesienie aktywów do spółek celowych można by zatem ocenić wspólnie z pozostałymi środkami na rzecz BPN oraz jako element daleko idącej restrukturyzacji.
- (249) Zgodnie z pkt 25 komunikatu w sprawie restrukturyzacji każde ewentualne odstępstwo od odpowiedniego podziału obciążenia przed zastosowaniem środka, przyznane wyjątkowo w fazie ratowania z uwagi na stabilność finansową, powinno zostać zrekompensowane dalszym wkładem na późniejszym etapie restrukturyzacji, na przykład w formie klauzul o wycofaniu lub bardziej dogłębnej restrukturyzacji, w tym dodatkowych środków mających na celu ograniczenie zakłócenia konkurencji.

⁽¹⁾ Zob. m.in. decyzje Komisji w sprawie nr N 61/2009, *Rescue and Restructuring of Caja Castilla la Mancha*, Dz.U. C 289 z 26.10.2010, s. 1.

(250) Według Komisji restrukturyzacja BPN jest wystarczająco dogłębna. Po pierwsze, Komisja zauważa, że jest to niewielki bank. W wyniku procesu restrukturyzacji BPN przestanie istnieć jako niezależny bank. Suma bilansowa działalności w zakresie bankowości detalicznej, która zostanie przejęta przez BIC, wynosi mniej niż 35 % sumy bilansowej BPN sprzed nacjonalizacji. Trwale usunięto działalność i transakcje niewchodzące w zakres bankowości detalicznej.

(251) Komisja może zatem stwierdzić, że podział obciążenia jest odpowiedni w świetle daleko idącej restrukturyzacji BPN.

6.3.3 Środki mające na celu ograniczenie zakłóceń konkurencji

(252) W odniesieniu do środków mających na celu ograniczenie zakłóceń konkurencji komunikat w sprawie restrukturyzacji stanowi, że charakter i forma takich środków zależeć będą od kwoty pomocy oraz warunków i okoliczności, w jakich ją przyznano, a także od cech rynku lub rynków, na których bank będący beneficjentem pomocy będzie działał.

(253) Chociaż kwota pomocy otrzymanej przez BPN jest znaczna, należy wziąć pod uwagę niewielkie rozmiary BPN. Jak wskazano w pkt 32 komunikatu w sprawie restrukturyzacji, Komisja przeanalizuje prawdopodobny wpływ pomocy na rynki, na których bank będący beneficjentem pomocy działa po zakończeniu restrukturyzacji. W pierwszej kolejności analizie poddany zostanie rozmiar i względne znaczenie banku na rynku, na którym działa on po odzyskaniu rentowności.

(254) W tym względzie Komisja zauważa, że BPN nie będzie kontynuował działalności jako ten sam podmiot gospodarczy, który funkcjonował przed interwencją państwa⁽¹⁾. Podmiot ten poddano nacjonalizacji i gruntownej, dogłębnej restrukturyzacji. W rezultacie na rynku konkurować będzie znacznie mniejszy bank.

(255) BPN był siódmą co do wielkości instytucją finansową w Portugalii pod względem wielkości sumy bilansowej na koniec 2008 r. Od czasu nacjonalizacji bank zmniejszył się, zwłaszcza w wyniku odpływu depozytów. Od połowy 2011 r. zajmuje on 12 pozycję w rankingu, osiągając udział w rynku zarówno w zakresie depozytów, jak i kredytów na poziomie niższym niż 1 %. W okresie 2008–2011 wartość depozytów i kredytów zmalała niemal o połowę.

(256) W uwagach dotyczących decyzji z dnia 24 października 2011 r. Portugalia stwierdziła, że po pierwsze już przed nacjonalizacją udział BPN w rynku wynosił około [1–2] %. Po drugie, po nacjonalizacji BPN poddano dogłębnej

restrukturyzacji, a jego wielkość w dalszym ciągu zmniejszono. Po trzecie, nawet po połączeniu z BIC udział nowego połączonego podmiotu w rynku w Portugalii będzie mniejszy niż [< 1] %, ponieważ obecny udział BPN w rynku jest na poziomie [< 1] % zarówno w zakresie kredytów dla klientów, jak i depozytów, a udziały BIC w rynku kształtują się na poziomie rzędu [< 1] % w zakresie kredytów oraz [< 1] % w zakresie depozytów.

(257) Komisja odnotowuje również, że sprzedaż działalności bankowej w drodze procedury przetargowej dała konkurentom możliwość nabycia znaku towarowego i działalności BPN, ograniczając tym samym zakłócenia konkurencji.

(258) Komisja przychylnie ocenia również politykę w zakresie wypłaty dywidend, co opisano w pkt (56) ppkt (viii).

(259) Ponadto w pkt 44 komunikatu w sprawie restrukturyzacji wspomina się również, że banki nie powinny powoływać się na pomoc państwa jako swoją przewagę konkurencyjną, reklamując swoje oferty finansowe. Komisja pozytywnie ocenia zobowiązanie podjęte przez Portugalię, że BIC nie będzie powoływać się na korzystanie z pomocy państwa w swoich kampaniach marketingowych i informacjach dla inwestorów.

(260) W decyzji z dnia 24 października 2011 r. Komisja wyraziła wątpliwości, czy przewidziane środki są wystarczające, biorąc pod uwagę znaczną kwotę pomocy oraz fakt, że BPN otrzymał środki w zakresie dokapitalizowania, gwarancji i aktywów o obniżonej jakości, z tytułu których nie wypłacono wynagrodzenia zgodnie z wymogami właściwych komunikatów.

(261) W szczególności Komisja zauważyła, że bank będzie prowadził działalność na rynku przy współczynniku kapitału podstawowego Tier I wynoszącym [10–18] %, czyli znacznie powyżej wymaganego minimalnego poziomu wynoszącego 9 % na koniec 2011 r. i 10 % na koniec 2012 r.

(262) Ponadto BIC zażądał prawa do odsprzedaży w terminie [...] miesięcy kredytów, które były zagrożone przez co najmniej [...] dni (do [...] % łącznej wartości nominalnej portfela kredytów). BIC zażądał również utrzymania pomocy na utrzymanie płynności finansowej ze strony CGD w dwóch formach. Pierwszą z nich jest utrzymanie linii kredytowej w odniesieniu do programu emisji papierów komercyjnych w wysokości do [150–500] mln EUR z trzyletnią gwarancją państwa oraz zobowiązaniem ze strony CGD do utrzymania warunków linii kredytowej do [...]. Drugą formą jest nowa linia kredytowa przyznana przez CGD na kwotę do [150–350] mln EUR w celu rekompensaty spadku wartości depozytów poniżej 1,8 mld EUR z wynagrodzeniem według stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych.

⁽¹⁾ Zob. m.in. decyzje Komisji w sprawie nr N 61/2009, *Rescue and Restructuring of Caja Castilla la Mancha*, Dz.U. C 289 z 26.10.2010, s. 1 oraz w sprawie NN 19/2009, *Restructuring aid to Dunfermline Building Society*, Dz.U. C 101 z 20.4.2007, s. 7.

- (263) Powinno to zagwarantować, że połączony podmiot nie będzie wykorzystywał pomocy państwa do rozwoju kosztem konkurentów oraz że kwestia zakłóceń konkurencji spowodowanych pomocą zostanie należycie uwzględniona.
- (264) Uwzględniając napiętą sytuację na rynku i rygorystyczne warunki nałożone na sektor bankowy przez Portugalię w wyniku zdarzeń prowadzących do podpisania protokołu ustaleń, Komisja twierdzi, że przedmiotowe instrumenty płynnościowe wywarłyby znaczny wpływ na zakres, w jakim połączony podmiot będzie w stanie konkurować na rynku z innymi podmiotami, które nie otrzymały pomocy państwa.
- (265) Pomoc państwa można zatem uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, wyłącznie jeśli wdrożone zostaną dostateczne środki niedopuszczające do wykorzystania pomocy państwa na szkodę konkurentów, wśród których są tacy, którzy nie otrzymali podobnego wsparcia publicznego. Należy utrzymać równe warunki działania dla banków, które otrzymały wsparcie publiczne, oraz banków, które takiego wsparcia nie otrzymały. Pomoc państwa nie powinna zmniejszać zachęt dla podmiotów niebędących beneficjentami do konkurowania, inwestowania i innowacji ani tworzyć barier wejścia, które mogłyby osłabiać działalność transgraniczną.
- (266) Należy dopilnować, aby połączony podmiot nie zyskał przewagi konkurencyjnej wynikającej z przeniesienia ryzyka płynności na państwo oraz z przekazania kapitału.
- (267) Po pierwsze, Komisja uważa, że w celu ograniczenia zakłócenia konkurencji wynikającego z faktu, że poziom kapitału banku przekracza minimalny wymagany poziom (zob. pkt (261)), każdemu ograniczeniu aktywów ważonych ryzykiem wynikającemu ze zwrotu kredytów państwu powinno towarzyszyć odpowiadające mu obniżenie kapitału. Zobowiązanie podjęte przez Portugalię dotyczące maksymalnego poziomu kapitału BPN jest zatem niezbędne do zapewnienia zgodności pomocy na restrukturyzację z rynkiem wewnętrznym.
- (268) Po drugie, według Komisji czas trwania linii kredytowej o wartości [150–500] mln EUR związanej z programem emisji papierów komercyjnych BPN należy ograniczyć do [...] lat. Ponadto wynagrodzenie z tytułu drugiej linii powinno być bardziej zbliżone do warunków rynkowych i ustalone według stopy Euribor powiększonej o [...] punktów bazowych. Jednocześnie Portugalia powinna wnioskować do Komisji o wcześniejsze zatwierdzenie przed każdym przyznaniem linii kredytowych lub udzieleniem gwarancji przez CGD lub państwo do dnia 31 grudnia 2016 r., aby upewnić się, że ograniczenia te nie są obchodzone. W tym względzie Komisja odnotowuje podjęte przez Portugalię zobowiązania w zakresie instrumentów płynnościowych; są one niezbędne do zapewnienia zgodności pomocy na restrukturyzację z rynkiem wewnętrznym.
- (269) Po trzecie, w komunikacie w sprawie restrukturyzacji z zakłóceniami konkurencji powiązано również zakaz nabywania. W pkt 39 i 40 komunikatu wyjaśnia się, że „pomoc państwa nie może być wykorzystywana ze szkodą dla konkurentów, którzy nie dysponują podobnym wsparciem publicznym” i że „banki nie powinny wykorzystywać pomocy państwa na zakup konkurencyjnych przedsiębiorstw”. Komisja z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Portugalii, o którym mowa w pkt (236), do egzekwowania zakazu nabywania do dnia 31 grudnia 2016 r.
- (270) Wreszcie prawo BIC do zwrócenia kredytów zagrożonych państwu powinno wygasnąć z dniem [...], a nie po upływie [...] miesięcy od daty sprzedaży. Komisja sądzi, że BIC miał możliwość dokonania przeglądu kredytów BPN po otwarciu procedury przetargowej, a zwłaszcza po podpisaniu umowy ramowej w dniu 9 grudnia 2011 r. Ponadto czyszczenie portfela kredytów odbyło się już dwukrotnie: wraz z przeniesieniem kredytów najbardziej wątpliwych do spółek celowych w grudniu 2010 r., a następnie w związku z żądaniem wysuniętym przez BIC jako nabywcę do otrzymania prawa do zwrócenia państwu dodatkowych kwot kredytów w celu osiągnięcia wskaźnika kredytów do depozytów na poziomie [110–150] %.
- (271) Komisja zauważa, że każda kolejna możliwość zwrotu zabezpiecza BIC przed ryzykiem związanym z pogarszającą się sytuacją gospodarczą. Wszelkie późniejsze kredyty zagrożone najprawdopodobniej będą odzwierciedlały pogorszenie się sytuacji gospodarczej, a zatem będą miały wpływ na cały sektor bankowy. Prawo BIC do zwrócenia państwu kredytów zagrożonych zakłóca konkurencję, ponieważ żaden inny bank nie będzie miał takiej możliwości. Możliwość zwrotu należy zatem ograniczyć maksymalnie do dnia [...] r. W tym względzie Komisja z zadowoleniem przyjmuje podjęte przez Portugalię zobowiązanie do przestrzegania terminu upływającego w dniu [...] r.

6.3.4 Wniosek

- (272) Jeżeli wszystkie zobowiązania opisane w sekcji 5.2 zostaną prawidłowo zrealizowane, w planie restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. przedstawiono wystarczające dowody na przywrócenie długoterminowej rentowności połączonego podmiotu, na osiągnięcie wystarczającego podziału obciążenia oraz na podejmowanie odpowiednich środków na rzecz ograniczenia nadmiernych zakłóceń konkurencji. Komisja może zatem uznać plan restrukturyzacji ze stycznia 2012 r. za zgodny z komunikatem w sprawie restrukturyzacji.

6.3.5 Monitorowanie

- (273) W pkt 46 komunikatu w sprawie restrukturyzacji wskazano, że do celów kontroli właściwej realizacji planu restrukturyzacji państwo członkowskie jest zobowiązane do przedstawiania szczegółowych, regularnych sprawozdań. Portugalia powinna zatem przekazywać Komisji takie sprawozdania co sześć miesięcy, począwszy od daty przyjęcia niniejszej decyzji.

7. Wniosek

- (274) Komisja wyraża ubolewanie, że Portugalia niezgodnie z prawem wdrożyła pomoc państwa wymienioną w sekcji 6.1.2 „Ilościowe określenie pomocy państwa” z naruszeniem art. 108 ust. 3 Traktatu. Przedmiotową pomoc, jak również inne środki pomocy rozważane w niniejszej decyzji, można jednak uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, jeżeli zostaną wdrożone zobowiązania opisane w sekcji 5.2,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Następujące środki przyznane przez Portugalię stanowią pomoc państwa:

- (i) kredyty udzielone przez CGD przed nacjonalizacją;
- (ii) kredyty i instrumenty płynnościowe BPN przyznane przez CGD po nacjonalizacji, a przed sprzedażą, zabezpieczone lub niezabezpieczone wyraźną gwarancją państwa;
- (iii) przeniesienie aktywów z BPN do spółek celowych według wartości księgowej przed sprzedażą i po sprzedaży;
- (iv) zastrzyk kapitałowy dokonany przez państwo w dniu 15 lutego 2012 r.;
- (v) instrumenty płynnościowe, które na wniosek BIC mają zostać przyznane przez CGD na rzecz połączonego podmiotu;

(vi) prawo BIC do przeniesienia na państwo depozytów po cenach powyżej [...] punktów bazowych lub do uzyskania od państwa wynagrodzenia z tytułu różnicy; oraz

(vii) przeniesienia na państwo kosztów związanych ze sporami.

2. Środki pomocy określone w ust. 1 są zgodne z rynkiem wewnętrznym w świetle zobowiązań, o których mowa w sekcji 5.2.

Artykuł 2

W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Portugalia informuje Komisję o środkach, które podjęła w celu wykonania niniejszej decyzji. Ponadto Portugalia przedstawia w terminie sześciu miesięcy od daty niniejszej decyzji szczegółowe sprawozdania zawierające informacje na temat środków podjętych w celu wykonania niniejszej decyzji.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Portugalskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 27 marca 2012 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

DECYZJA KOMISJI**z dnia 27 czerwca 2012 r.****w sprawie pomocy państwa nr SA.33015 (2012/C), którą Malta planuje wdrożyć na rzecz Air Malta plc.***(notyfikowana jako dokument nr C(2012) 4198)***(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)****(2012/661/UE)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

uwzględniając decyzję, na mocy której Komisja postanowiła wszcząć postępowanie określone w art. 108 ust. 2 TFUE w odniesieniu do pomocy SA.33015 ⁽¹⁾,

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) Pismem z dnia 16 maja 2011 r. Malta zgłosiła Komisji pomoc na restrukturyzację na rzecz spółki Air Malta plc, będącej następstwem pożyczki udzielonej w ramach pomocy na ratowanie w wysokości 52 mln EUR, którą Komisja zatwierdziła decyzją z dnia 15 listopada 2010 r. (N 504/2010, zwaną dalej „decyzją w sprawie pomocy na ratowanie”). Komisja zwróciła się o udzielenie dodatkowych informacji w pismach z dnia 5 lipca i 1 września 2011 r., na które władze maltańskie udzieliły odpowiedzi pismami z dnia 2 sierpnia i 22 września 2011 r.
- (2) Pismem z dnia 25 stycznia 2012 r. Komisja poinformowała Maltę o swojej decyzji w sprawie wszczęcia postępowania określonego w art. 108 ust. 2 TFUE w odniesieniu do przedmiotowej pomocy (zwanej dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”). W piśmie z dnia 5 marca 2012 r. Malta przedstawiła uwagi do tej decyzji. Komisja sformułowała kolejne pytania w piśmie z dnia 19 marca 2012 r., na które Malta udzieliła odpowiedzi w dniu 19 kwietnia 2012 r.

- (3) Dnia 21 lutego 2012 r. opublikowano decyzję o wszczęciu postępowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag.

- (4) Komisja otrzymała uwagi od sześciu zainteresowanych stron. Uwagi te zostały przekazane Malcie, której umożliwiono ustosunkowanie się do nich; Malta przekazała uwagi pismem z dnia 27 kwietnia 2012 r.

2. OPIS ŚRODKA I PLANU RESTRUKTURYZACJI**2.1 Pomoc na restrukturyzację**

- (5) Malta zgłosiła pomoc na restrukturyzację w wysokości 130 mln EUR na rzecz Air Malta w formie dokapitalizowania, w tym zamianę długu w formie zatwierdzonej pożyczki na ratowanie w wysokości 52 mln EUR na kapitał własny, na podstawie opisanego poniżej planu restrukturyzacji, który zaczął obowiązywać w listopadzie 2010 r. (po zatwierdzeniu pożyczki na ratowanie), obejmującego pięcioletni okres restrukturyzacji od jesieni 2010 r. do jesieni 2015 r.

2.2 Beneficjent

- (6) Air Malta plc jest maltańskim przewoźnikiem narodowym od 1974 r. Na początku procesu restrukturyzacji spółka Air Malta dysponowała flotą 12 pasażerskich statków powietrznych i obsługiwała 43 regularne połączenia w Europie, Afryce Północnej i we wschodnim regionie basenu Morza Śródziemnego. Air Malta jest własnością rządu maltańskiego (98 %) i inwestorów prywatnych (2 %).
- (7) Air Malta jest bardzo małym podmiotem na europejskim rynku lotniczym (około 1,8 mln pasażerów w 2010 r.), którego udział w zdolnościach przewozowych i wydajności całego europejskiego sektora lotniczego (pod względem liczby pasażerów) wynosi zaledwie 0,25 %. W związku z planowanym zmniejszeniem floty Air Malta o 2 statki powietrzne spółka ta stanie się jeszcze mniejszym uczestnikiem rosnącego europejskiego rynku transportu lotniczego. Air Malta planuje przystąpić do światowego sojuszu przewoźników lotniczych w celu ulepszenia siatki połączeń w ramach wspomnianego scenariusza zmniejszenia floty, a także zwiększenia eksploatacji floty.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji C (2012) 170 final z dnia 25 stycznia 2012 r. (Dz.U. C 50 z 21.2.2012, s. 7).

- (8) Niemniej Air Malta jest najważniejszym przewoźnikiem lotniczym obsługującym loty na Malcie i z Malty z udziałem w rynku wynoszącym 51 % (ruch pasażerski) i 28 % (ruch towarowy). Według władz maltańskich restrukturyzacja Air Malta ma zasadnicze znaczenie, ponieważ spółka ta zapewnia Malcie regularne i niezawodne połączenie z głównymi ośrodkami w Europie i Afryce Północnej, przyczyniając się jednocześnie do wsparcia gospodarki dzięki takim usługom jak transport przesyłek, towarów i pacjentów, którzy mają odbyć leczenie za granicą. Główni konkurenci Air Malta, tj. przede wszystkim tanie linie lotnicze takie jak Ryanair oraz easyJet, nie odgrywają takiej roli.
- (9) Od kilku lat działalność podstawowa Air Malta jako przewoźnika lotniczego przynosi straty: w roku obrotowym ⁽¹⁾ 2010 spółka odnotowała stratę z działalności operacyjnej w wysokości 23,1 mln EUR, zaś w roku obrotowym 2011 – 37,3 mln EUR (zob. tabela 2).
- (10) Air Malta plc ma następujące spółki zależne („Grupa Air Malta”):

Tabela 1

Struktura Grupy Air Malta

Spółka zależna	Udział Air Malta plc	Zysk brutto w roku obrotowym 2010 (w tys. EUR)
<i>Osprey Insurance Brokers Ltd.</i> (broker ubezpieczeniowy)	100 %	618
<i>Shield Insurance Company Ltd.</i> (wewnętrzny zakład ubezpieczeń)	100 %	1 165
<i>Selmun Palace Hotel Co. Ltd.</i> (czterogwiazdkowy hotel na Malcie)	100 %	(879)
<i>Holiday Malta</i> (wyspecjalizowany organizator turystyki z siedzibą w Zjednoczonym Królestwie)	100 %	(1,081 GBP)
<i>World Aviation Group</i> (generalny przedstawiciel handlowy spółki Air Malta i innych przewoźników lotniczych)	50 %	241
<i>Lufthansa Technik Malta</i> (spółka <i>joint venture</i> z Lufthansa Technik AG, której zakres działalności obejmuje obsługę techniczną i naprawę statków powietrznych)	8 %	(10 896)

2.3 Plan restrukturyzacji

- (11) Plan restrukturyzacji (z dnia 29 listopada 2011 r.) oraz jego aktualizacja z dnia 28 lutego 2012 r. mają na celu przywrócenie rentowności spółki Air Malta do roku obrotowego 2014 oraz jej rentowności długoterminowej do roku 2015. Czas trwania planu restrukturyzacji wynosi pięć lat – od jesieni 2010 r. do jesieni 2015 r.
- (12) Zgodnie z założeniami planu możliwe będzie przejście od istniejącego poziomu strat wynikającego ze straty z działalności operacyjnej (EBIT) w wysokości 37,3 mln EUR i straty netto wynoszącej 88,9 mln EUR w roku obrotowym 2011 do zysku z działalności operacyjnej w wysokości [...] (*) mln EUR i zysku netto w wysokości [...] mln EUR w roku obrotowym 2014 oraz osiągnięcie dalszego wzrostu zysków w roku obrotowym 2015 i 2016 (zob. tabela 2).

Tabela 2

Zyski i straty w latach 2008–2016

(w mln EUR)

Rok obrotowy	2008	2009	2010	2011	2012 (pro-gnoza)	2013 (pro-gnoza)	2014 (pro-gnoza)	2015 (pro-gnoza)	2016 (pro-gnoza)
Przychody	273,7	249,5	210,8	207,5	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Zysk z działalności operacyjnej	(8,9)	(33,8)	(23,1)	(37,3)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Zysk netto	3,6	(23,7)	(11,6)	(88,9)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

- (13) Plan ma na celu osiągnięcie stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału ⁽²⁾ w wysokości [4–6] % oraz stopy zwrotu z kapitału własnego ⁽³⁾ w wysokości [5–7] % w roku obrotowym 2016.

⁽¹⁾ Rok obrotowy Air Malta rozpoczyna się w dniu 1 kwietnia, co oznacza, że np. rok obrotowy 2011 trwa od dnia 1 kwietnia 2010 r. do dnia 31 marca 2011 r., a rok obrotowy 2016 – od dnia 1 kwietnia 2015 r. do dnia 31 marca 2016 r.

(*) Informacje poufne

⁽²⁾ Stopa zwrotu z zainwestowanego kapitału = zysk netto / (dług + kapitał własny).

⁽³⁾ Stopa zwrotu z kapitału własnego = zysk netto / kapitał własny.

Tabela 3

Stopa zwrotu z zainwestowanego kapitału i stopa zwrotu z kapitału własnego w latach 2012–2016

Rok obrotowy	2012	2013	2014	2015	2016
Stopa zwrotu z kapitału własnego	nie dotyczy	– [30 do – 20] %	[2 do 6 %] %	[4 do 6] %	[5 do 7] %
Stopa zwrotu z zainwestowanego kapitału (ROCE)	– [60 do – 50] %	– [20 do 10] %	[0 do 5] %	[4 do 6] %	[4 do 6] %

- (14) Aby osiągnąć te wyniki, Air Malta proponuje podjęcie następujących kluczowych działań:

Strategia dotycząca tras i sieci

- (15) Celem jest opracowanie bardziej opłacalnego rozkładu lotów. Dlatego też Air Malta zaprzestanie obsługi niektórych tras – zarówno tych przynoszących straty, jak i tych rentownych – oraz zwiększy częstotliwość lotów na wybranych trasach głównych.
- (16) Air Malta podjęła już działania w celu zaprzestania obsługi przynoszących straty połączeń z Lipskiem, Tunisem, Damaszkim, Palermo i Turynem w pierwszych miesiącach 2011 r.
- (17) Ponadto poczynając od jesieni 2011 r. Air Malta przystąpiła do likwidacji lub ograniczenia zdolności przewozowych na niektórych trasach, co zostało zaproponowane jako środki wyrównawcze zgodnie z wspólnotowymi wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw⁽¹⁾ (zwanymi dalej „wytycznymi dotyczącymi pomocy na ratowanie i restrukturyzację”). Spowoduje to również zwolnienie odpowiednich przydziałów czasu na start lub lądowanie w wielu zagranicznych portach lotniczych, w związku z czym Air Malta rzeknie się wszelkich praw nabytych, jakie posiada obecnie do tych przydziałów. Do 2013 r. Air Malta odstąpi [...] par przydziałów czasu na start lub lądowanie na koordynowanych portach lotniczych⁽²⁾, takich jak port lotniczy Londyn-Gatwick, Manchester, Amsterdam, Frankfurt, Genewa, Katania, Stuttgart, Londyn-Heathrow i Monachium. Dzięki zaprzestaniu lub zmniejszeniu częstotliwości lotów przez Air Malta inni przewoźnicy lotniczy będą mogli osiągnąć korzyści z potencjalnego zwiększenia swoich wskaźników wykorzystania miejsc w samolotach lub zysków.

- (18) Jeżeli chodzi o rentowność różnych tras, Malta przewidziała marżę brutto w odniesieniu do wszystkich tras w latach obrotowych 2010–2013, jak również w okresie od lata 2009 r. do lata 2012 r. Marżę brutto oblicza się w następujący sposób: przychody minus zmienne bezpośrednie koszty operacyjne minus stałe bezpośrednie koszty operacyjne. Trasy są rentowne, jeżeli przynoszą marżę brutto wynoszącą co najmniej 0 %. Trasy są „minimalnie rentowne”, jeżeli przynoszą marżę brutto, która jest obecnie niższa niż 0 %, ale wyższa niż -10 %, przy

czym mogą stać się rentowne w przyszłości. Według władz maltańskich zarówno rentowne, jak i „minimalnie rentowne” trasy zaklasyfikowano jako odnośne środki wyrównawcze.

- (19) Zmiany w sieci tras przewidziane między rokiem obrotowym 2010 a rokiem obrotowym 2013 dotyczą ogólnego zmniejszenia zdolności przewozowych o 20,9 % liczby dostępnych miejsc na kilometr (wskaźnik ASK)⁽³⁾ w ramach całkowitych zdolności z 2010 r. Środek ten obejmuje zmniejszenie zdolności o [27–33] % ([12,5–15,5] %⁽⁴⁾ dotyczy tras uznawanych za rentowne, [5,5–7,5] %⁽⁵⁾ tras „minimalnie rentownych”, zaś [9–11] %⁽⁶⁾ tras nierentownych) oraz zwiększenie zdolności poprzez uruchomienie nowych połączeń i rozbudowanie dostępnych rozkładów lotów o [8–10] %.

Tabela 4

Zmiany zdolności w latach 2010–2013

Zmiana zdolności	Wskaźnik ASK	% wartości odnotowanej w roku obrotowym 2010
Wskaźnik ASK ogółem (rok obrotowy 2010)	4 145 522	
Zmniejszenie zdolności pod względem ASK	[...]	[27–33] %
Zwiększenie zdolności pod względem ASK	[...]	[8–10] %
Wskaźnik ASK ogółem (rok obrotowy 2013)	3 275 710	79 %
Ogólne zmniejszenie zdolności (w latach obrotowych 2010–2013)	869 812	20,9 %

- (20) Szczególnie ważne są połączenia z międzynarodowymi węzłami lotniczymi, które mają zasadnicze znaczenie dla dostępu Malty do rynków światowych. Z tego względu Air Malta zawarła umowy o dzieleniu oznakowania linii z szeregiem przewoźników lotniczych. Ponadto Air Malta planuje przystąpić do światowego sojuszu przewoźników lotniczych w celu zwiększenia możliwości w zakresie połączeń i zwiększenia eksploatacji floty.

⁽¹⁾ Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2.

⁽²⁾ Koordynowane porty lotnicze są portami lotniczymi, na których przydziały czasu na start lub lądowanie rozdziela koordynator zgodnie z rozporządzeniem (EWG) nr 95/93 w sprawie wspólnych zasad przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty (Dz.U. L 14 z 22.1.1993, s. 1).

⁽³⁾ ASK = iloczyn ilości dostępnych miejsc w samolotach i długości przelotu w kilometrach.

⁽⁴⁾ 17,9 %, jeżeli porówna się zmianę w okresie od lata 2009 r. do lata 2012 r.

⁽⁵⁾ 9,8 %, jeżeli porówna się zmianę w okresie od lata 2009 r. do lata 2012 r.

⁽⁶⁾ 1,7 %, jeżeli porówna się zmianę w okresie od lata 2009 r. do lata 2012 r.

Inicjatywy dotyczące kosztów

- (21) W ramach inicjatyw dotyczących kosztów kładzie się nacisk na zwiększenie wydajności działalności operacyjnej Air Malta, tak aby ograniczyć strukturę kosztów poprzez usprawnienie działalności podstawowej, zniwelowanie nieefektywności operacyjnej oraz zapewnienie przewoźnikowi lotniczemu konkurencyjnej i stabilnej pozycji. Oczekuje się, że pod koniec okresu objętego planem restrukturyzacji roczny wzrost rentowności osiągnięty dzięki inicjatywom dotyczącym kosztów wyniesie [42–52] mln EUR, co oznacza zmniejszenie całkowitych kosztów spółki o [10–12] % oraz obniżenie całkowitego kosztu operacyjnego w przeliczeniu na pasażera o [7,5–10] % (podczas gdy całkowita liczba pasażerów w tym okresie pozostanie niemalże na tym samym poziomie). Główne punkty dotyczą: ograniczeń sieci ([21–27] mln EUR), oszczędności w zatrudnieniu ([9–11] mln EUR) oraz zarządzania umowami ([7–9] mln EUR).
- (22) Planowane zmniejszenie zdolności o 20,9 % ma wpływ na stałe i zmienne bezpośrednie koszty operacyjne, obejmujący między innymi zmniejszenie ilości uzupełnianego paliwa o około [...] mln galonów ([...] mln EUR), zmniejszenie liczby godzin lotów, a w związku z tym obniżenie całkowitych kosztów obsługi technicznej [...] oraz ograniczenie wydatków związanych z lądowaniem, obsługą naziemną, nawigacją i opłat trasowych [...].
- (23) Przewoźnik lotniczy zmniejszy flotę z 12 do 10 statków powietrznych. Jeden statek powietrzny oddano w poddzierżawę meksykańskiemu przewoźnikowi od [...], a inny statek powietrzny, stanowiący obecnie przedmiot poddzierżawy na podstawie umowy krótkoterminowej, poddzierżawiono polskiemu przewoźnikowi na okres od [...] do [...]. Oba statki powietrzne zostaną oddane w poddzierżawę po kosztach własnych, co przyczyni się do zmniejszenia całkowitych wydatków Air Malta związanych z dzierżawą. Oczekuje się, że całkowita stawka za dzierżawę zostanie zmniejszona o [2,5–3,5] mln EUR.
- (24) Przewiduje się jednak, że ograniczenie sieci wywrze negatywny wpływ na liczbę przewożonych pasażerów i towarów, zanim zostaną wdrożone inicjatywy. Zakłada się, że liczba pasażerów (korzystających z lotów rozkładowych i czarterowych) zmniejszy się z 1,75 mln w roku obrotowym 2011 do [1,5–1,7] mln w roku obrotowym 2013, co spowoduje spadek przychodów o [11–13] mln EUR. Oczekuje się również, że przychody z transportu towarów spadną o [1–2] mln EUR w wyniku ograniczenia sieci.
- (25) Air Malta prowadzi negocjacje w sprawie zmiany umów z jej głównymi dostawcami. Całkowite docelowe oszczędności kosztów wynikających z umów wynoszą około [7–8] mln EUR. Rozpoczęto proces przeglądu z dziesięcioma partnerami biznesowymi. Uzyskano już znaczną kwotę oszczędności [...] w wyniku negocjacji z Maltańskim Międzynarodowym Portem Lotniczym⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Poprzedni port lotniczy będący własnością państwa został sprywatyzowany. Głównym udziałowcem jest prywatne konsorcjum kierowane przez Austrian Flughafen Wien AG. Maltański rząd jest tylko udziałowcem mniejszościowym (20 %).

Inicjatywy dotyczące przychodów

- (26) Air Malta dąży do zwiększenia przychodów poprzez wprowadzenie dodatkowych odpłatnych usług (podobnych do usług świadczonych przez tanie linie lotnicze) generujących dodatkowe przychody przy jednoczesnym ulepszaniu zarządzania przychodami i stosowanej polityki cenowej.
- (27) Ze względu na sezonowy charakter rynku Air Malta w inicjatywach dotyczących przychodów kładzie się nacisk na zwiększenie zysku latem, kiedy wskaźniki wykorzystania miejsc w samolotach są i tak wysokie, oraz na generowanie przychodów zimą poprzez ukierunkowany marketing, kampanie i sprzedaż przewozu lotniczego. Przewiduje się, że całkowite przychody z przewozu osób w przeliczeniu na pasażera (w tym przychody z usług dodatkowych) wzrosną do [110–120] EUR w przeliczeniu na pasażera w roku obrotowym 2016 w porównaniu z [100–105] EUR w roku obrotowym 2011. Dodatkowe źródła przychodów z przewozu osób będą zatem odpowiadały za [3–4] % całkowitych przychodów w roku obrotowym 2016 w porównaniu z około 20 % w przypadku głównych konkurentów spółki, tj. easyJet i Ryanair. Główne inicjatywy dotyczące przychodów obejmują: poprawę wskaźnika wykorzystania miejsc w samolotach ([9–10] mln EUR), zarządzanie zyskiem ([8–10] mln EUR) oraz przychody z usług dodatkowych ([9–11] mln EUR).

Wskaźnik wykorzystania miejsc w samolotach

- (28) Air Malta opracowała nową strategię handlową, aby zwiększyć swoją konkurencyjność oraz poprawić wskaźnik wykorzystania miejsc w samolotach. Strategia ta obejmuje uproszczenie i standaryzację procesów i ofert, budowanie marki Air Malta jako „linii lotniczych miejsc przeznaczenia” (bliższe relacje biznesowe z maltańskim urzędem ds. turystyki), budowanie lojalności klientów i powtarzalnego biznesu, marketing partyzancki i dystrybucję partyzancką, a także innowacyjne produkty i oferty.
- (29) Ta nowa strategia i ulepszony marketing powinny doprowadzić do zwiększenia przychodów. Jak wynika z tabeli 5, zgodnie z planem restrukturyzacji Air Malta liczba pasażerów zmniejszy się w latach obrotowych 2011–2013 w wyniku planowanego ograniczenia zdolności; do roku obrotowego 2016 spadek liczby pasażerów zostanie jednak zniwelowany poprzez: marketing ukierunkowany [...], wypełnianie miejsc w okresach najmniejszego ruchu pasażerskiego poprzez skoncentrowanie się na zwiększeniu liczby pasażerów zimą i w sezonach pośrednich oraz wzrost gospodarczy.

- (30) Biorąc pod uwagę prognozowany wzrost liczby pasażerów o około [90 000–100 000] przy średnich zyskach pomniejszonych o dodatkowe koszty związane z obsługą pasażerów, oczekuje się wzrostu przychodów o [7–9] % – z 205,4 mln EUR w roku obrotowym 2011 do [200–240] mln EUR w roku obrotowym 2016.

Tabela 5

Wskaźniki wykorzystania miejsc w samolotach w latach obrotowych 2011–2016

Rok obrotowy	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Przychody (w tys. EUR)	205 369	[180 000–220 000]	[180 000–220 000]	[190 000–240 000]	[200 000–240 000]	[200 000–240 000]
Liczba pasażerów (w mln) ⁽¹⁾	1,75	[1,6–1,8]	[1,6–1,8]	[1,6–1,8]	[1,6–1,8]	[1,6–1,8]
Całkowita liczna miejsc (w mln)	[2,5–3]	[2–2,5]	[2–2,5]	[2–2,5]	[2–2,5]	[2–2,5]
Wskaźnik wykorzystania miejsc w samolotach ⁽²⁾	[72–75] %	[72–75] %	[72–75] %	[72–75] %	[73–78] %	[73–78] %

⁽¹⁾ Na podstawie danych dotyczących ekonomiki połączeń Air Malta, w tym połączeń regularnych i czarterowych (obsługa połączeń z miejscami przeznaczenia na Malcie i w Zjednoczonym Królestwie).

⁽²⁾ Prognozy dotyczące wskaźników wykorzystania miejsc w samolotach sporządzono na podstawie prognozowanej liczby miejsc i pasażerów.

(31) Wzrost prognozowanych wskaźników wykorzystania miejsc w samolotach odzwierciedla udoskonaloną strategię handlową przewoźnika lotniczego oraz położenie większego nacisku na zarządzanie zyskiem. Do głównych czynników warunkujących zmiany wskaźników wykorzystania miejsc w samolotach należą: wzrost natężenia ruchu (na podstawie przewidywanego wzrostu rynku o 5,9 % zgodnie z prognozami Eurocontrol), obniżenie taryf w celu poprawy pozycji konkurencyjnej skutkujące spadkiem zysku o [4–6] % oraz wzrostem liczby pasażerów, ponowna ocena sieci w celu skupienia się wyłącznie na rentownych trasach, rozszerzenie umów o dzieleniu oznakowania linii i współpracy z [...], zaprzestanie przyznawania dodatkowych biletów określonej grupie beneficjentów, a także oczekiwana poprawa sytuacji politycznej w Libii (w planie zakłada się zawieszenie lotów do Libii w roku obrotowym 2012 z powodu niedawnego kryzysu).

(32) Dzięki temu, że już na początku procesu restrukturyzacji wdrożono szereg zmian w podejściu do działalności handlowej oraz w strategii dotyczącej tras, przewoźnik lotniczy osiągnął wzrost wskaźników wykorzystania miejsc w samolotach o [6–8] % (z [65–67] % w roku obrotowym 2010 do [72–75] % w roku obrotowym 2011).

Zarządzanie zyskiem

(33) Air Malta zastosuje standardowe praktyki sektorowe w zakresie zarządzania przychodami, polityki cenowej oraz zwiększenia ukierunkowania na działania z segmencie MICE (ang. Meetings, incentives, conferencing, exhibitions, MICE), turystykę biznesową i nawiązywanie relacji z organizatorami turystyki. Przewiduje się, że powyższe działania przyczynią się do zwiększenia przychodów o [8–10] mln EUR.

(34) Inicjatywy dotyczące przychodów wynikających z polityki cenowej obejmują: zmiany w strukturach cenowych, położenie nacisku na większą liczbę pasażerów w okresach pozasezonowych i lepszą rentowność w pełni sezonu, jak również strategiczne ramy w zakresie relacji z organizatorami turystyki ([3–4] mln EUR).

(35) Inicjatywy dotyczące zarządzania przychodami obejmują: uproszczenie procesów, zarządzanie rynkiem a nie poszczególnymi lotami ([4–5] mln EUR).

Przychody z usług dodatkowych świadczonych przed lotem i w trakcie lotu

(36) Air Malta, podobnie jak wiele tanich linii lotniczych, będzie naliczać opłaty za dodatkowe usługi świadczone przed lotem i w trakcie lotu, co zgodnie z oczekiwaniami ma doprowadzić do wzrostu przychodów o [9–11] mln EUR w roku obrotowym 2016.

(37) Inicjatywy dotyczące przychodów z usług świadczonych przed lotem obejmują:

— zróżnicowane opłaty za usługi w zależności od kanału sprzedaży (organizatorzy turystyki, globalna dystrybucja, biuro obsługi klienta i sprzedaż internetowa) w wysokości od 10 do 15 EUR, aby skierować działalność na tańsze i bardziej rentowne kanały sprzedaży takie jak internet (wzrost rentowności o [1–2] mln EUR rocznie);

— zwiększenie przychodów poprzez wszystkie dodatkowe usługi zamawiane za pośrednictwem nowego internetowego systemu rezerwacji przewoźnika lotniczego ([1–2] mln EUR rocznie);

— opłaty za dodatkowe sztuki bagażu w wysokości [35–45] EUR za drugą i każdą kolejną sztukę; zakłada się, że 3 % wszystkich pasażerów podróżuje z więcej niż jedną sztuką bagażu ([1–2] mln EUR rocznie);

— dodatkowe przychody będą również generowane dzięki opłacie za rezerwację miejsca w wysokości [9–11] EUR za każdą rezerwację; zakłada się, że średnio 10 pasażerów na sektor będzie dokonywało rezerwacji miejsca;

— opłatę za dostęp do poczekalni w wysokości [9–11] EUR przy zakładanym wskaźniku popytu wynoszącym 1 % ([100 000–200 000] EUR rocznie);

— przychody z ubezpieczenia bagażu w wysokości [3–5] EUR, oferowanego w elektronicznym systemie rezerwacji przy zakładanym wskaźniku popytu wynoszącym 1 % ([50 000–100 000] EUR rocznie).

(38) Inicjatywy dotyczące przychodów z usług świadczonych w trakcie lotu obejmują:

— płatną usługę gastronomiczną ([4–5] mln EUR rocznie);

— sprzedaż towarów, w tym towarów bezcłowych ([1–2] mln EUR rocznie).

Zmniejszenie liczby pracowników oraz zmiana struktury organizacyjnej

(39) Air Malta planuje przeprowadzenie gruntownej restrukturyzacji swojej struktury organizacyjnej, aby zmniejszyć koszty działu realizacji zleceń i działu wsparcia, ale jednocześnie zwiększyć wydajność funkcji operacyjnych w dziale obsługi klienta. Przejście na nową strukturę organizacyjną spowoduje zwolnienie około 430 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC), co pozwoli zaoszczędzić rocznie [9–11] mln EUR. Proces przechodzenia na nową strukturę organizacyjną potrwa w przybliżeniu od 18 do 24 miesięcy, w związku z czym całkowite oszczędności nie będą miały wpływu na rachunek zysków i strat do roku obrotowego 2014. Należy zauważyć, że te całkowite oszczędności ulegną zmniejszeniu ze względu na uzgodniony z pracownikami i określony w umowach wzrost wynagrodzeń o [2–3] % rocznie, począwszy od roku obrotowego 2013.

(40) Cztery istniejące związki zawodowe działają na podstawie prawomocnego zbiorowego układu pracy, w ramach którego pracownicy są uprawnieni do systemu wczesnych emerytur. Ze względu na kryterium kwalifikowalności do systemu wczesnych emerytur jedynie [...] pracowników może się ubiegać o objęcie tym systemem.

(41) Ponadto Air Malta zaoferuje pracownikom powszechnie dostępny program dobrowolnego odejścia z pracy, przy czym spółka zachowa prawo do przyjęcia lub odrzucenia wniosku pracownika. Pracownicy kwalifikują się do programu dobrowolnego odejścia z pracy, jeżeli pracowali dla Air Malta nieprzerwanie przez co najmniej [...] lat. W ramach tego programu przewiduje się jednorazową płatność w wysokości do [...] EUR na pracownika [...].

(42) Co więcej, spółka przeprowadziła poważną zmianę struktury organizacyjnej oraz zatrudniła nowych członków ścisłej kadry kierowniczej.

2.4 Pomoc państwa i finansowanie kosztów restrukturyzacji

(43) Biorąc pod uwagę całkowity koszt restrukturyzacji w wysokości 238 mln EUR, maltański rząd zamierza dokapitalizować beneficjenta kwotą 130 mln EUR według następującego harmonogramu: 60 mln EUR zostanie wniesionych poprzez emisję nowych udziałów w roku obrotowym 2013, 15 mln EUR w roku obrotowym 2014, 3 mln EUR w roku obrotowym 2015, oprócz kwoty 52 mln EUR w postaci długu publicznego

zastępującego zatwierdzoną pożyczkę w ramach pomocy na ratowanie, którą już wypłacono w celu zamiany na kapitał własny.

(44) Air Malta proponuje, aby pozostała kwota (tj. wkład własny w wysokości 45 %) została sfinansowana ze sprzedaży gruntów (66,2 mln EUR), sprzedaży spółek zależnych ([9–12] mln EUR), sprzedaży silników ([9–12] mln EUR) oraz z kredytu bankowego ([20–25] mln EUR).

(45) Największa część wkładu własnego spółki będzie pochodziła ze sprzedaży gruntów. Air Malta posiada prawo do dzierżawy cennych nieruchomości znajdujących się na obrzeżach Maltańskiego Międzynarodowego Portu Lotniczego. Rząd maltański wyraził zainteresowanie zakupem nieruchomości Air Malta, sąsiadujących z portem lotniczym, ze względów strategicznych. Rząd chciałby, ale przedmiotowe grunty, stanowiące zasób deficytowy, zostały zagospodarowane w sposób zgodny z jego długoterminową strategią dotyczącą rozwoju działalności powiązanej z lotnictwem na Malcie, obejmującą utworzenie lotniczego centrum logistycznego w ramach rozbudowanego parku lotniczego, w którym znajduje się również infrastruktura służąca do naprawy statków powietrznych oraz inne powiązane obiekty. Sprzedaż nie zostanie przeprowadzona w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury. Niemniej zgodnie z ogólną polityką i krajowymi wymogami prawnymi zakup każdej nieruchomości przez rząd musi się odbyć według sprawiedliwej wartości wolnorynkowej, odzwierciedlającej cenę, którą zapłaciłby prywatny inwestor w warunkach pełnej konkurencji. W planie przewiduje się sprzedaż gruntów przylegających do portu lotniczego za całkowitą kwotę 66,2 mln EUR w latach obrotowych 2012–2014. Wartość ta opiera się na niezależnym sprawozdaniu z wyceny z listopada 2011 r. sporządzonym przez [...], niezależny podmiot wyceniający wyznaczony w tym celu przez rząd.

(46) Air Malta zapewniła zabezpieczenie dla kredytu prywatnego w wysokości [25–30] mln EUR udzielonego przez [...] w grudniu 2011 r. Ten kredyt pomostowy ułatwi przejście na docelową strukturę kapitału w ciągu kolejnych trzech lat.

(47) Air Malta szacuje, że ze sprzedaży swoich spółek zależnych wygeneruje przychody w wysokości [9–11] mln EUR [...].

(48) Sprzedaż silników zapasowych [...] odbyła się odpowiednio w dniach 28 października i 17 grudnia 2010 r., co przyniosło przychód w wysokości [19–22] mln USD. Podczas gdy silnik nr [...] był całkowitą własnością Air Malta, silnik nr [...] był dzierżawiony przez spółkę z opcją wykupu po cenie [5–7] mln EUR, z której skorzystano. Zyski netto ze sprzedaży silników wynoszą [9–12] mln EUR.

(49) Kredyt bankowy w wysokości [20–25] mln EUR zostanie zaciągnięty dopiero w roku obrotowym 2014, w związku z czym Air Malta nie zakończyła jeszcze negocjacji.

Tabela 6

Źródła i przeznaczenie finansowania w latach 2011–2016

(w mln EUR)

Przeznaczenie	Lata obrotowe 2011–2016	Źródła	Lata obrotowe 2011–2016
Splata pomocy na ratowanie	52 000	Wkład wewnętrzny: sprzedaż gruntów	66 200
Splata pożyczki od osoby trzeciej	[20 000–25 000]	sprzedaż spółek zależnych	[9 000–12 000]
Odprawy	[25 000–30 000]	sprzedaż silników	[9 000–12 000]
Koszty restrukturyzacji	[13 000–16 000]	Wkład osoby trzeciej: kredyt bankowy	[20 000–25 000]
Wydatki kapitałowe	[13 000–16 000]		
Zmiana w kapitale obrotowym/ straty netto	[50 000–60 000]		
Płatność z tytułu rezerw na obsługę techniczną	[40 000–50 000]	Finansowanie przez rząd: kapitał rządu	130 000
Ogółem	238 000		238 000

2.5 Decyzja o wszczęciu postępowania

(50) W dniu 25 stycznia 2012 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające. W swojej decyzji Komisja wyraziła wątpliwości związane z przywróceniem długoterminowej rentowności spółki, mianowicie dotyczące możliwości realizacji optymistycznych prognoz zawartych w poprzedniej wersji planu restrukturyzacji, w którym założono przywrócenie do 2016 r. rentowności na poziomie zbliżonym do poziomu rentowności głównych tanich przewoźników lotniczych, takich jak Ryanair, czy głównych tradycyjnych przewoźników, takich jak Lufthansa. W szczególności Komisja zakwestionowała zakładany wpływ przychodów z usług dodatkowych, zmniejszenie kosztów w wyniku renegocjacji umów, stopy wzrostu rynku, zysk oraz brak uwzględnienia inflacji kosztowej w planie restrukturyzacji Air Malta. Ponadto wezwano Maltę do przedstawienia wyjaśnień odnośnie do analizy scenariuszy wariantowych.

(51) Jeżeli chodzi o zaproponowane środki wyrównawcze, Komisja wyraziła wątpliwości co do tego, czy zaproponowane ogólne zmniejszenie zdolności przewozowych o 20 % liczby dostępnych miejsc na kilometr można uznać za środki wyrównawcze, ponieważ środek ten dotyczy również tras przynoszących straty, których zamknięcie jest konieczne w celu przywrócenia rentowności. Komisja zwróciła się również o przekazanie dodatkowych wyjaśnień dotyczących sposobu obliczenia rentowności niektórych tras przynoszących straty, jak również dodatkowych informacji, które wykazałyby, że zaproponowane środki są wystarczające, aby zrekompenzować straty wynikające z nadmiernego zakłócenia konkurencji spowodowanego udzieleniem pomocy państwa.

(52) Poza wątpliwościami dotyczącymi zmniejszenia zdolności przewozowych Komisja wyraziła również wątpliwości, co do tego, czy zaproponowaną sprzedaż aktywów nieprzynoszących strat można uznać za środek wyrównawczy, biorąc pod uwagę, że zgodnie z pkt 40

wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację, środek wyrównawczy powinien zostać wprowadzony w szczególności na rynku, na którym przedsiębiorstwo będzie miało znaczącą pozycję po restrukturyzacji.

(53) W odniesieniu do wkładu własnego Komisja wyraziła powątpiewanie, czy jest to rzeczywiście wkład własny, tj. czy jest to wkład faktyczny i wykluczający wszystkie przyszłe spodziewane zyski, zgodnie z wymogiem określonym w pkt 43 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację. W szczególności Komisja zażądała wyjaśnień odnośnie do sprzedaży spółek zależnych Air Malta, dostępności przewidywanej pożyczki w wysokości 20 mln EUR oraz tego, czy sprzedaż silników nastąpiła w okresie restrukturyzacji.

(54) Komisja zwróciła się wreszcie o przedstawienie dalszych uwag dotyczących zgodności planu z zasadą „pierwszy i ostatni raz” w odniesieniu do podwyższenia kapitału w wysokości 57 mln EUR dokonanego przez rząd maltański w kwietniu 2004 r.

3. UWAGI MALTY

(55) W odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania Malta przedstawiła uwagi i wyjaśnienia dotyczące wszystkich kwestii podniesionych w tej decyzji przez Komisję, wskazując, że zgłoszony plan restrukturyzacji jest zgodny ze wszystkimi warunkami określonymi w wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację. Co więcej, Malta przedstawiła również aktualne informacje dotyczące procesu restrukturyzacji, z których wynika, że osiągnięto już znaczne postępy.

(56) Jeżeli chodzi o wątpliwości dotyczące prognozowanego przywrócenia rentowności, Air Malta zmieniła swoje prognozy (zob. tabela 3), przyjmując marżę EBIT wynoszącą [3–5] % w roku obrotowym 2016, która jest niższa niż wcześniejsze marże osiągnięte przez przewoźników Ryanair i Lufthansa. To zmniejszenie rentowności wynika głównie z dostosowania założeń dotyczących paliwa.

- (57) Air Malta przedstawiła uzasadnione uwagi dotyczące przychodów z usług dodatkowych, w których wykazała, że będą one stanowiły [3–5] % przychodów z przewozu osób w roku obrotowym 2016, co jest znacznie niższym wynikiem niż wartości osiągnięte przez bezpośrednio konkurujące z Air Malta tanie linie lotnicze, takie jak Ryanair i easyJet, jak również przez innych przewoźników sieciowych, którzy zastosowali strategię uzyskiwania przychodów z usług dodatkowych, takich jak Aer Lingus. Jeżeli chodzi o zmniejszenie kosztów w wyniku renegotjacji umów, Air Malta potwierdziła, że w drodze zakończonych już negocjacji uzyskano ponad [4–6] mln EUR oszczędności rocznie oraz że zidentyfikowano szereg dodatkowych źródeł oszczędności, dzięki którym całkowita kwota oszczędności związanych z umowami wyniesie [9–11] mln EUR, a nie [7–9] mln EUR jak pierwotnie planowano.
- (58) Malta zmieniła również swoje założenia dotyczące stóp wzrostu maltańskiego rynku, obniżając roczną stopę wzrostu z 5,9 % do 4 % rocznie w okresie do 2016 r. Ponadto założono zmniejszenie liczby obsługiwanych pasażerów o [2–4] % rocznie w latach obrotowych 2011–2013 (zgodnie ze zmniejszeniem zdolności), po czym dla lat obrotowych 2013–2016 przyjęto roczny wskaźnik wzrostu liczby pasażerów w wysokości [2–4] %. Ten wskaźnik wzrostu jest nadal niższy od średniej stopy wzrostu rynku dla całego okresu.
- (59) Malta wyjaśniła, że w planie restrukturyzacji zakłada się tylko średni wzrost na poziomie poniżej 2 % dla zysków w całym okresie (przychody z przewozu osób, w tym przychody z usług dodatkowych/całkowita liczba pasażerów), który jest zgodny z prognozami dotyczącymi szeregu przewoźników sieciowych działających w Europie, takich jak Aer Lingus lub IAG, oraz niższy od poziomu przewidzianego dla tanich linii lotniczych będących bezpośrednimi konkurentami Air Malta, takich jak easyJet i Ryanair. Malta dostosowała również swoje założenia dotyczące inflacji kosztowej, w szczególności w odniesieniu do dzierżawy statków powietrznych i prognozowanych kosztów paliwa, a także wyjaśniła założenia przyjęte do celów analizy scenariuszy wariantowych, w tym odchylenie od EBIT.
- (60) Jeżeli chodzi o zaproponowane środki wyrównawcze, Malta przedstawiła dodatkowe szczegółowe informacje dotyczące sposobu obliczenia rentowności tras pod względem ich udziału w stałych/zmiennych bezpośrednich kosztach operacyjnych i kosztach pośrednich. Malta powtórzyła, że sprzedaż jej dwóch dochodowych zakładów ubezpieczeń można uznać za odpowiedni środek wyrównawczy, ponieważ zapewnił on spółce Air Malta opłacalne rozwiązania w zakresie ubezpieczeń, a oba zakłady ubezpieczeń były znaczącymi uczestnikami lokalnego rynku ubezpieczeń lotniczych. Ponieważ Air Malta to mały przewoźnik lotniczy, koszty pośrednie mają znaczny udział w całkowitych kosztach z powodu wymogów funkcjonalnych w zakresie prowadzenia działalności jako przewoźnik lotniczy. Nadmierne zmniejszenie zdolności miałoby zatem negatywny wpływ na długoterminową rentowność spółki.
- (61) W odniesieniu do wkładu własnego Malta potwierdziła, że wszystkie transakcje sprzedaży spółek zależnych zostaną przeprowadzone w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury zgodnej z zasadami konkurencji. Malta przedstawiła również dodatkowe informacje dotyczące sprzedaży silników i kredytu w wysokości [20–25] mln EUR, który ma zostać zaciągnięty w roku obrotowym 2014, a także potwierdziła zawarcie umowy kredytu pomostowego w wysokości [25–30] mln EUR.
- (62) Jeżeli chodzi o zasadę „pierwszy i ostatni raz”, Malta przedstawiła plan operacyjny, na podstawie którego w 2004 r. dokonano podwyższenia kapitału w wysokości 57 mln EUR, dowodząc, że transakcję tę należy postrzegać jako zgodną z testem prywatnego inwestora.
- #### 4. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON
- (63) W trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja otrzymała uwagi od sześciu zainteresowanych stron: spółki Ryanair; International Airlines Group SA (IAG, tj. spółki holdingowej posiadającej linie British Airways i Iberię); Maltańskiej Izby Handlu, Przedsiębiorczości i Przemysłu; Maltańskiego Stowarzyszenia Pilotów Linii Lotniczych (ang. *Airline Pilots Association Malta*, ALPA); Maltańskiego Stowarzyszenia Hotelarzy i Restauratorów (ang. *Malta Hotels and Restaurant Association*, MHRA); oraz od konsultanta, który woli pozostać anonimowy.
- (64) W uwagach Maltańskiej Izby Handlu, ALPA i MHRA opowiedziano się za ciągłością działania Air Malta, podkreślając znaczenie spółki dla całej gospodarki maltańskiej, w szczególności dla sektora turystyki. Zwróceno się do Komisji, aby przy ocenie planu restrukturyzacji wzięła pod uwagę specyfikę przedmiotowej sprawy oraz to, że Air Malta jest małym przewoźnikiem.
- (65) Krytyczne uwagi przedstawione przez Ryanair i IAG dotyczą głównie wątpliwości wyrażonych już w decyzji o wszczęciu postępowania w odniesieniu do przywrócenia rentowności i przyjętych założeń. Ryanair stwierdza, że z powodu małej floty Air Malta nie może czerpać korzyści z ekonomii skali i integracji. Ta niekorzystna sytuacja ulegnie dalszemu pogorszeniu wskutek zmniejszenia liczby statków powietrznych. Ponadto Ryanair i anonimowy konsultant krytycznie odnoszą się do sprzedaży gruntów, która nie zostanie przeprowadzona w drodze procedury otwartej, oraz utrzymują, że poprzez tę transakcję Malta zamierza udzielić dodatkowej pomocy na rzecz Air Malta.
- (66) Jeżeli chodzi o transport pacjentów, którzy mają odbyć leczenie za granicą, oraz połączenie z miejscami przeznaczenia poza UE na podstawie umów dwustronnych, Ryanair powołuje się na przepisy dotyczące obowiązku użyteczności publicznej, w szczególności na rozporządzenie nr 1008/2008, zgodnie z którym obowiązek użyteczności publicznej nakłada się w drodze procedury otwartej, a wysokość rekompensaty za wypełnianie tego obowiązku ustala się na podstawie analizy kosztów, jakie poniosłoby przeciętne dobrze zarządzane przedsiębiorstwo w związku z wypełnianiem tego obowiązku. Ryanair przestrzega przed zastosowaniem *ex post* domniemanego obowiązku użyteczności publicznej w celu uzasadnienia planu restrukturyzacji oraz zwraca się do Komisji o przeanalizowanie tej kwestii, w szczególności aby stwierdzić, czy ustalono jakąkolwiek tego typu rekompensatę.

5. UWAGI MALTY DOTYCZĄCE UWAG ZAINTERESOWANYCH STRON

- (67) Malta udzieliła szczegółowych odpowiedzi na wszystkie argumenty podniesione przez osoby trzecie w przedstawionych przez nie uwagach. W szczególności Malta odparła zarzuty dotyczące przywrócenia długoterminowej rentowności spółce Air Malta, zapewniając, że tendencja do szybkiego wzrostu strat u tego przewoźnika została już odwrócona.
- (68) Zgodnie z przyjętą strategią handlową spółka Air Malta ma być „liniami lotniczymi miejsca przeznaczenia” i prowadzić działalność skoncentrowaną wokół lokalnego portu lotniczego. W osiągnięciu skutecznej zmiany charakteru spółki pomoże ponadto znaczne ograniczenie strat, któremu będą towarzyszyły zmiany zasad pracy stosowanych w spółce.
- (69) Jeżeli chodzi o zarzut dotyczący niezdolności Air Malta do czerpania korzyści z ekonomii skali, władze maltańskie argumentują, że koszty operacyjne w sektorze lotniczym są z natury zmienne (w przypadku Air Malta wynoszą [60–70] %). Dotyczy to kosztów paliwa, dzierżawy i obsługi technicznej statków powietrznych, lądowania, nawigacji i załogi lotniczej, na które bez wyjątku ma wpływ polityka cenowa rynku, która w pewnym stopniu ogranicza ekonomię skali, z której przewoźnik lotniczy mógłby czerpać korzyści.
- (70) Jeżeli chodzi o wycenę i sprzedaż strategicznych nieruchomości rządowi, Malta ponownie zapewnia, że wycena została przeprowadzona przez zewnętrzny i niezależny podmiot wyceniający [...], w stosunku do którego nie zachodzi konflikt interesów, oraz jest oparta na szczegółowym sprawozdaniu sporządzonym zgodnie z międzynarodowymi standardami wyceny określonymi przez Międzynarodowy Komitet Standardów Wyceny. Zasadność przeprowadzenia tej transakcji potwierdzają nowe potrzeby spółki (znacznie mniejsza liczba pracowników) oraz zmiana kultury pracy, zgodnie z którą pracownicy powinni znajdować się w jednym nowoczesnym biurze. Dlatego też przewoźnik lotniczy pozbył się nieruchomości, która stała się niepotrzebna. Biorąc pod uwagę niedobór zasobów gruntowych na Malcie, władze maltańskie twierdzą, że strategia dotycząca utworzenia parku lotniczego na przedmiotowych gruntach powstała na wiele lat przed restrukturyzacją spółki Air Malta.
- (71) Jeżeli chodzi o usługi publiczne władze maltańskie potwierdziły, że obowiązek użyteczności publicznej, określony w rozporządzeniu nr 1008/2008 w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty, nie został nałożony w przeszłości ani nie planuje się jego nałożenia w przyszłości. W związku z tym państwo nie wypłacało ani nie będzie wypłacać żadnej rekompensaty. Dlatego też spółka Air Malta nigdy nie otrzymywała żadnego wynagrodzenia ze środków publicznych za jakiegokolwiek przewoźnika na Maltę i z Malty, w tym za transport pasażerów podróżyujących ze względów medycznych.

6. OCENA POMOCY

6.1 Istnienie pomocy państwa

- (72) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (73) Pojęcie pomocy państwa ma zastosowanie do wszelkiej korzyści udzielonej bezpośrednio lub pośrednio, finansowanej przy użyciu zasobów państwowych, przyznanej przez samo państwo lub przez organ pośredniczący na podstawie udzielonych mu uprawnień.
- (74) W związku z powyższym decyzja władz maltańskich o dokonaniu nowego zastrzyku kapitałowego w wysokości 130 mln EUR musi być postrzegana jako pomoc państwa. Zastrzyk kapitałowy obejmuje zasoby państwowe oraz stanowi selektywną korzyść dla spółki Air Malta, ponieważ poprawia jej sytuację finansową.
- (75) Środek ten wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi i na konkurencję, ponieważ Air Malta konkuruje z innymi przewoźnikami lotniczymi w Unii Europejskiej, w szczególności od wejścia w życie trzeciego etapu liberalizacji transportu lotniczego („trzeciego pakietu”) w dniu 1 stycznia 1993 r. Przedmiotowy środek umożliwia spółce Air Malta kontynuowanie działalności, dzięki czemu spółka nie musi borykać się z konsekwencjami wynikającym zwykle ze złych wyników finansowych, a zatem zakłóca konkurencję.
- (76) W takich okolicznościach zastrzyk kapitałowy stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Władze maltańskie nie kwestionują powyższego wniosku.

6.2 Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym na podstawie wytycznych dotyczących pomocy na ratowane i restrukturyzację

- (77) Artykuł 107 ust. 3 lit. c) TFUE stanowi, że pomoc państwa może zostać zatwierdzona, jeżeli została przyznana na sprzyjanie rozwojowi niektórych sektorów gospodarki, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
- (78) Komisja uważa, że przedmiotowy środek stanowi pomoc na restrukturyzację, którą należy ocenić w świetle kryteriów określonych w wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację oraz w wytycznych w sprawie sektora lotnictwa z 1994 r.⁽¹⁾, aby stwierdzić, czy pomoc ta może być zgodna z rynkiem wewnętrznym w świetle art. 107 ust. 3 TFUE.

⁽¹⁾ Stosowanie art. 92 i 93 Traktatu WE i art. 61 Porozumienia EOG do pomocy państwa w sektorze lotniczym, Dz.U. C 350 z 10.12.1994, s. 5.

- (79) Komisja uznaje, że władze maltańskie zobowiązały się przestrzegać obowiązku niepodejmowania działań (zgodnie z pkt 34 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację) oraz nie przyznały żadnej pomocy na rzecz spółki Air Malta (oprócz pomocy na ratowanie zatwierdzonej przez Komisję w dniu 15 listopada 2010 r.).

6.2.1 Kwalifikowalność

- (80) Jeżeli chodzi o kwalifikowalność, pkt 33 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację stanowi, że przedsiębiorstwo musi kwalifikować się jako przedsiębiorstwo zagrożone w rozumieniu tych wytycznych (pkt 9–13).

Przedsiębiorstwo zagrożone

- (81) Zgodnie z pkt 9 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację Komisja uważa przedsiębiorstwo za zagrożone, jeżeli ani przy pomocy środków własnych, ani środków, które mogłoby uzyskać od właścicieli/akcjonariuszy lub wierzycieli, nie jest ono w stanie powstrzymać strat, które bez zewnętrznej interwencji władz publicznych prawie na pewno doprowadzą to przedsiębiorstwo do zniknięcia z rynku w perspektywie krótko- lub średnioterminowej.
- (82) Następnie w pkt 10 lit. a) wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację uściśla się, że spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością uważa się za zagrożoną, jeżeli ponad połowa jej zarejestrowanego kapitału została utracona, w tym ponad jedna czwarta tego kapitału w okresie poprzedzających 12 miesięcy.
- (83) Komisja zauważa, że Air Malta jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, która straciła prawie całość zarejestrowanego kapitału i nie jest w stanie wywiązać się z bieżących obowiązków. Spółka Air Malta została uznana za przedsiębiorstwo zagrożone już w decyzji, na mocy której zatwierdzono pomoc na ratowanie tej spółki⁽¹⁾. Zgodnie z pkt 25 przedmiotowych wytycznych dane państwo członkowskie musi przekazać Komisji, w terminie nie dłuższym niż sześć miesięcy po zezwoleniu na zastosowanie środka pomocy w celu ratowania, plan restrukturyzacji lub plan likwidacji lub dowód, że pożyczka na ratowanie została całkowicie zwrócona. Malta w należyty sposób zgłosiła plan restrukturyzacji spółki Air Malta w terminie sześciu miesięcy. Biorąc pod uwagę, że w tym stosunkowo krótkim okresie sytuacja Air Malta nie uległa znaczącej zmianie, w związku z czym spółka potrzebuje pomocy na restrukturyzację w celu odzyskania rentowności, można wywnioskować, że spółka ewidentnie nadal spełnia kryteria określone w pkt 10 lit. a) wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację, a zatem kwalifikuje się jako przedsiębiorstwo zagrożone z tych samych względów, które wskazano w decyzji w sprawie pomocy na ratowanie (pkt 7–13 i 45).
- (84) W pkt 12 wytycznych przewiduje się, że nowo utworzone przedsiębiorstwo nie kwalifikuje się do pomocy na

ratowanie lub restrukturyzację nawet wtedy, gdy jego pierwotna sytuacja finansowa jest niepewna. Przedsiębiorstwo zasadniczo uznaje się za nowoutworzone w okresie pierwszych 3 lat po rozpoczęciu działalności w danej dziedzinie.

- (85) Spółka Air Malta została utworzona w 1974 r., w związku z czym nie można jej uznać za nowo utworzone przedsiębiorstwo.

Grupa kapitałowa

- (86) Zgodnie z pkt 13 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstwo należące lub przejęte przez większą grupę kapitałową w normalnych warunkach nie kwalifikuje się do pomocy w celu ratowania lub restrukturyzacji, z wyjątkiem sytuacji, w której można wykazać, że trudności przedsiębiorstwa są wewnętrzne i nie są wynikiem arbitralnej alokacji kosztów w ramach grupy oraz że te trudności są zbyt poważne, aby mogły być przezwyciężone przez samą grupę. W przypadku, gdy zagrożone przedsiębiorstwo tworzy podmiot zależny, podmiot ten będzie, wraz z kontrolującym go zagrożonym przedsiębiorstwem, uważany za grupę i może otrzymać pomoc zgodnie z warunkami ustanowionymi w tym punkcie.

- (87) Spółka Air Malta plc tworzy grupę wraz ze swoimi spółkami zależnymi (zob. motyw 10). Ze sprawozdań finansowych grupy wynika, że przewoźnik lotniczy, mimo że jest częścią większej grupy spółek, w praktyce odpowiada za 94 % całkowitych obrotów Grupy Air Malta, w związku z czym żaden inny członek grupy nie ma możliwości sfinansowania procesu restrukturyzacji tego przewoźnika. Ponadto sprawozdanie finansowe pokazuje, że straty przewoźnika lotniczego stanowią jego problemy wewnętrzne i dlatego nie można ich przypisać do żadnej części grupy.

- (88) Komisja uznaje zatem, że trudności spółki Air Malta nie są wynikiem arbitralnej alokacji kosztów w ramach grupy, ale powstały w przeważającej mierze na skutek niewystarczających przychodów z działalności podstawowej. Trudności te są zbyt poważne, aby grupa mogła się z nimi uporać samodzielnie, zwłaszcza że wiele spółek zależnych przynosi straty, a dodatni wkład ze strony rentownych spółek zależnych jest zdecydowanie za mały, aby umożliwić wyrównanie strat z działalności podstawowej Air Malta.

6.2.2 Przywrócenie długoterminowej rentowności

- (89) Po pierwsze, zgodnie z pkt 35 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację plan restrukturyzacji, którego okres trwania musi być możliwie najkrótszy, musi przywrócić długoterminową rentowność przedsiębiorstwa w rozsądnych ramach czasowych i na podstawie realistycznych założeń co do przyszłych warunków działania.
- (90) W planie musi zostać przewidziana taka zmiana sytuacji przedsiębiorstwa, która po zakończeniu restrukturyzacji pozwoli mu pokryć wszystkie koszty wraz z amortyzacją

⁽¹⁾ N504/2010 Air Malta plc, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N504_2010.

i opłatami finansowymi. Oczekiwany zwrot z kapitału musi być wystarczający, aby zrestrukturyzowane przedsiębiorstwo było w stanie samodzielnie konkurować na rynku (pkt 37 przedmiotowych wytycznych).

- (91) Plan restrukturyzacji obejmujący pięcioletni okres restrukturyzacji ma na celu przywrócenie rentowności od roku obrotowego 2014, a dzięki temu zapewnienie długoterminowej rentowności.
- (92) Co więcej, najważniejsze środki restrukturyzacyjne oraz środki wyrównawcze zostaną podjęte w pierwszej połowie okresu restrukturyzacji. Niemniej niektóre mniej istotne środki restrukturyzacyjne oraz część zgłoszonego zastrzyku kapitałowego powinny zostać zrealizowane w latach 2014 i 2015. Władze maltańskie wykazały, że strategia określona w planie restrukturyzacyjnym została rozłożona na pięć lat po przeprowadzeniu dokładnej oceny najkrótszego okresu potrzebnego na przywrócenie długoterminowej rentowności spółki, z uwzględnieniem możliwych przyszłych warunków operacyjnych.
- (93) Komisja zauważa, że zgłoszony pięcioletni okres restrukturyzacji jest szczególnie potrzebny ze względu na delokalizację spółki Air Malta. Należy zauważyć, że Air Malta musiała najpierw wdrożyć program dobrowolnego odejścia z pracy i system wczesnych emerytur (w wyniku negocjacji ze związkami zawodowymi) w pierwszej połowie okresu restrukturyzacji. Następnie możliwe będzie przeniesienie personelu spółki składającego się z mniejszej liczby pracowników do nowej siedziby głównej. W związku z tym sprzedaż gruntów, stanowiąca główny element wkładu własnego, może się odbyć dopiero w drugiej połowie okresu restrukturyzacji (lata obrotowe 2012–2014). Co więcej, Malta zamierza wypłacić pomoc dopiero w drugiej połowie okresu restrukturyzacji (zob. motyw 43) ze względu na ograniczenia budżetowe. Ponadto Komisja zauważa, że w obecnej sytuacji gospodarczej szczególnie w sektorze transportu lotniczego konieczne jest osiągnięcie stabilizacji wyników działalności operacyjnej i usługowej, aby zapewnić długoterminową rentowność, która będzie stanowić solidną podstawę przyszłego wzrostu, a nie tylko krótkoterminową zmianę. Osiągnięcie tego celu zajmuje zwykle kilka lat. Komisja zauważa, że w poprzednich przypadkach zatwierdzono okres restrukturyzacji trwający pięć lat lub dłużej⁽¹⁾. Dlatego też, po rozważeniu wszystkich kwestii, Komisja uważa stosunkowo długi okres restrukturyzacji (listopad 2010 r. – listopad 2015 r.) za akceptowalny.
- (94) Aby umożliwić zmianę sytuacji spółki Air Malta, w planie restrukturyzacji przewiduje się znaczne obniżenie kosztów, w szczególności zmniejszenie zdolności przewozowych i liczby pracowników, jak również poprawę zarządzania kosztami. Oczekuje się, że pod koniec okresu objętego planem restrukturyzacji roczny wzrost rentowności osiągnięty dzięki inicjatywom dotyczącym kosztów wyniesie [42–52] mln EUR, co odpowiada zmniejszeniu

całkowitych kosztów o [9–11] % między rokiem obrotowym 2010 a rokiem obrotowym 2016 lub obniżenie całkowitego kosztu operacyjnego w przeliczeniu na pasażera o [8–10] % w latach obrotowych 2010–2016.

- (95) W planie restrukturyzacji wykazuje się, że do znaczącego obniżenia kosztów prowadzi zwłaszcza zmniejszenie zdolności przewozowych poprzez zredukowanie floty z 12 do 10 statków powietrznych, a w konsekwencji zmniejszenie liczby dostępnych miejsc na kilometr.
- (96) Wysokość kosztów społecznych restrukturyzacji odpowiada zobowiązaniom prawnym spółki wobec pracowników, którzy zostaną zwolnieni. Przewoźnik lotniczy zakończył już negocjacje z trzema związkami zawodowymi, reprezentującymi 85 % siły roboczej. Negocjacje z ostatnim związkiem zawodowym (ALPA) są w fazie końcowej. Komisja zauważa, że przewoźnik lotniczy przekroczył swój poziom docelowy wynoszący 500 dobrowolnych wniosków o przystąpienie do systemu wczesnych emerytur i programu dobrowolnego odejścia z pracy. Ze spółki odeszło już ponad 40 % przewidzianej całkowitej liczby pracowników.
- (97) Zakładane obniżenie kosztów poprzez zarządzanie umowami prowadzące do oszczędności w wysokości [7–9] mln EUR wydaje się osiągalne, ponieważ w wyniku zakończonych dotąd negocjacji uzyskano już ponad [4–5] mln EUR rocznie, a według władz maltańskich negocjacje z Maltańskim Międzynarodowym Portem Lotniczym (który jest w przeważającej mierze własnością inwestorów prywatnych), które mają przynieść największe oszczędności kosztów [...], zostały już zakończone w 90 %.
- (98) Jeżeli chodzi o przychody z usług dodatkowych, władze maltańskie wykazały, że przyjęte w założeniach wartości liczbowe ([3–5] % całkowitych przychodów lub [3–5] % przychodów z przewozu osób w roku obrotowym 2016) są znacznie niższe niż wartości procentowe osiągane przez innych przewoźników, w tym tanie linie lotnicze i przewoźników sieciowych. Ponadto Air Malta z powodzeniem rozpoczęła wdrażanie niektórych z zaplanowanych inicjatyw dotyczących przychodów dodatkowych, które dają wyniki zgodne z prognozami zawartymi w planie restrukturyzacji, a nawet przekraczające te prognozy.

Analiza scenariuszy wariantowych

- (99) Wyniki te są oparte na realistycznych założeniach. Komisja zauważa z zadowoleniem, że w reakcji na decyzję o wszczęciu postępowania dokonano przeglądu wszystkich założeń zawartych w planie restrukturyzacji oraz dostosowano szereg głównych założeń. Mówiąc bardziej szczegółowo:

a) zmieniono prognozy dotyczące PKB i prognozy rynkowe, tak aby odzwierciedlić pogarszającą się sytuację gospodarczą w Europie. Roczną stopę wzrostu dla maltańskiego transportu lotniczego zmniejszono z 5,9 % do 4 % rocznie w okresie do 2016 r. w świetle zmienionych prognoz dotyczących wzrostu PKB opracowanych przez MFW i Eurostat;

⁽¹⁾ Zob. decyzje Komisji w sprawach: *Austrian Airlines* (C 6/09), Dz.U. L 59 z 9.3.2010, s 1, motyw 296 (sześciolatek okres restrukturyzacji) oraz *Royal Mail Group* (SA.31479), C(2012) 1834 wersja ostateczna, motyw 217 (pięcioletni okres restrukturyzacji).

- b) jeżeli chodzi o zakładany zysk, Malta wykazała, że przyjęty średni wzrost poniżej 2 % zysku jest zgodny z prognozą dla wielu przewoźników sieciowych w Europie (np. Lufthansa – 1,3 % w 2012 r., Air France-KLM – 1,0 % w 2012 r., IAG – 2,9 % w 2012 r.) oraz jest niższy od poziomu określonego dla bezpośrednio konkurujących z Air Malta tanich linii lotniczych easyJet (3,4 % w 2012 r.) i Ryanair (5 % w 2012 r.);
- c) jeżeli chodzi o założenia dotyczące inflacji, Air Malta dokonała ich przeglądu i skorygowała je, uwzględniając wzrost kosztów na poziomie 1,2 % rocznie w stałym składniku dzierżawy statków powietrznych. Zmiana składnika inflacji w umowach dzierżawy skutkuje skorygowaniem o inflację 60 % podstawy kosztów operacyjnych przewoźnika lotniczego (koszty zatrudnienia, paliwo i umowy dzierżawy). Kierując się względami ostrożności, nie poczyniono żadnych założeń dotyczących inflacji dla przychodów w celu uwzględnienia wzrostu siły nabywczej w perspektywie długoterminowej. Ponadto w planie restrukturyzacji uwzględniono podwyżki wynagrodzeń – w przypadku Air Malta wynagrodzenia są drugim pod względem wielkości składnikiem kosztów;
- d) koszty paliwa, największy składnik kosztów przewoźnika lotniczego, są wyrażone w wartościach rzeczywistych. Zmieniono prognozę dotyczącą cen paliwa, tak aby lepiej odzwierciedlić najnowsze prognozy długoterminowe dotyczące cen ropy.
- (100) Ponadto Malta przedstawiła analizę scenariuszy wariantowych obejmującą, oprócz opisanych powyżej najbardziej realistycznych założeń (scenariusz podstawowy), najbardziej optymistyczny i najbardziej pesymistyczny scenariusz oparty na zmienionych założeniach dotyczących szeregu kluczowych czynników, takich jak przewidywane obniżenie kosztów w wyniku renegotiacji umów, zmniejszenie liczby pracowników, liczba pasażerów, przychody w przeliczeniu na pasażera, cena paliwa i kursy walutowe.
- (101) Przegląd i dostosowanie szeregu kluczowych założeń, jak opisano w motywie 99, doprowadziły do zmiany prognoz finansowych przyjętych dla scenariusza podstawowego, w wyniku której zysk z działalności operacyjnej w roku obrotowym 2015 uległ zmniejszeniu z [11–13] mln EUR do [9–11] mln EUR, a zysk z działalności operacyjnej w roku obrotowym 2016 – z [13–15] mln EUR do [9–11] mln EUR. Dostosowane założenia i zmienione prognozy wraz z przedstawionymi wyjaśnieniami dają obecnie bardziej realistyczny i rzetelny obraz przyszłego rozwoju spółki Air Malta.
- (102) Air Malta dąży do osiągnięcia w latach obrotowych 2015 i 2016 stopy zwrotu z kapitału własnego wynoszącej odpowiednio [4–6] % i [4–6] % oraz stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału w wysokości odpowiednio [4–6] % i [4–6] %. Przytoczone wartości liczbowe dotyczące rentowności są zgodne z wartościami osiąganymi przez innych dużych przewoźników europejskich w ostatnich latach.
- (103) Niektóre duże europejskie przedsiębiorstwa lotnicze, takie jak British Airways, Iberia lub easyJet, dążą do osiągnięcia znacznie wyższej stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału (12 % ⁽¹⁾) w kolejnych latach. Komisja zauważa jednak, że spółka Air Malta, jako mały przewoźnik dysponujący flotą liczącą zaledwie 10 statków powietrznych, który ma ograniczone możliwości czerpania korzyści z synergii i który dodatkowo stawia sobie za cel zaspokojenie specyficznych potrzeb związanych z peryferyjnym położeniem geograficznym Malty, nie jest porównywalna z dużymi przewoźnikami narodowymi lub dużymi tanimi liniami lotniczymi. Uwzględniając specyfikę przedmiotowej sprawy, wydaje się, że stopa zwrotu z zainwestowanego kapitału w wysokości [4–6] % jest wystarczająca, aby Air Malta mogła samodzielnie konkurować na rynku.
- (104) Ponadto Air Malta dokonała postępów w procesie restrukturyzacji, co dowodzi skuteczności podjętych już środków restrukturyzacyjnych. Dane liczbowe za 2011 r. pokazują wzrost przychodów o 1,6 % w porównaniu z 2010 r. (pomimo zmniejszenia zdolności o 8 %), który przewyższa o 2,9 % poziom przewidziany pierwotnie w planie restrukturyzacji ⁽²⁾. Wyniki finansowe spółki Air Malta za ostatni rok do grudnia 2011 r. uległy poprawie o 13 mln EUR w stosunku do roku poprzedniego i są o około 1 mln EUR wyższe niż wyniki przewidziane w prognozach zawartych w planie restrukturyzacyjnym. Inne kluczowe wskaźniki dla tego samego okresu pokazują, że wskaźnik wykorzystania miejsc w samolotach wzrósł o [3–5] %, liczba pasażerów zwiększyła się o [1–3] %, a średnia taryfa o [0–2] %, podczas gdy koszty w odniesieniu do liczby dostępnych miejsc na kilometr (wskaźnik CASK) są o [0–2] % niższe.
- (105) W świetle powyższego Komisja uważa, że zmieniony plan restrukturyzacji pozwoli spółce Air Malta przywrócić długoterminową rentowność w rozsądnych ramach czasowych.
- 6.2.3 Unikanie nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji (środki wyrównawcze)**
- (106) Po drugie, zgodnie z pkt 38 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację konieczne jest wprowadzenie środków wyrównawczych, aby zapewnić minimalizację negatywnych skutków dla warunków wymiany handlowej. Środki te mogą polegać na zbyciu aktywów, ograniczeniu zdolności produkcyjnych lub udziału w rynku oraz ograniczeniu barier wejścia na dane rynki (pkt 39 przedmiotowych wytycznych).
- (107) W tym względzie do celu oceny środków wyrównawczych zamknięcie działalności przynoszącej straty, które w dowolnym stopniu byłoby konieczne, aby przywrócić rentowność, nie będzie uznawane za obniżenie zdolności produkcyjnych lub udziału w rynku (pkt 40 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację).
- ⁽¹⁾ Zob. uwagi przedstawione przez IAG w dniu 2 maja 2012 r.
- ⁽²⁾ W planie restrukturyzacji przewidziano, że przychody w grudniu 2011 r. osiągną 169,939 mln EUR, podczas gdy zgodnie faktyczne dane liczbowe wskazują na przychody w wysokości 174,896 mln EUR (wyższe o 2,9 %).

(108) Air Malta proponuje następujące środki wyrównawcze:

- zmniejszenie całkowitej zdolności w segmencie przewozu osób;
- zaprzestanie obsługi rentowych i potencjalnie rentownych tras;
- rezygnacja z przydziałów czasu na lądowanie na koordynowanych portach lotniczych w Europie;
- zmniejszenie liczby lotów towarowych;
- sprzedaż spółek zależnych.

Zmniejszenie całkowitej zdolności w segmencie przewozu osób

(109) Pierwszy środek wyrównawczy zaproponowany przez spółkę Air Malta polega na zmniejszeniu zdolności w segmencie przewozu osób. Całkowite zmniejszenie zdolności wynosi 19,7 % (od lata 2009 r. do lata 2012 r.) lub 20,9 % (lata obrotowe 2010–2013). Całkowite zmniejszenie zdolności nie może zostać uznane zgodnie z pkt 40 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację, ponieważ obejmuje również ograniczenie lub zaprzestanie obsługi nierentownych tras.

Zaprzestanie obsługi rentowych i potencjalnie rentownych tras

(110) Na podstawie informacji przedstawionych w toku formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja jest w stanie wskazać 14 rentownych tras⁽¹⁾, w odniesieniu do których przewidziano zmniejszenie zdolności lub zaprzestanie obsługi, jak również szereg połączeń czarterowych, które można zaakceptować jako środki wyrównawcze.

(111) Rentowność tras rozkładowych określa się na podstawie tzw. marży brutto obliczanej w następujący sposób: przychody minus zmienne bezpośrednie koszty operacyjne minus stałe bezpośrednie koszty operacyjne. Trasy są rentowne, jeżeli pozwalają osiągnąć marżę brutto wynoszącą co najmniej zero. W tzw. marży netto uwzględnia się również koszty pośrednie. Zdaniem Komisji marża brutto wydaje się odpowiednią wartością, ponieważ uwzględnia się w niej wszystkie koszty bezpośrednio związane z daną trasą. Zastosowanie „marży netto” byłoby zbyt rygorystyczne, ponieważ relacja kosztów pośrednich do wielkości floty i zdolności przewozowych jest nieliniowa i nie można obniżyć tych kosztów poniżej pewnego poziomu, zważywszy że niektóre działania i funkcje są niezbędne do normalnego funkcjonowania przewoźnika lotniczego, niezależnie od jego wielkości.

(112) Komisja nie uwzględnia tzw. „minimalnie rentownych” tras, tj. tras, które obecnie są nierentowne z marżą brutto w wysokości od 0 % do -10 %, ale które mogą stać się rentowne w przyszłości przy odpowiednim zarządzaniu

oraz położeniu nacisku na strategię handlową i inwestycje, ponieważ w pkt 40 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację jest mowa o „działalności przynoszącej straty” w czasie zgłoszenia planu restrukturyzacji.

(113) Jeżeli chodzi o rentowność lotów czarterowych, władze maltańskie potwierdziły, że wszystkie usługi czarterowe były rentowne. Całkowita rentowność lotów czarterowych w roku obrotowym 2010 wyniosła [5–8] % (marża brutto).

(114) Komisja bierze pod uwagę dane liczbowe dotyczące zmian w latach obrotowych 2010–2013, a nie w okresie od lata 2009 r. do lata 2012 r., ponieważ koniec roku obrotowego 2010 (tj. marzec 2010 r.) stanowi bardziej odpowiedni punkt wyjścia niż lato 2009 r., tj. sześć miesięcy wcześniej, w świetle okresu restrukturyzacji rozpoczynającego się jesienią 2010 r. Komisja zauważa, że władze maltańskie potwierdziły, że sieć tras powinna być stała od roku obrotowego 2013, a zatem przedmiotowa zmiana zdolności dotyczy całego okresu restrukturyzacji.

(115) Na podstawie całkowitej zdolności przewozowej w roku obrotowym 2010 wynoszącej 4 145 522 dostępnych miejsc na kilometr zmniejszenie zdolności zarówno w przypadku rentownych połączeń rozkładowych, jak i połączeń czarterowych wynosi [...] liczby dostępnych miejsc na kilometr przy przewidywanym zwiększeniu zdolności o [...] liczby dostępnych miejsc na kilometr. Dlatego też całkowite zmniejszenie zdolności w segmencie przewozu osób akceptowalne jako środek wyrównawczy (zmniejszenie zdolności związane z rentownymi trasami minus zwiększenie zdolności) między rokiem obrotowym 2010 a końcem okresu restrukturyzacji odpowiada 5 % zdolności przewozowych z 2010 r.

Rezygnacja z przydziałów czasu na lądowanie na koordynowanych portach lotniczych w Europie

(116) W wyniku zmiany w sieci wprowadzonej przez spółkę Air Malta, zmniejszenia częstotliwości obsługiwanych połączeń i zniesienia niektórych tras Air Malta rezygnuje z [...] par przydziałów czasu na lądowanie⁽²⁾ na europejskich koordynowanych portach lotniczych poziomu trzeciego⁽³⁾. Komisja zauważa, że rezygnacja z tych przydziałów czasu na lądowanie pozwoli innym konkurującym przewoźnikom lotniczym na zwiększenie zdolności na tych koordynowanych portach lotniczych (niezależnie od tego, z której konkretnie trasy rezygnuje Air Malta), w związku z czym stanowi zmniejszenie barier wejścia na rynek. Dlatego też przedmiotowy środek można uznać za środek wyrównawczy.

⁽²⁾ [...].

⁽³⁾ Zob. art. 2 lit. g) rozporządzenia (EWG) nr 95/93 oraz definicja „porty lotnicze poziomu trzeciego” w pkt 5 wytycznych dotyczących światowych przydziałów czasu na start lub lądowanie („Worldwide Slot Guidelines”) Zrzeszenia Międzynarodowego Transportu Lotniczego (www.iata.org/wsgl).

⁽¹⁾ [...].

Zmniejszenie liczby lotów towarowych

- (117) W toku formalnego postępowania wyjaśniającego Malta zaproponowała dodatkowy środek wyrównawczy w postaci zmniejszenia zdolności w segmencie lotów towarowych o 20 %. Według władz maltańskich wszystkie przedmiotowe loty towarowe są rentowne. Air Malta posiada znaczącą pozycję na lokalnym rynku transportu towarowego i samolotów transportowych (przy udziale w rynku w wysokości 28 % dla lotów z Malty i na Maltę). Komisja uwzględni zatem przedmiotowe zmniejszenie jako środek wyrównawczy.

Sprzedaż spółek zależnych

- (118) Oprócz zmniejszenia zdolności przewozowych Air Malta proponuje sprzedaż aktywów nieprzynoszących strat jako środki wyrównawcze. Sprzedaż dotyczy jej spółek zależnych: Shield Insurance Company Ltd („Shield Insurance”) oraz Osprey Insurance Brokers Company Ltd („Osprey Insurance Brokers”). Shield Insurance jest wewnętrznym zakładem ubezpieczeń działającym na Guernsey i powstał głównie w celu objęcia ubezpieczeniem peryferyjnej działalności lotniczej Air Malta. Spółka ta ma jednak dostęp do międzynarodowego rynku ubezpieczeń i jest uprawniona do zawierania transakcji obejmujących ubezpieczenia różnych klas, zarówno w odniesieniu do Grupy Air Malta, jak i osób trzecich. Spółka Osprey Insurance Brokers jest brokerem ubezpieczeniowym specjalizującym się w zarządzaniu transakcjami na średnią i dużą skalę, obejmującymi wszystkie klasy ubezpieczeń, w tym lotnictwo.
- (119) Zgodnie z pkt 40 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację środki wyrównawcze powinny zostać wprowadzone w szczególności na rynku, na którym przedsiębiorstwo będzie miało znaczącą pozycję po restrukturyzacji.
- (120) Rynkiem, na którym Air Malta ma i będzie miała znaczącą pozycję, jest maltański rynek transportu lotniczego (przewóz osób i towarów). Nie dotyczy to sektora ubezpieczeń. Działalność ubezpieczeniowa nie jest główną działalnością i nie jest ściśle związana z działalnością w segmencie transportu lotniczego. Należy zauważyć, że po sprzedaży spółek Shield Insurance i Osprey Insurance Brokers Grupa Air Malta nie będzie już prowadziła działalności na rynku ubezpieczeń. Dlatego też ani sprzedaży spółki Shield Insurance, ani sprzedaży spółki Osprey Insurance Brokers nie można uznać za środek wyrównawczy.

Stosowność zaproponowanych środków wyrównawczych

- (121) W ramach oceny stosowności środków wyrównawczych Komisja uwzględni strukturę rynku i warunki konkurencji, aby zapewnić, że żaden środek nie prowadzi do szkód w strukturze rynku (pkt 39 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację).

- (122) Środki muszą być proporcjonalne do zakłócających skutków pomocy oraz, w szczególności, do wielkości i względnego znaczenia przedsiębiorstwa na rynku lub rynkach. Stopień wymienionych ograniczeń musi zostać ustalony na zasadzie indywidualnego podejścia (pkt 40 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację).

- (123) Air Malta jest bardzo małym podmiotem na europejskim rynku lotniczym, którego udział w zdolnościach przewozowych i produkcji całego europejskiego sektora lotniczego (pod względem liczby pasażerów) wynosi zaledwie 0,25 %. Mimo że Air Malta utrzymuje wiodącą pozycję na maltańskim rynku lotniczym, na wyjściu tej spółki z rynku skorzystałyby przede wszystkim wszystkie duże tanie linie lotnicze, takie jak Ryanair i easyJet, posiadające już znaczący udział w europejskim rynku lotniczym.

- (124) Komisja zauważa, że w przypadku małego przewoźnika, jakim jest Air Malta, jakiegokolwiek dalsze zmniejszenie wielkości floty będzie miało negatywny wpływ na rentowność przewoźnika, a zarazem nie zapewni żadnych znaczących możliwości rynkowych konkurentom. Flota spółki Air Malta może okazać się zbyt mała, aby zapewnić synergii oraz faktyczną możliwość korzystania ze zróżnicowanej floty w celu przyciągnięcia podmiotów z większego rynku i wejścia na potencjalne rynki. W przypadku spółki Air Malta bardzo trudno jest zróżnicować klasy rezerwacyjne i konfiguracje miejsc na statkach powietrznych w celu zmaksymalizowania zysków. Ponadto Air Malta ze względu na to, że jest małym przedsiębiorstwem, znajduje się w niekorzystnej sytuacji, jeżeli chodzi o finansowanie statków powietrznych, zarządzanie umowami i inne kwestie, w przypadku których ekonomia skali przynosi wymierne korzyści finansowe i pod względem konkurencji. Jakiegokolwiek dalsze zmniejszenie zdolności mogłoby mieć skumulowany negatywny wpływ na zdolność linii lotniczych do konkurowania z dużymi konkurentami.

- (125) Co więcej, Malta jest obszarem kwalifikującym się do pomocy na podstawie art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE. Zgodnie z pkt 56 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację warunki zezwolenia na pomoc mogą być mniej rygorystyczne w odniesieniu do wdrożenia środków wyrównawczych.

- (126) Ponadto przy ocenie stosowności zaproponowanych środków wyrównawczych Komisja musi uwzględnić specyfikę przedmiotowej sprawy. Peryferyjne położenie geograficzne Malty jako wyspy stwarza problemy pod względem dostępu do pozostałej części terytorium Unii Europejskiej. Komisja przyznaje, że Wyspy Maltańskie są odizolowane pod względem położenia geograficznego, w związku z czym połączenia transgraniczne z Europą kontynentalną i innymi częściami świata są ograniczone do połączeń morskich i powietrznych. Odpowiednie połączenia lotnicze są kluczowe dla gospodarki Malty,

zważywszy na dużą otwartość gospodarczą⁽¹⁾ (wymagającą niezawodnych połączeń transportowych dla osób podróżujących w interesach) oraz znaczenie sektora turystyki⁽²⁾. Połączenia te są również niezbędne dla spójności gospodarczej i społecznej Malty, zarówno wewnętrznej, jak i z resztą UE, ponieważ umożliwiają codzienny transport przesyłek i ładunków, w tym łatwo psujących się towarów między wyspami i Europą kontynentalną, jak również przewóz osób ze względów medycznych na noszach i w inkubatorach (w przypadkach, w których konieczna specjalistyczna opieka medyczna jest niedostępna na Malcie).

- (127) Również w decyzji z dnia 7 marca 2007 r. w sprawie Cyprus Airways⁽³⁾ Komisja, oceniając stosowność środków wyrównawczych, uznała w odniesieniu do Cypru, że:

„przejawia szereg cech terytorialnych, a więc trwałych, które mają wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy. Położenie na południowych peryferiach jest bezpośrednią przyczyną problemów związanych z dostępem do pozostałej części Unii Europejskiej, a w konsekwencji kraj ten jest silnie uzależniony od transportu lotniczego i morskiego, jednak szczególnie od transportu lotniczego. Jest to ważne, ponieważ w przypadku Cypru podróże lotnicze są jedynym opłacalnym środkiem transportu pasażerów podróżujących w interesach”.

- (128) Komisja zauważa, że Malta znajduje się w sytuacji porównywalnej do sytuacji Cypru, jeżeli chodzi o peryferyjne położenie, dostępność i zależność od transportu lotniczego.
- (129) Komisja zauważa, że ponieważ Air Malta jest bardzo małym uczestnikiem europejskiego rynku lotniczego, a zgłoszona pomoc nie umożliwi tej spółce prowadzenia agresywnej polityki ekspansji lub stania się większym podmiotem, zakłócający skutek zgłoszonego środka jest ograniczony.

(¹) Gospodarka Malty charakteryzuje się dużym stopniem otwartości – w 2009 r. udział wywozu i przywozu w PKB wyniósł odpowiednio około 77 % i 73 %. 58 % wywozu zrealizowano z wykorzystaniem transportu lotniczego. Jeżeli chodzi o przywóz, to chociaż większość przywozu zrealizowano drogą morską, transport lotniczy ma również znaczący udział wynoszący 30 %.

(²) Gospodarka Malty w znacznym stopniu opiera się na turystyce, która z kolei zależy od transportu lotniczego. Sektor turystyki od dawna stanowi główny filar maltańskiej gospodarki oraz jest głównym obszarem działalności usługowej, zarówno pod względem tworzenia miejsc pracy, jak i zysków z wymiany walutowej. Udział turystyki w PKB Malty wynosi około 25 %. W 2009 r. Malta przyciągnęła około 1,2 mln turystów, którzy wydali 638 mln EUR. Zgodnie ze statystykami europejskimi z 2010 r. stosunek zysków z turystyki międzynarodowej do PKB był najwyższy na Malcie (11,4 %). Gospodarka Malty opiera się również w dużej mierze na sektorze hotelarskim, restauracyjnym i gastronomicznym (HORECA). Zgodnie z unijnym badaniem aktywności ekonomicznej ludności 8,6 % populacji czynnej zawodowo – co stanowi najwyższy poziom w UE-27 – pracuje w sektorze hotelarskim, restauracyjnym i gastronomicznym, bezpośrednio związanym z sektorem turystyki, w porównaniu z 4,3 % dla UE-27. Znaczenie turystyki na Malcie odzwierciedla natężenie ruchu turystycznego na poziomie 19,4 % (relacja liczby miejsc noclegowych do liczby stałych mieszkańców) w porównaniu ze średnią UE-27, która wyniosła 4,6 %. Około 98 % pasażerów podróżujących w celach turystycznych korzystało chętniej z transportu lotniczego niż z transportu morskiego.

(³) Decyzja Komisji C(2007) 300 z dnia 7 marca 2007 r. (Dz.U. L 49 z 22.2.2008, s. 25), motyw 132.

- (130) Komisja uważa, że zmniejszenie zdolności o 5 % (w przypadku dochodowej działalności) w segmencie przewozu osób (co jest związane ze zmniejszeniem floty liczącej 12 statków powietrznych o 2 statki powietrzne) może się na pierwszy rzut oka wydawać niewystarczające. Biorąc jednak pod uwagę, że Air Malta jest małym przedsiębiorstwem w stosunku do zdolności przewozowych i wyników całego europejskiego sektora lotniczego (pod względem liczby pasażerów) oraz dysponuje niewielką flotą, Komisja uznaje, że wspomniane zmniejszenie zdolności nie pozostaje bez znaczenia. Ponadto Komisja zauważa, że całkowite zmniejszenie zdolności spowoduje spadek udziału spółki Air Malta w maltańskim rynku transportu lotniczego z 51 % w 2010 r. do poziomu poniżej 40 % oczekiwanego w roku 2016⁽⁴⁾.

- (131) W świetle powyższego oraz biorąc pod uwagę, że Air Malta zrezygnuje ze znacznej liczby przydziałów czasu na start lub lądowanie na koordynowanych portach lotniczych, co od razu stworzy nowe możliwości biznesowe dla jej konkurentów, a także uwzględniając znaczne zmniejszenie zdolności w segmencie lotów towarowych o 20 % (które wpłynie na znaczącą pozycję zajmowaną przez Air Malta na lokalnym rynku transportu towarowego i samolotów transportowych) i szczególną sytuację Malty, jeżeli chodzi o peryferyjne położenie, dostępność i zależność od transportu lotniczego, Komisja uznaje że proponowane środki wyrównawcze są odpowiednie, aby ograniczyć do minimum zakłócające skutki pomocy, oraz proporcjonalne do tych skutków, jak również do wielkości i znaczenia spółki Air Malta.

6.2.4 Pomoc ograniczona do minimum (wkład własny)

- (132) Po trzecie, zgodnie z pkt 43 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację, aby ograniczyć kwotę pomocy do absolutnego minimum koniecznych kosztów restrukturyzacji, wymagany jest znaczący wkład w plan restrukturyzacji wniesiony przez beneficjenta z jego środków własnych. Wkład ten może pochodzić ze sprzedaży aktywów, które nie są niezbędne do dalszego istnienia przedsiębiorstwa, lub z zewnętrznych źródeł finansowania na warunkach rynkowych.

- (133) W przypadku dużych przedsiębiorstw Komisja uznaje zwykle za odpowiedni wkład wynoszący co najmniej 50 % kosztów restrukturyzacji. W wyjątkowych okolicznościach oraz w przypadkach szczególnych trudności Komisja może zezwolić na niższy wkład (pkt 44 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację).

- (134) Wkład własny musi być rzeczywisty, tj. faktyczny, wykluczający wszystkie przyszłe zyski takie, jak przepływ środków pieniężnych (pkt 43 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację). Wkład własny z założenia nie może obejmować żadnej dodatkowej pomocy państwa.

(⁴) Komisja zauważa, że w poprzednich decyzjach w sprawie restrukturyzacji nie rozróżniała między działalnością rentowną i nierentowną przy ocenie stosowności zmniejszenia zdolności jako środka wyrównawczego.

- (135) Jak opisano powyżej w sekcji 2.4, proponowany wkład własny spółki Air Malta obejmuje sprzedaż gruntów, sprzedaż spółek zależnych, sprzedaż silników oraz kredyt bankowy.

Sprzedaż gruntów

- (136) Największa część wkładu własnego spółki (66,2 mln EUR) będzie pochodziła ze sprzedaży gruntów położonych na obrzeżach Maltańskiego Międzynarodowego Portu Lotniczego na rzecz państwa maltańskiego. W dniu 7 grudnia 2011 r. podpisano umowę przyrzeczenia sprzedaży.

- (137) Sprzedaż nie zostanie przeprowadzona w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury. Niemniej zgodnie z ogólną polityką i krajowymi wymogami prawnymi zakup każdej nieruchomości przez rząd maltański musi się odbyć według sprawiedliwej wartości wolnorynkowej, odzwierciedlającej cenę, którą zapłaciłby prywatny inwestor w warunkach pełnej konkurencji.

- (138) Air Malta wyjaśniła, że w związku z restrukturyzacją niektóre posiadane przez nią nieruchomości stały się zbędne, w tym jej siedziba główna, która będzie zbyt duża dla zmniejszonej liczby pracowników. Wraz z przeniesieniem się do nowej siedziby spółka pragnie również zapewnić bodziec do przeobrażenia się w nowoczesnego i dynamicznego przewoźnika lotniczego.

- (139) Rząd maltański wyraził umotywowaną względami strategicznymi chęć zakupu nieruchomości spółki Air Malta sąsiadujących z Maltańskim Międzynarodowym Portem Lotniczym, ponieważ przedmiotowe grunty stanowią zasób deficytowy. Malta objaśniła swoją długoterminową strategię dotyczącą rozwoju działalności powiązanej z lotnictwem na Maltcie, obejmującą utworzenie lotniczego centrum logistycznego w ramach rozbudowanego parku lotniczego, w którym znajduje się również infrastruktura służąca do naprawy statków powietrznych oraz inne powiązane obiekty.

- (140) Komisja uznaje, że w związku z przedmiotową sprzedażą gruntów Malta realizuje swoją strategię dotyczącą rozwoju maltańskiego sektora działalności powiązanej z lotnictwem, aby zwiększyć zatrudnienie w tym sektorze. Dlatego też Komisja uważa, że głównym celem sprzedaży gruntów nie jest dokonanie nowego zastrzyku kapitałowego na rzecz spółki Air Malta, ale osiągnięcie wiarygodnego celu strategicznego.

- (141) Wartość gruntów jest oparta na niezależnym sprawozdaniu z wyceny z dnia 25 listopada 2011 r. sporządzonym przez [...] niezależny podmiot wyceniający wyznaczony w tym celu przez rząd. [...] jest renomowaną firmą działającą na rynku nieruchomości i posiadającą ugruntowane międzynarodowe i lokalne doświadczenie. Komisja przeanalizowała wycenę i uznała, że została sporządzona w należyty sposób. Wycena ta nie daje żadnych powodów do zastrzeżeń, ponieważ nie stwierdzono w niej żadnych wyraźnych błędów, do jej

sporządzenia zastosowano przyjęte metody – zastosowane standardy wyceny są określone przez Międzynarodowy Komitet Standardów Wyceny – oraz jest ona oparta na wiarygodnych założeniach. Dlatego też Komisja uznaje, że wynik przedstawionego sprawozdania z wyceny jest odpowiednio zbliżony do rzeczywistej ceny rynkowej gruntu.

- (142) W świetle powyższego Komisja uznaje zyski ze sprzedaży gruntów za wkład własny.

Sprzedaż spółek zależnych

- (143) Według Malty sprzedaż spółek zależnych [...] powinna przynieść zysk w wysokości co najmniej [10–12] mln EUR.

- (144) Wartość spółek zależnych jest oparta na orientacyjnych wartościach ustalonych przez [...] zgodnie z dokumentem pt. „Review of potential disposal of assets” z dnia 24 czerwca 2011 r.

- (145) Malta potwierdziła, że wszystkie sprzedaże i transakcje zostaną przeprowadzone w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury zgodnej z zasadami konkurencji. Procesem sprzedaży zarządza niezależny doradca. Otwartą procedurę sprzedaży uruchamia się poprzez publikację zaproszenia do składania wniosków oraz otwarcie elektronicznego biura danych. Po wstępnej selekcji oferentów biuro danych zostaje ponownie otwarte dla oferentów wyłonionych w tej selekcji na potrzeby badania *due diligence*. Oferentów tych zaprasza się do złożenia ostatecznej oferty. Zostaje wyłoniony jeden oferent, którego zatwierdza zarząd spółki Air Malta, mając na uwadze maksymalizację wartości aktywów. Aby zapewnić przejrzystą i niedyskryminacyjną procedurę, oferentów, którzy nie zostali wybrani, informuje się o najważniejszych etapach. Dwie procedury sprzedaży zostały już uruchomione zgodnie z opisanym wyżej procesem: sprzedaż spółki Selmun Palace i spółki Holiday Malta.

- (146) Komisja zauważa, że wartości zaproponowane w pierwszych ofertach dotyczące jednej ze spółek zależnych, Holiday Malta, były znacznie [...] niż wartość orientacyjna. Zgodnie z niedawną wyceną spółki Selmun Palace przeprowadzoną w grudniu 2011 r. – [...] – wartość mieści się w przedziale od [...] mln EUR do [...] mln EUR.

- (147) Mimo że Air Malta przyjęła ostrożne podejście, bowiem założenia zawarte planie restrukturyzacji obejmują korektę z tytułu ryzyka na poziomie 15 % (zakładane zyski ze sprzedaży wynoszą [10–12] mln EUR zamiast [12–14] mln EUR), Komisja uważa, że przedstawione informacje dotyczące wyceny spółek zależnych są niewystarczające. Sprawozdania z wyceny są stosunkowo niskiej jakości i nie umożliwiają Komisji wyciągnięcia jednoznacznych wniosków odnośnie do wartości spółek zależnych.

- (148) W związku z powyższym Komisja nie może ustalić dokładnej kwoty zysków ze sprzedaży spółek zależnych. Komisja zauważa jednak, że jak wynika z dostępnych informacji, spółki zależne mają pewną wartość. Wszelkie przychody ze sprzedaży spółek zależnych wpłyną zatem na zwiększenie wkładu własnego.

Sprzedaż silników

- (149) Zyski ze sprzedaży dwóch zapasowych silników na rzecz [...], prywatnej międzynarodowej spółki zajmującej się finansowaniem i dzierżawą zapasowych silników, należy uwzględnić we wkładzie własnym spółki w koszty restrukturyzacji. Sprzedaż zapasowego silnika o numerze seryjnym ESN [...] odbyła się w dniu 28 października 2010 r. i przyniosła [10–12] mln USD. Sprzedaż zapasowego silnika o numerze seryjnym ESN [...] przeprowadzono w dniu 17 grudnia 2010 r. i uzyskano [9–11] mln USD. Całkowity zysk ze sprzedaży silników wynosi [19–23] mln USD (około [15–17] mln EUR). Należy jednak zauważyć, że podczas gdy silnik nr [...] był całkowitą własnością spółki Air Malta, silnik nr [...] był przez nią dzierżawiony. Linie lotnicze miały możliwość wykupu silnika nr [...] za [5–7] mln EUR, z której skorzystały, by sprzedać silnik na rzecz [...], a następnie wziąć ponownie w dzierżawę.
- (150) Air Malta ujęła jako wkład własny zyski netto pochodzące ze sprzedaży silników, uznając w związku z tym kwotę [5–7] mln EUR za koszt. Zyski netto oblicza się jako przychód ze sprzedaży silników na rzecz [...] ([10–12] mln USD + [9–11] mln USD = [19–23] mln USD lub [15–17] mln EUR) minus koszt wykupu silnika nr [...] ([5–7] mln EUR), co daje ([10–12] mln EUR wkładu własnego).

- (151) Komisja zauważa, że sprzedaż silników odbyła się w okresie restrukturyzacji lub na kilka dni przed jego rozpoczęciem. W związku z tym całość przychodów z tych sprzedaży można uznać za wkład własny. Ponadto Komisja uznaje zaproponowane obliczenie rzeczywistej kwoty zysków ze sprzedaży, a zatem uznaje wkład własny w wysokości [9–12] mln EUR.

Kredyt bankowy

- (152) W połowie 2014 r. [...] powinien udzielić kredytu w wysokości [20–25] mln EUR.
- (153) Malta przedstawiła listy intencyjne od dwóch banków z dnia 24 i 29 listopada 2011 r. Nie zawarto jednak dotąd żadnych wiążących prawnie umów, ponieważ, według Malty, zgodnie z prowadzoną polityką handlową banki nie podejmują zobowiązań wcześniej niż na dwa lata przed zawarciem transakcji. Ponieważ nie

przedstawiono wiążącej prawnie umowy, przedmiotowego kredytu nie można uznać za rzeczywisty i faktyczny wkład własny, zgodnie z wymogami określonymi w pkt 43 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację.

- (154) Komisja zauważa jednak, że w grudniu 2011 r. spółka Air Malta zawarła już umowę kredytu pomostowego na kwotę [25–30] mln EUR, z trzyletnim okresem spłacania, który uzyskała bez żadnej pomocy ze strony władz maltańskich. Celem tego kredytu jest zapewnienie finansowania pomostowego na potrzeby restrukturyzacji spółki Air Malta do roku 2014, w którym to przewiduje się uzyskanie zysków ze sprzedaży gruntów.
- (155) Kredytu udzielił [...]. Oba banki należy uznać za banki prywatne [...].
- (156) Air Malta musi spłacać odsetki według stopy procentowej wynoszącej obecnie [4–6] % rocznie (tj. [150–350] punktów bazowych powyżej stopy bazowej [...] będącej stopą referencyjną wynoszącą obecnie 2,5 %) plus opłaty w wysokości [1–1,5] rocznie. Kredyt ten jest zabezpieczony hipoteką w wysokości [25–30] mln EUR.
- (157) Komisja zauważa, że z przedmiotowej umowy kredytu z grudnia 2011 r. wynika, że Air Malta miała już zdolność do uzyskania zewnętrznego finansowania na warunkach rynkowych bez żadnej pomocy ze strony władz maltańskich. Dostępność takiego finansowania odzwierciedla panujące na rynku przekonanie, że przewidywane przywrócenie rentowności jest wykonalne. Komisja uznaje zatem kredyt w wysokości [25–30] mln EUR za część wkładu własnego.

Stosowność zaproponowanego wkładu własnego

- (158) W świetle powyższego Komisja uznaje za odpowiedni i akceptowalny wkład własny w postaci zysków ze sprzedaży gruntów (66,2 mln EUR), zysków ze sprzedaży silników ([9–12] mln EUR) oraz kredytu bankowego zaciągniętego w grudniu 2011 r. (30 mln EUR). Całkowity wkład własny wynosi zatem 107 mln EUR, co stanowi 45 % całkowitych kosztów restrukturyzacji. Ponadto Komisja zauważa, że jeżeli zostaną osiągnięte przewidywane zyski ze sprzedaży spółek zależnych, wysokość wkładu własnego zwiększy się o [10–12] mln EUR, a zatem całkowity wkład własny wyniesie 49,5 % całkowitych kosztów restrukturyzacyjnych.
- (159) Malta jest obszarem kwalifikującym się do pomocy na podstawie art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE. Na obszarach objętych pomocą warunki zezwolenia na pomoc mogą być mniej rygorystyczne, jeżeli chodzi o wielkość wkładu beneficjenta (pkt 56 wytycznych dotyczących pomocy na

ratowanie i restrukturyzację). Ponadto peryferyjne położenie geograficzne Malty stwarza problemy pod względem dostępu do pozostałej części terytorium Unii Europejskiej i powoduje, że państwo to jest w dużej mierze zależne od transportu lotniczego (zob. motyw 126 powyżej), co musi zostać wzięte po uwagę.

- (160) Ze względu na specyfikę przedmiotowej sprawy wydaje się, że wkład nieco poniżej 50 % jest akceptowalny. Ponieważ w planie restrukturyzacji, w szczególności w przedstawionym planie finansowym, wykazuje się, że kwota pomocy pozwala uniknąć zapewnienia Malcie nadwyżkowych środków pieniężnych, które mogłyby zostać wykorzystane na agresywną i zakłócającą rynek działalność niezwiązaną z procesem restrukturyzacji, oraz że pomoc nie będzie źródłem finansowania nowych inwestycji, które nie są niezbędne do przywrócenia rentowności spółki zgodnie z pkt 45 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację, Komisja stwierdza, że w przedmiotowej sprawie wkład własny wynoszący co najmniej 45 % jest odpowiedni.

6.2.5 Zasada „pierwszy i ostatni raz”

- (161) Pomoc musi wreszcie spełniać zasadę „pierwszy i ostatni czas”. W pkt 72 wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację przewiduje się, że przedsiębiorstwo, które otrzymało pomoc na ratowanie i restrukturyzację w okresie ostatnich dziesięciu lat, nie kwalifikuje się do tej pomocy.
- (162) W kwietniu 2004 r., przed przystąpieniem do UE, Malta dokonała podwyższenia kapitału w wysokości 57 mln EUR. Przedmiotowa transakcja miała charakter niepieniężny i polegała na przekazaniu nieruchomości (gruntów i budynków) w zamian za dodatkowe udziały w spółce Air Malta. Władze maltańskie stwierdziły, że środek ten nie stanowi pomocy na ratowanie i restrukturyzację, uznając podwyższenie kapitału za zgodne z testem prywatnego inwestora.
- (163) Komisję poinformowano wówczas o przedmiotowym środku w kontekście współpracy przedakcesyjnej. Ponieważ środek został przyznany przed przystąpieniem Malty do UE, Malta nie musiała dążyć do uzyskania uprzedniej zgody Komisji na podwyższenia kapitału w 2004 r. Zgodnie ze stale stosowaną praktyką⁽¹⁾ Komisja uwzględni jednak pomoc na restrukturyzację

udzieloną przed przystąpieniem do UE przy stosowaniu zasady „pierwszy i ostatni raz” w późniejszych przypadkach pomocy na restrukturyzację.

- (164) Aby ustalić, czy zastrzyk kapitału z 2004 r. przyniósł korzyść gospodarczą spółce Air Malta, a zatem czy stanowi pomoc państwa, Komisja musi ocenić, czy przedsiębiorstwo otrzymało „korzyść ekonomiczną, jakiej by nie osiągnęło w normalnych warunkach rynkowych⁽²⁾”. Aby przeanalizować tę kwestię, Komisja stosuje test prywatnego inwestora. Zgodnie z tym testem, jeżeli w podobnych okolicznościach działający w normalnych warunkach gospodarki rynkowej inwestor prywatny o wielkości porównywalnej do wielkości organów sektora publicznego byłby skłonny wnieść przedmiotowy wkład kapitałowy, pomoc państwa nie występuje. Komisja musi zatem ocenić, czy prywatny inwestor zawarłby przedmiotową transakcję na takich samych warunkach⁽³⁾. Hipotetyczny inwestor zachowuje się jak racjonalny inwestor⁽⁴⁾, który dąży do maksymalizacji zysków bez ponoszenia zbytniego ryzyka w stosunku do danej stopy zwrotu⁽⁵⁾.
- (165) Co więcej, „[...] porównanie zachowania inwestorów publicznego i prywatnego powinno być przeprowadzone w odniesieniu do postawy, jaką prywatny inwestor przyjąłby podczas przedmiotowej transakcji w świetle dostępnych informacji i zmian możliwych do przewidzenia w tamtym czasie⁽⁶⁾”.
- (166) Analiza i ocena Komisji musi obejmować wszystkie istotne okoliczności przedmiotowej transakcji oraz jej kontekst. Dotyczy to sytuacji finansowej przedsiębiorstwa będącego beneficjentem na rynku właściwym, podczas gdy zmiany lub wyniki *ex post* są nieistotne, o ile nie zostały przewidziane w czasie realizacji inwestycji⁽⁷⁾.
- (167) Przedmiotowa transakcja polegała na przekazaniu przez rząd nieruchomości (gruntów i budynków) na rzecz spółki Air Malta w zamian za dodatkowe udziały w tej spółce. Air Malta od dawna posiadała prawo do użytkowania przedmiotowej nieruchomości. Uprzednio spółka dysponowała tymi nieruchomościami na podstawie umowy dzierżawy zawartej w 1979 r. na czas nieokreślony. Na przestrzeni lat Air Malta zwiększyła wartość nieruchomości na własny koszt, spodziewając się, że nieruchomość ta zostanie przekazana.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji 2007/509/WE z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie pomocy państwa w sprawie pomocy państwa C 3/05 (ex N 592/04 (ex PL 51/04)), którą Polska zamierza wdrożyć na rzecz Fabryki Samochodów Osobowych SA (była DAEWO – FSO Motor SA) (Dz.U. L 187 z 19.7.2007, s. 30); decyzja Komisji 2010/174/WE z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie pomocy państwa C 43/07 (ex N 64/07) i C 44/05 (ex NN 79/05, ex N 439/04) udzielanej przez Polskę na rzecz Huty Stalowa Wola SA (Dz.U. L 81 z 26.3.2010, s. 1).

⁽²⁾ Sprawy połączone T-228/99 i T-233/99, pkt 251.

⁽³⁾ Wyrok w sprawach połączonych T-228/99 and T-233/99 *Westdeutsche Landesbank GZ przeciwko Komisji* [2003] Rec. II-435 i następne, pkt 245.

⁽⁴⁾ Sprawa C-482/99 *France przeciwko Komisji* [2002] Rec. I-4397, pkt 71.

⁽⁵⁾ Sprawy połączone T-228/99 i T-233/99, pkt 255.

⁽⁶⁾ Sprawy połączone T-228/99 i T-233/99, pkt 246. Zob. również sprawa T-16/96 *Cityflyer Express przeciwko Komisji* [1998] ECR II-757, pkt 76.

⁽⁷⁾ Sprawa C-124/10P, *Komisja przeciwko EDF, Judgement* z dnia 5 czerwca 2012 r., pkt 85.

- (168) Komisja zauważa, że przedmiotową transakcję omawiano i przygotowywano przez wiele lat. Plan przekazania gruntów sporządzono już w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Odniesienie do tej transakcji pojawiło się już w dokumencie zarządu z 2000 r. Powodem opóźnienia realizacji transakcji była prywatyzacja Maltańskiego Międzynarodowego Portu Lotniczego, która zakończyła się dopiero w 2002 r.
- (169) Transakcję przeprowadzono w ramach strategii przedsiębiorstwa i planu operacyjnego na lata 2004–2007 (listopad 2003) oraz trzyletniej prognozy finansowej. Z uwagi na pozytywne perspektywy dla otoczenia rynkowego, obejmujące przewidywany wzrost maltańskiego rynku transportu lotniczego, wzrost zdolności przewozowej i marż zysku w europejskim sektorze lotniczym, jak również zachęcające wyniki, w planie operacyjnym przewidziano znaczny wzrost liczby pasażerów i zysków w kolejnych latach, prowadzący do osiągnięcia rentowności do roku obrotowego 2007.
- (170) Odnośne prognozy odzwierciedlały ogólną opinię panującą wówczas w sektorze lotnictwa, zgodnie z którą w sektorze transportu lotniczego miał nastąpić znaczny wzrost. Ponadto pozytywne wyniki były oparte na dodatkowych przewidywanych możliwościach wzrostu, związanych z przystąpieniem Malty do UE. Oprócz ulepszenia struktury kapitału w planie operacyjnym zaproponowano szereg racjonalnych inicjatyw, takich jak wprowadzenie standardowej, nowoczesnej i paliwooszczędnej floty złożonej ze statków powietrznych Airbus A319/A320, jak również racjonalizacja obsługi technicznej. Komisja zauważa, że w 2004 r. tanie linie lotnicze nie były postrzegane jako zagrożenia dla spółki Air Malta na jej podstawowym rynku, ponieważ trasy połączeń z Maltą w obu kierunkach uważano za zbyt długie dla powodzenia modelu biznesowego tanich linii lotniczych. Mimo że z perspektywy *ex post* prognozy okazały się zbyt optymistyczne, a wyzwania na rynku oszacowane zbyt nisko, biorąc pod uwagę informacje dostępne w 2004 r. i ogólną opinię panującą w sektorze lotniczym, Komisja uważa, że prognozy zawarte w planie operacyjnym i trzyletnia prognoza finansowa były wówczas wiarygodne.
- (171) Ze względu na to, że maltański rząd, będący głównym udziałowcem spółki Air Malta, wniósł tylko minimalny kapitał podstawowy przy założeniu spółki w 1974 r., spółka ta była w ogromnej mierze niedokapitalizowana w porównaniu z innymi przewoźnikami narodowymi w okresie do kwietnia 2004 r. i potrzebowała struktury kapitału proporcjonalnej do prowadzonej działalności. Podwyższenie kapitału, w formie niepieniężnego wkładu obejmującego przekazanie gruntów, miało na celu zapewnienie spółce wyważonej struktury finansowej, tak aby umożliwić jej podjęcie strategii na rzecz wzrostu oraz stworzyć warunki dla dalszego lewarowania kapitału poprzez wzmocniony mechanizm zarządzania kapitałem obrotowym.
- (172) Przedmiotową transakcję oparto na wartości rynkowej, korzystając z doradztwa firmy PriceWaterhouseCoopers, która oświadczyła, że „wartość aktywów przyznawanych spółce odpowiada co najmniej wartości nominalnej udziałów wraz z azio emisyjnym wyemitowanych przez spółkę na rzecz maltańskiego rządu”.
- (173) Ponadto Komisja zauważa, że w kwietniu 2004 r. Air Malta nie była przedsiębiorstwem zagrożonym. Mimo że spółka ta ucierpiała wskutek strat poniesionych przez spółkę zależną, Azzura Air, w następstwie wydarzeń z dnia 11 września, Air Malta dysponowała wówczas znacznymi rezerwami środków pieniężnych. Jak wynika z danych liczbowych z dnia 31 lipca 2003 r., całkowity kapitał własny spółki Air Malta wynosił 45,7 mln EUR (wyemitowany kapitał podstawowy w wysokości 11,7 mln EUR plus dodatnie saldo rachunku zysków i strat). Zgodnie ze sprawozdaniem dla zarządu za okres siedmiu miesięcy do dnia 29 lutego 2004 r. strata w tym okresie wyniosła 15,5 mln EUR, przy czym przewidziano stratę w wysokości 19,2 mln EUR za cały rok obrotowy. Dalsze straty zostały stwierdzone przy zamknięciu ustawowego sprawozdania finansowego w lipcu 2004 r. i obliczone na początku 2005 r. Strat tych nie dało się jednak określić ani przewidzieć w kwietniu 2004 r.
- (174) Ponadto Air Malta mogła pozyskać kredyt zewnętrzny od trzech banków prywatnych bez żadnej pomocy ze strony rządu.
- (175) Wreszcie, prywatni udziałowcy mniejszościowi uczestniczyli w podwyższeniu kapitału proporcjonalnie do posiadanych udziałów (poniżej 5 % całkowitego kapitału).
- (176) W związku z powyższym Komisja nie posiada nieodpartych dowodów na to, że transakcja przeprowadzona w kwietniu 2004 r. nie była zgodna z testem prywatnego inwestora, ponieważ uzasadnione wydaje się raczej założenie, że w podobnych okolicznościach prywatny inwestor zachowałby się tak samo jak rząd maltański. Transakcja przeprowadzona w 2004 r. nie stanowi zatem pomocy państwa na rzecz spółki Air Malta.
- (177) Władze maltańskie potwierdziły ponadto, że spółka ta nie otrzymała żadnej pomocy na ratowanie lub restrukturyzację w ciągu ostatnich dziesięciu lat. W związku z tym Komisja uznaje, że spełniono zasadę „pierwszy i ostatni raz”.

6.3 Wniosek

- (178) W świetle powyższego Komisja uznaje, że przewidziana pomoc w wysokości 130 mln EUR oraz plan restrukturyzacji są zgodne z warunkami określonymi w wytycznych dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację. Komisja uznaje zatem pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc na restrukturyzację zgłoszona przez Maltę, polegająca na przyznaniu spółce Air Malta kwoty 130 mln EUR w formie dokapitalizowania, obejmująca zamianę długu w formie zatwierdzonej pożyczki na ratowanie w wysokości 52 mln EUR na kapitał własny, stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Pomoc państwa jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Malty.

Sporządzono w Brukseli dnia 27 czerwca 2012 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący

CENY PRENUMERATY w 2012 r. (bez VAT, włącznie z normalną opłatą za dostawę przesyłki)

Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, wyłącznie wersja papierowa	w 22 językach urzędowych UE	1 200 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, wersja papierowa + roczne wydanie na płycie DVD	w 22 językach urzędowych UE	1 310 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, seria L, wyłącznie wersja papierowa	w 22 językach urzędowych UE	840 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, miesięczne wydanie na płycie DVD (komplet)	w 22 językach urzędowych UE	100 EUR/rok
Suplement do Dziennika Urzędowego (seria S) – Ogłoszenia o przetargach, płyta DVD raz w tygodniu	wielojęzyczny: w 23 językach urzędowych UE	200 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, seria C – Konkursy	w językach, których dotyczy konkurs	50 EUR/rok

Prenumerata *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, który jest wydawany w językach urzędowych Unii, dostępna jest w 22 wersjach językowych. Dziennik Urzędowy składa się z dwóch serii – L (Legislacja) oraz C (Informacje i zawiadomienia).

Dla każdej wersji językowej jest otwierana osobna prenumerata.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 920/2005, opublikowanym w Dzienniku Urzędowym L 156 z dnia 18 czerwca 2005 r., instytucje Unii Europejskiej nie mają obowiązku sporządzania wszystkich aktów prawnych w języku irlandzkim ani publikowania ich w tym języku. W związku z tym irlandzkie wydania Dziennika Urzędowego sprzedawane są osobno.

Prenumerata Suplementu do Dziennika Urzędowego (seria S – Ogłoszenia o przetargach) obejmuje wszystkie 23 wersje językowe na pojedynczej płycie DVD.

Na żądanie prenumeratorzy *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* mogą otrzymać różne załączniki do Dziennika Urzędowego. Prenumeratory informowani są o publikacji załączników poprzez zawiadomienia dołączane do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.

Sprzedaż i prenumerata

Prenumeratę różnych odpłatnych publikacji wydawanych okresowo, na przykład prenumeratę *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, można zamówić u naszych dystrybutorów handlowych. Wykaz dystrybutorów handlowych znajduje się na stronie internetowej:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm

Portal EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) zapewnia bezpośredni i bezpłatny dostęp do prawodawstwa Unii Europejskiej. EUR-Lex umożliwia dostęp do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* oraz traktatów, aktów prawnych, orzecznictwa i aktów przygotowawczych.

Dodatkowe informacje o Unii Europejskiej znajdują się na stronie: <http://europa.eu>

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL